

Täysistunto

Maanantai 19.6.2017 klo 12.02—17.04

Täysistunto alkoi klo 12.02. Täysistunto päättyi klo 17.04.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (12.02—13.59), ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (13.59—15.58) ja toinen varapuhemies Arto Satonen (15.58—17.04).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Valtioneuvosto on 15.6.2017 toimittanut eduskunnalle Euroopan unionin asian U 34/2017 vp, ja puhemies on lähettänyt sen käsiteltäväksi suureen valiokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

3. Perustuslakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 43/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi perustuslakivaliokunnan varajäseneksi edustaja Ben Zyskowiezin.

4. Valtioneuvoston tiedonanto eduskunnalle hallituksen parlamentaarisessa pohjassa tapahtuneesta muutoksesta

Valtioneuvoston tiedonanto VNT 1/2017 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia, valtioneuvoston tiedonanto hallituksen parlamentaarisessa pohjassa tapahtuneesta muutoksesta.

Pääministeri Sipilän esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään nopeatahtisena siten, että ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään 7 minuuttia. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Tiedonannon käsittelyn päätteeksi toimitetaan äänestys valtioneuvoston tai ministerin nauttimasta luottamuksesta, jos keskustelun aikana on tehty ehdotus epäluottamuslauseen antamisesta valtioneuvostolle tai ministerille. Eduskunta voi päättää lähettää asian valio-kuntaan, jonka tulee tehdä ehdotus eduskunnan päätökseksi.

Keskustelu

12.03 Pääministeri Juha Sipilä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Parlamentarismiin ydin on se, että hallituksen on nautittava eduskunnan luottamusta ja että hallitus voi jatkaa niin kauan kuin tämä luottamus on olemassa, yleensä vaalikauden loppuun saakka. Pääministerinä tehtäväni on varmistaa kaikissa eteen tulevilla tilanteilla myös hallituksen toiminta- ja päätöksentekokyky. Jos eduskunnan luottamus puuttuu, hallituksen on erottava. Pääministerinä katson myös, että hallituksen on syytä pyytää eroa, jollei se ole toimintakykyinen eikä pysty toteuttamaan tehtäväänsä.

Perussuomalaisten puoluekokouksen päätösten jälkeen syntyi tilanne, että arvioni mukaan hallituksen toimintakyky oli uhattuna. Kaikki päätökset ja mielipiteet perustuvat arvoihin. Jokainen puolue on rakentunut tietoisesti tai tietämättään kukin omalle arvopohjalleen. Käytännön päätöksenteossa hallituksessa arvoista nousevien mielipiteiden pohjalta tehdään kustakin päätettävästä asiasta kompromissi. Joskus se on helpompaa, joskus hyvinkin vaikeaa. Kuultuani lauantaina perussuomalaisten puoluekokouksen päätöksen ajattelini arvoeron hallituspuolueiden välillä kasvaneen merkittävästi henkilövaihdosten vuoksi.

Perussuomalaisten puolueen linja oli muuttunut, kauemmaksi kahden muun hallituspuolueen linjasta ja arvoista. Päätimme valtiovarainministeri Orpon kanssa, että ennen johtopäätösten tekemistä käymme selventävän keskustelun perussuomalaisten uuden puheenjohtajan, Jussi Halla-ahon kanssa. Näin myös teimme. Tuo keskustelu oli mielestäni hyvä, suora, avoin ja rehellinen.

Mietittyämme tilannetta ministeri Orpon kanssa päädyimme ehdottamaan, että hallitusyhteistyö perussuomalaisen eduskuntaryhmän kanssa ei voi enää jatkua. Arvoero hallituspuolueiden välillä oli kasvanut niin suureksi, että oli ilmeinen riski, ettei siltä pohjalta enää pystytä löytämään ratkaisuja eteen tuleviin asioihin. Erityisesti tämä riski liittyi EU-politiikkaan ja maahanmuuttopoliittisiin linjauksiin. Hallitus on myös sitoutunut länsimaiseen demokratiaan, oikeusvaltioperiaatteeseen ja jakamattomaan ihmisarvoon.

Lisäksi perussuomalaisten uusi puheenjohtaja kertoi jäävänsä Brysseliin. On päivänseleä, että hallitusyhteistyön toimivuuden ja sitoutumisen kannalta puolueen puheenjohtajan on oltava tiiviisti mukana työskentelyssä. Katsoimme, että esitetty järjestely olisi myös heikentänyt hallituksen käytännön toimintakykyä.

Keskustan ja kokoomuksen eduskuntaryhmät päättivät maanantai-iltana ehdotustemme mukaisesti lopettaa yhteistyön perussuomalaisten eduskuntaryhmän kanssa.

Arvoisa puhemies! Ryhdyimme valmistelemaan hallituksen eroa ja uusia hallitusneuvotteluja. Neuvottelujen oli määrä alkaa viime viikon tiistaina kello 18. Erilaisia vaihtoehtoja kaavailtiin. Kysymykset tiistain kokoukseen eduskuntaryhmille laadittiin.

Tiedossani oli myös, että liikehdintä perussuomalaisten eduskuntaryhmässä kasvoi koko ajan. Lopulta tiistaina päivällä 20 edustajaa irtaantui perussuomalaisten eduskuntaryhmästä ja perusti Uusi vaihtoehto -ryhmän. Kaikki perussuomalaisten eduskuntaryhmään ennen muutosta kuuluneet viisi valtioneuvoston jäsentä siirtyivät uuteen eduskunta-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

ryhmään. Ryhmä päätti tukea hallitusta ja sen ministeristöä sekä antoi takeet arvopohjan päätöksenteossa säilyvän samana kuin aiemmin. Yhteistyö tämän ryhmän kanssa oli luontevinta.

Hallitus jatkaisi entisellä ministeristöllä ja nykyisellä ohjelmallaan, eikä työhön tulisi katkosta. Sain myös valtiosääntöoppineilta tulkinnan, että hallitus voi jatkaa toimintaansa, vaikka sen kannatuksen muodostuminen eduskunnassa on jonkun verran muuttunut. Päätimme ministeri Orpon kanssa esittää keskustan ja kokoomuksen eduskuntaryhmille hallitusyhteistyön jatkamista nykyisellä ministeristöllä ja nykyisellä ohjelmalla ilman muutoksia. Totesimme myös, että hallituksen eronpyyntöä ei tässä tilanteessa jätetä. Keskustan ja kokoomuksen eduskuntaryhmät hyväksyivät ehdotuksemme myöhemmin tiistai-iltana.

Hallituksen parlamentaarisen pohjan muodostavat nyt keskustan eduskuntaryhmä, kokoomuksen eduskuntaryhmä ja Uusi vaihtoehto -eduskuntaryhmä.

Arvoisa puhemies! Mennään ajassa hiukan taaksepäin, toukokuuhun 2015, jolloin tasavallan presidentti nimitti nykyisen hallituksemme. Sen muodostivat eduskuntavaalien kolmen suurimman puolueen — Suomen Keskustan, Perussuomalaisten ja Kansallisen Kokoomuksen — eduskuntaryhmät. Silloin, tässä salissa, kerroin, että hallitusohjelmamme kertoo yhteisen tavoitteemme Suomesta kymmenen vuoden kuluttua. Haluamme rakentaa sillan, jota pitkin kulkemalla pääsemme edessä olevien vaikeuksien yli ehyenä kansakuntana. Olemme tätä siltaa nyt rakentaneet kaksi vuotta. Olemme saaneet myös paljon aikaan. Tilanne on parantunut suunnitellusti.

Hallituskokoonpanossamme on tapahtunut vuoden 2015 jälkeen neljä yksittäistä muutosta. Näillä muutoksilla ei ollut vaikutusta strategiseen hallitusohjelmaamme. Ei ole nyt käsitteilyssä olevalla parlamentaarisen pohjan muutoksellakaan. Runsaan kahden vuoden hallitustaival ei ole muuttanut ajatuksiamme strategisesta hallitusohjelmastamme eikä tämä uusikaan vaihe muuta. Samoja asioita ja samoja tavoitteita haluamme edelleen ja viemme niitä vahvasti eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Talouden saralta kuuluu päivittäin hyviä uutisia laajalla rintamalla. Teollisuuden liikevaihto on viimeisen tiedon mukaan kasvanut alkuvuonna 12,2 prosenttia ja palveluiden 7,7 prosenttia verrattuna vuoden takaiseen. Ulkomaalaisten matkailijoiden määrä puolestaan kasvoi 19,5 prosenttia. Hyvien uutisten seurauksena konkurssien määrä on vähentynyt alkuvuonna lähes 30 prosenttia.

Kaikki nämä hyvät uutiset tiivistyvät siihen, että talous kasvoi ensimmäisellä vuosineljänneksellä 2,7 prosenttia verrattuna vuoden takaiseen. Yritysten usko tulevaan on palautunut, minkä seurauksena investoinnit kasvoivat 9 prosenttia. Ensimmäinen tieto toisesta neljänneksestä kertoo, että talous on jatkanut nopeaa kasvuaan. Talouskasvun nopeutuminen on ehdoton edellytys työllisyyden parantumiselle. Kohentuva työllisyystilanne merkitsee myös pitkäaikaistyöttömien tilanteen parantumista. Pitkäaikaistyöttömyys on laskenut lähes 12 000:lla vuoden aikana mutta on toki edelleen liian korkealla tasolla.

Tehtävämme on löytää ratkaisut noin 10 miljardin euron kestävyysvajeeseen. Tästä urakasta linjaukset on pääosin tehty kahden ensimmäisen toimintavuoden aikana. Suomen taloudella on edessään niin merkittävät haasteet, että lisää kasvua ja työpaikkoja tarvitaan. Tehdyn ratkaisun seurauksena hallituksella on nyt kaksi vuotta aikaa jatkaa hyvin alkanutta talouden tervehdyttämistä ja tehdä täysillä töitä talous- ja työllisyystavoitteisiin pääsemiseksi. Emme halunneet vaarantaa tätä hyvää kehitystä.

Arvoisa puhemies! EU:n jäsenyys on poliittinen valinta, joka kytkee Suomen läntiseen arvoyhteisöön. Unionia on uudistettava ja sen toimintaa parannettava. Suomi on aktiivises-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

ti ajanut esimerkiksi EU:n puolustusyhteistyön tiivistämistä. Haluamme olla jatkossakin aktiivinen toimija Euroopan unionin kehittämisessä. Suomi on talous- ja rahaliiton jäsenenä sitoutunut edistämään euroalueen vakautta. Suomen tavoitteena on sääntöperusteinen ja toimiva euroalue, jossa jokaisella jäsenvaltiolla on itsellään ensisijainen vastuu omasta talouspolitiikastaan.

Nämä edellä mainitut kokonaisuudet nojautuvat vahvasti hallituksen keskeiseen periaatteen yhtenäisestä ja toimintakykyisestä Euroopan unionista, joka pohjaa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen kunnioittamiseen, [Puhemies koputtaa] tehokkaaseen päätöksentekoon ja sääntöjen noudattamiseen. Tämän kaiken pohjana hallitus näkee tärkeänä yhteisen eurooppalaisen arvopohjan, perusoikeuksien kunnioittamisen sekä oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen. Suomi on aktiivinen, käytännönläheinen ja ratkaisuhakuinen jäsenvaltio. Hallitus yhdistää rakentavalla tavalla kansallisen ja yhteisen eurooppalaisen edun Suomen EU-politiikassa.

Arvoisa puhemies! Perustuslain keskeisimpiin normeihin kuuluu, että hallituksen on nautittava eduskunnan luottamusta. Hallituksen parlamentarisessa pohjassa tapahtui viime viikolla muutos, joka ei kuitenkaan vaikuttanut hallituksen kokoonpanoon eikä hallituksen ohjelmaan. Näin ollen käsillä ei ole perustuslain 62 §:ssä tarkoitettu valtioneuvoston kokoonpanon merkittävä muutos. Myös 26 §:ssä säädettyä ennen aikaisten eduskuntavaalien määräämistä on pidettävä tarkoitettuna erittäin poikkeuksellisia tilanteita varten, jollaisesta ei nyt myöskään ole kysymys.

Suomi tarvitsee toimintakykyisen hallituksen, ja sellainen meillä on.

Ärade talman! Förra veckan skedde en förändring i statsrådets parlamentariska bas. Det är dock inte fråga om en i 62 § i grundlagen avsedd betydande ändring av statsrådets sammansättning. Förändringen i regeringens parlamentariska bas har inte inverkat på regeringens sammansättning. Samma medlemmar fortsätter som medlemmar i statsrådet även efter förändringen. Finland behöver en funktionsduglig regering, och det har vi.

Hallituksen parlamentarisessa pohjassa tapahtunut muutos ja viime viikon poliittiset tapahtumat ovat kuitenkin siinä määrin merkittäviä, että hallituksen on perusteltua tässä tilanteessa antaa luottamuksensa välittömästi eduskunnan arvioitavaksi. Tämä perustuslain 44 §:n mukainen valtioneuvoston tiedonanto antaakin eduskunnalle mahdollisuuden keskustella hallituksen parlamentarisessa pohjassa tapahtuneista muutoksista ja tarvittaessa äänestää hallituksen luottamuksesta.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ryhmäpuheenvuorokierros, ja sen aloittaa keskustan eduskuntaryhmä. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

12.17 Antti Kaikkonen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa elettiin viime viikolla aika poikkeuksellisia aikoja. Ei politiikka tylsää ole, ei ainakaan aina. Mutta tapahtumat ovat ymmärrettävästi myös hämmentäneet. Käänteitä oli, ja tilanteet muuttuivat nopeasti.

Perussuomalaisten Jyväskylän puoluekokouksen jälkeen kävi varsin pian ilmi, että edellytyksiä jatkaa yhteistyötä hallituksessa ei ole. Johtopäätöksen taustalla oli ennen muuta arvokysymyksiä ja politiikan linjoihin liittyviä mutta myös käytännön kysymyksiä.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Tiistain dramaattinen uutinen perussuomalaisten eduskuntaryhmän hajoamisesta kahtia muutti näkymän uudestaan. Nyt olemme tilanteessa, jossa hallituksessa jatkavat tiedonannon mukaisesti keskusta, kokoomus ja Uusi vaihtoehto -ryhmä. Perussuomalaisten eduskuntaryhmään jääneet kansanedustajat siirtyvät oppositioon.

Keskustan eduskuntaryhmä tukee hallitusratkaisua. Ratkaisulla puramme poliittisen kriisin, johon maamme viime viikolla ajautui. Katsomme, että tällä ratkaisulla huolehditaan yhteiskuntamme vakaudesta ja Suomen myönteisen talous- ja työllisyyskehityksen jatkumisesta. Ratkaisu takaa myös sen, että on edellytykset viedä keskeneräiset uudistukset, ennen muuta sote- ja maakuntauudistus, maaliin. Ihmisille on saatava töitä ja palvelut turvattava tasa-arvoisesti koko maassa. EU-politiikassa tarvitsemme selkeän ja johdonmukaisen linjan, jolla pystymme vaikuttamaan EU:n päätöksiin ja parhaalla tavalla turvaamaan Suomen ja suomalaisten edut. Se edellyttää sitä, että toimimme EU:ssa oikeissa viiteryhmissä.

Keskustelussa olleesta maahanmuuttopolitiikasta tarvitaan myös kriittistä keskustelua, ja ihmisten arjen turvallisuudesta on kaikin tavoin huolehdittava. Keskustan linja ei ole "rajat kiinni", mutta ei myöskään "tervetuloa kaikki". Tämän ilmiön käsitteleminen viisaalla, tolkulla ja oikeudenmukaisella tavalla on yksi aikamme haaste. Hädässä olevia on autettava, mutta liian sinisilmäinen ei kannata olla. Aivan kaikki maahamme haluavat eivät ole vilpittömin motiivein tulossa. Meidän on oltava tarkkoja, mutta oikeudenmukaisia. Syrjinnälle, rasismille ja vihapuheelle Suomessa ei saa olla minkäänlaista sijaa. Uskon suomalaisten enemmistön olevan tätä mieltä. Kunpa joku päivä kaikki olisivat tästä samaa mieltä.

Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmän puolesta kiitän sekä kokoomuksen että Uuden vaihtoehdon eduskuntaryhmiä siitä, että ratkaisuun päästiin. Tiedämme, että päätös etenään perussuomalaisten eduskuntaryhmän jättämisestä ei varmasti ollut poliittisesti saatikka henkilökohtaisesti helppo. Samalla vetoamme osaltamme sen puolesta, että kaikilla maltti säilyy niin tässä salissa kuin näiden seinien ulkopuolella. Leimakirveiden heittäminen suuntaan tai toiseen ei edesauta niiden ongelmien ratkaisemista, jotka ovat sittenkin suomalaisten yhteisiä. Vanha sanonta "arvaa oma tilasi, anna arvo toisellekin" on viisas ohjenuora tästä eteenpäin meille kaikille. Suomalaiset sitten aikanaan vaaleissa päättävät, kenen vaihtoehtoon he luottavat.

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat, kun pääministeriä välillä kritisoidaankin, niin tässä kohtaa on mielestäni syytä tunnustaa, että ilman pääministerin johtajuutta tilanne voisi olla nyt toisenlainen. Juha Sipilä piti ohjaket käsisään siitä huolimatta, että viime viikko oli poliittisesti monin tavoin paineinen ja ristivetoinen. Myrskystä selvittiin jälleen poutasäälle.

Nyt on tärkeää, että eduskunta palaa normaaliin työasentoon ja jatkaa työtä Suomen kuntoon laittamiseksi. Kaikkia tarvitaan: niin vastuullista hallitusta, totta kai niin ikään vastuullista oppositiota kuin myös sopimaan pystyviä työmarkkinaosapuolia. Yhteinen tehtävämme yli puolue- ja muiden rajojen on vahvistaa ihmisten uskoa tulevaisuuteen nyt, kun Suomen suunta on monen vuoden alamäen jälkeen vihdoinkin parempaan päin.

Arvoisa puhemies! Alkuvuoden aikana Suomen talous on pitkstä aikaa kasvanut jopa Ruotsia nopeammin, ja se muuten tuntuu hyvältä. Ennusteiden mukaan talous kasvaa myös loppuvuoden kohisten. Myönteisintä on, että nyt myös nuorten työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys vihdoinkin alenevat. Mutta Suomi on kuitenkin kunnossa vasta silloin, kun kaikki ovat mukana. Työllisyyden parantamisen ohella keskustan eduskuntaryhmälle tärkeintä on

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

pitkään jatkuneen eriarvoistumisen pysäyttäminen. Kun uutta jaettavaa ei isommin vielä ole, huolenpito heikompiosaisista on näissä oloissa ennen muuta Suomen uudistamista.

Työelämää on uudistettava maltillisesti edelleen. Sosiaaliturvasta on tehtävä kannustavampi ja yksinkertaisempi. Perheiden hyvinvoinnin tukemiseksi painopistettä on siirrettävä tulevaisuudessa yhä enemmän ennaltaehkäisyyn. Eriarvoistumisen torjumiseksi tarvitaan myös kokonaan uusia ratkaisuja ja pidemmän aikavälin näkemys. [Pia Viitanen: Mitäs ne on?] Keskustan eduskuntaryhmässä pidämme tässä suhteessa tärkeänä professori Juho Saaren asiantuntijatyöryhmän työtä. Meillä on aito huoli yhteiskuntamme heikompiosaisista. Kaikki ei ole kohdallaan, jos pienituloinen eläkeläinen joutuu pohtimaan, ostaaako ruokaa vai lääkkeitä. [Pia Viitanen: Enenevässä määrin!] Pidämme tärkeänä, että hallitus huomioi heikompiosaisia vielä jäljellä olevalla kaksivuotiskaudellaan.

Toistemme syyttely, hyvät kollegat, ei edesauta ongelmien ratkaisemista. Mahdollisimman eheän ja oikeudenmukaisen Suomen rakentamisen luulisi olevan yhteinen tavoitteemme. [Eero Heinäluoma: Ollaan siis hiljaa!]

Arvoisa puhemies! Oppositioista on ehditty jo vaatia uusia eduskuntavaaleja. Hajotusvaalit eivät kuitenkaan ole mielipidekysymys. Kynnys niiden järjestämiseen on perustuslaissa yhteisesti, kaikkien eduskuntapuolueiden sopimana, asetettu korkeaksi. Ensisijaista on löytää istuvasta eduskunnasta enemmistö. Tässä pääministerin johdolla myös onnistuttiin. Tilanne on kuitenkin poikkeuksellinen. Siksi on tärkeää, että hallituksen luottamus mitataan eduskunnassa jo huomenna. Hajotusvaaleja vaatineille eduskuntaryhmämme muistuttaa, että jatkavalla hallituspohjalla on edelleen suomalaisilta viime eduskuntavaaleissa saatu valtakirja.

Uudistustyö Suomen kuntoon laittamiseksi on kesken. Suunta on nyt oikea, ja Suomi on monen vuoden jälkeen saatu jälleen nousun, kasvun ja paremman työllisyyden tielle. Varmasti virheitäkin on tehty, mutta silti tulokset puhuvat puolestaan.

12.24 Kalle Jokinen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime viikolla koimme Suomen parlamentaarisen lähihistorian mullistavimmat päivät. Perussuomalainen puolue oli puoluekokouksessaan valinnut uuden johtonsa. Jyväskylästä palasi muuttunut puolue, jonka arvoista ja puoluejohdon sitoutumisesta hallitusyhteistyöhön ja yhteiseen ohjelmaan emme enää voineet olla varmoja. Tämän jälkeen meitä kokoomuksessa ohjasi viime viikon keskusteluissa kaksi seikkaa: arvomme ja asioiden vastuullinen hoitaminen.

Politiikka on ensisijaisesti yhteisten asioiden hoitamista ja vakaan yhteiskuntajärjestyksen turvaamista. Se on sitä, että takaamme jokaiselle suomalaiselle mahdollisuudet kasvaa täyteen mittaansa lähtökohdista riippumatta ja että esimerkiksi yrityksillämme on luotettava toimintaympäristö, jossa ne uskaltavat investoida kasvuun ja työllistää. Yhteisten asioiden hoitaminen käy mahdottomaksi, jos poliittista päätöksentekoa ohjaavat arvot ja visio Suomesta ovat liian kaukana toisistaan.

Hallitustyön perusta on strateginen hallitusohjelma, joka jättää päivittäiseen työhön liikkumavaraa. Vain riittävän yksimielinen ja saman tulevaisuuskuvan jakava hallitus on toimintakykyinen ja pystyy uudistamaan maatamme. Meille kokoomuksessa on välttämätöntä, että hallitustyössä puolueet voivat luottaa toisiinsa ja että se, mikä kerran on sovittu, pitää. [Eero Heinäluoma: Se on ymmärrettävää!] Tämän pohdinnan jälkeen kokoomukselle oli selvää, ettei hedelmällinen hallitusyhteistyö muuttuneen Perussuomalaiset-puolueen kanssa ollut mahdollista.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Arvoisa puhemies! Kokoomus haluaa yhteiskunnan, jossa jokaisen on hyvä olla. Haluamme takuut siitä, että Suomi on jatkossakin avoin ja kansainvälinen, kieliltään ja kulttuuriltaan rikas maa — niin kuin olemme hallitusohjelmaan kirjanneet. Yhteistyötä kanssamme tekevien on jaettava käsityksemme oikeudenmukaisuudesta, yhdenvertaisuudesta, ihmisarvosta ja sydämen sivistyksestä. Kokoomus haluaa puolustaa ja vahvistaa näitä arvoja.

Yhteiskunnassamme on voimia, jotka pyrkivät murentamaan arvopohjamme ja joiden kasvualustana ovat pelko, viha ja näköalattomuus. Epävarmuus on polttoainetta kaikenlaiselle ääriajattelulle. Siksi tulevaisuudenuskon luominen ja vakauden vahvistaminen ovat tärkeimmät keinot suojella arvojamme. Vastuullinen talouspolitiikka ja tasa-arvoinen koulutus ovat keskeinen tapa ylläpitää suomalaisen yhteiskunnan vakautta ja luoda kaikille kansalaisille uskoa tulevaisuuteen. Toimivan oikeusvaltion ohella talouskasvu ja terveellä pohjalla oleva julkinen talous ovat paras suojajanssari perusarvoillemme.

Arvoisa puhemies! Ennustelaitokset päivittävät tämän vuoden kasvuennusteita ylöspäin. Useiden vuosien ajan kasvuennusteiden etumerkki on ollut negatiivinen. Nyt hyvät uutiset talousrintamalta ovat todella tervetulleita. Uusia työpaikkoja syntyy ja työttömyys vähenee. Hallituksen talouspolitiikan linja on alkanut purra, ja yhdessä maailmantalouden vetoavun kanssa ne ovat saaneet Suomen talouden jälleen liikkeelle. Moni näkee tämän jo omassa ja perheensä taloudessa.

Valitettavasti meihin on tarttumassa vauhtisokeus. Kun Nordea ilmoitti kuluvan vuoden talouskasvuennusteeksi 3 prosenttia, välittömästi eri tahot ryntäsivät vaatimaan julkisten menojen kasvattamista ja korotuksia palkkoihin. Useiden ennusteiden mukaan kasvu kuitenkin hidastuu vaalikauden loppuun mennessä noin prosenttiin [Välihuutoja vasemmalta] ja että hyytymisen voi estää vain palkkakurilla sekä työmarkkina- ja muita talousuudistuksia jatkamalla. Maltti menoissa on edelleen valttia ja rakenteellisia uudistuksia tarvitaan yhä, jotta voimme jatkossa investoida esimerkiksi koulutukseen. Olemme pyörineet kymmenen vuotta kuopan pohjalla, eikä yksi nopean talouskasvun vuosi yksin korjaa tilannettamme. Velkaannumme edelleen yli 5 miljardin vuosivauhdilla. Uudet säästöt eivät ole ajankohtaisia, mutta tarvitsemme kipeästi uusia kasvua ja työllisyyttä vahvistavia toimenpiteitä: paikallista sopimista ja muita työmarkkinareformeja, perhevapaiden uudistamista sekä palkkamalattia.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuuden kannalta Suomen kansainvälinen suuntautuminen on avainasemassa. Eurooppa-politiikkamme jatkuvuus ja aktiivisuutemme sen suhteen on isänmaan etu, ja se edellyttää toimintakykyistä ja yhtenäistä hallitusta. Kokoomuksen näkökulmasta myös tämä oli ratkaisevaa hallitusyhteistyötä arvioitaessa. EU-jäsenyys kytkee Suomen läntiseen arvoyhteisöön. EU maailman suurimpana sisämarkkinana on meille kiistatta taloudellisesti tärkeä, mutta ennen kaikkea se on turvallisuutemme tae. Näin on oltava jatkossakin, emmekä kokoomuksessa hyväksy pienintäkään lipsumista tästä. Olemme osa länsimaisia instituutioita nyt ja tulevaisuudessa. Tämän kyseenalaistaminen kyseenalaistaa koko olemassaolomme. On Suomen edun mukaista olla aktiivisesti ja myönteisesti mukana Euroopan unionin kehittämisessä, jossa lähivuodet voivat olla ratkaisevia. [Eduskunnasta: Kansanäänestys! — Pia Viitanen: Eurooppaministerin linja!]

Arvoisa puhemies! Hallituksen poikkeuksellisissa tilanteissa ratkaisujen on aina perustuttava perustuslain oikeutukseen ja parlamentarismien kunnioitukseen. On muistettava, että hallitus ja kaikki sen ministerit saavat toimilleen valtuutuksen ja luottamuksen tästä salista, eduskunnalta. Myrskyn jälkeen olemme nyt purjehtineet satamaan. Tilanteen uudel-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

leenarvioinnin ja yhteisen tilannekuvan päivittämisen jälkeen on tullut aika jatkaa eteenpäin keskustan, kokoomuksen ja Uusi vaihtoehto -ryhmän kanssa. Hallituspohjassa tapahtuneen muutoksen jälkeen on perusteltua antaa tiedonanto eduskunnalle tilanteen vaikutuksista hallituksen työskentelyyn. Tämä ei ole hyvän hallitusohjelman muutos, vaan tarkoituksena on keskustella tilanteesta ja antaa valtioneuvoston luottamus eduskunnan arvioitavaksi.

Totean kokoomuksen eduskuntaryhmän puolesta kokoomuksen olevan sitoutunut jatamaan hallitusyhteistyötä. Kokoomukselle on tärkeää olla mukana sellaisessa hallituksessa, jonka yhteinen tahto on pitää Suomi elinvoimaisena, kansalaisiaan ja heidän valintojaan kunnioittavana ja niihin kannustavana, vastuunsa kantavana sekä kansainvälisesti aktiivisena maana.

Arvoisa puhemies! 100-vuotiaan Suomen teema on Yhdessä. Parhaimpiinkin kumppanuuksiin mahtuu erimielisyyksiä ja repiviä riitoja. Kun niistä selvittää, ollaan yhdessä vahvempia väistämään tulevat karikot. Otetaan tämä rohkaisuna tulevalle kahdelle vuodelle. Tekemistä ja haasteita varmasti riittää, mutta yhdessä me niistä selviämme.

12.32 Antti Lindtman sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaiken tapahtuneen valossa arvioni tänään on väistämättä hyvin kriittinen.

Jokaisen kansakunnan perusta rakentuu viime kädessä yhteisille arvoille. Kansanvallan, yhteisvastuun ja välittämisen arvot sekä ihmisarvon kunnioitus muodostavat Suomea koossa pitävän henkisen siteen. Kansanvallan peruspilareiden, kuten eduskunnan ja parlamentarismien, syvä kunnioitus luo vakautta, turvallisuutta ja ennustettavuutta.

Vaikeina aikoina arvojen merkitys korostuu. Lauantaina 10.6.2017 Suomessa heräsi paljon toivoa. Molempien hallituspuolueiden puheenjohtajat sanoivat pohtivansa hallitusyhteistyön tulevaisuutta juuri arvojen näkökulmasta. "Kyse on myös periaatteista, ei pelkästä hallitusohjelmaan sitoutumisesta" — näin kiteytti ministeri Orpo. Pääministeri Sipilä puhui ihmisyyskäsityksestä ja perusarvokysymyksistä. Moni ajatteli, että vihdoinkin. Poliittikka palautetaan perusasioihin. Suvaitsemattomuudelle ja vihapuheelle laitetaan rajat.

Tiistaihin tultaessa arvopuheet olivat poissa. Suunta vaihtui suihkukoneen nopeudella ja arvot vaihtuivat valtapoliittikkaan. Pääministeri Sipilä peruutti lennosta hallituksen eronpyynnön. Hallitus päätti jatkaa kuin mitään ei olisi tapahtunut. Tämän päivän tietojen valossa johtopäätös on selkeä. Tässä korttipelissä osalla pelaajista taisi olla merkatut kortit.

Arvoisa puhemies! Poliitikassa on tärkeä puhua arvoista, mutta siihen sisältyy myös vastuu. Sanojen ja tekojen on vastattava toisiaan. Arvot punnitaan erityisesti vaikeissa paikoissa. Siksi todelliset arvot ovat vaativia. Ne eletään todeksi jokainen päivä, tai ne ovat tyhjää puhetta. Vastuulliset päättäjät eivät saa toimia niin, että sanat halpenevat suussa, arvot latistuvat sanahelinäksi. Ei pitäisi puhua tasa-arvosta, jos samalla tekee eriarvoisuutta kasvattavia päätöksiä. Arvotutkija, emeritusprofessori Klaus Helkama kiteyttikin osuvasti viime päivien tapahtumat: "Olen ajatellut, että ei tässä nyt kyllä kysymys arvoista ole. Tai aika vähän. Tämä viimeaikainenhan on ollut poliittista peliä." Aika kova arvio.

Arvoisa puhemies! Eduskunnalle tässä näytelmässä ei annettu kummoista roolia. Hallituspuolueiden eduskuntaryhmät pantiin tapahtuneiden tosiasioiden eteen. Kansanedustaja Harkimo antoi asiasta eilen tyhjentävän arvion: "Viime viikollahan meillä oli hallituskriisi, joka oli hallituskriisi kaikille muille paitsi Soinille, Orpolle ja Sipilälle." Harkimo ih-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

metteli diiliä, miten ministeripaikat säilyvät, vaikka kansanedustajien lukumäärä lähes puolittui. Saa nähdä, onko totuuden puhujalla majatalossa sijaa.

Kansanedustajilla on ja pitää olla täysi oikeus jättää puolueensa, jos he katsovat puolueen suunnan muuttuneen perustavanlaatuisesti. Oikeutusta kuitenkin lisäksi, jos ratkaisuu ei liittyisi omien ylisuurten valtapaiikkojen turvaaminen. Muutoin ulkopuoliselle tämä selittyy kaukaa historiasta, 30 hopearahaa ovat vain muuttuneet viideksi ministeripaikaksi. Pääministeri Sipilä käveli ratkaisuilleen eduskunnan ylitse. Virassa olevilla oikeusoppineilta ei kysytty. Oikeuskanslerin virka oli tätä ennen päätetty jättää puoleksi vuodeksi odottamaan valittua viranhaltijaa. Tänään professori Lavapuro kuvaa tapahtunutta vakavaksi ongelmaksi. Eduskunnan puhemies, jonka olisi pitänyt vartioida parlamentin asemaa, kuului itse loikkaajiin, joten sekin vartiovuoro jäi täyttämättä.

Presidentti Niinistö heräsi asiaan viikonvaihteessa sanoen, että hallituksen eronpyyntö olisi voinut olla paikallaan. Pehmennettynäkin presidentin kannanotto oli kova ja poikkeuksellinen. Sen pitäisi pysäyttää kaikki meidät tässä salissa. [Antti Kaikkonen: Voisiko saada koko sitaatin eikä vain osaa siitä?] Kaikissa tapauksissa olemme jälleen saaneet yhden esimerkin siitä, että kaikkea valtaa ei pidä keskittää yksiin käsiin, ei myöskään pääministerin käsiin.

Hallitus yrittää jatkaa olemassaoloaan muina miehinä. Se jatkaa kuitenkin parlamentaarisesti ja moraalisesti ohentuneena ilman kansalaisten enemmistön tukea. On ilmeistä, että hallituksen takana on enää vajaa 40 prosenttia kansasta, ja se ei ole paljon. Eronpyyntö ja uudet hallitusneuvottelut olisivat antaneet mahdollisuuden keskustella Suomen linjasta ja samalla mahdollisuuden tarkistaa linjaa sosiaalisesti oikeudenmukaisempaan suuntaan. Sitä mahdollisuutta ei haluttu käyttää valtapoliittisten päämäärien johdosta. Hallitusneuvottelut olisivat antaneet eduskunnalle mahdollisuuden hakea toisenlaista politiikkaa. Sitä sosialidemokraatit esittivät. Voi olla, että nyt nähty varmistaa sen, ettei todelliseen muutokseen ole mahdollisuutta ilman kansan uutta valtakirjaa, ilman eduskuntavaaleja.

On myös sanottu, että hallitusneuvotteluita ei pidä käydä, koska talous kasvaa. Kyllä, talous kasvaa ja kansainvälinen, erityisesti Suomen päämarkkina-alueilla puhaltava myötätuuli tukee vuonna 2015 tapahtunutta käännettä. Valitettavasti tässä käänteessä kaikki suomalaiset eivät ole mukana.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset ansaitsevat parempaa. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä esittää, että Suomea vahvistetaan maana, jossa kaikki ihmiset nähdään yhdenvertaisina, jossa oikeus ei katso ihonväriä, ei syntyperää, ja jossa ihmisillä on halu tukea ja arvostaa toinen toistaan, jossa eriarvoisuutta vähennetään ja kaikki pidetään mukana. Me haluamme Suomen, jossa päättäjät omalla esimerkillään osoittavat, ettei vihalle, sorrolle tai rasismille ole tilaa. Me haluamme maan, jossa eurooppalainen ja kansainvälinen yhteistyö nähdään arvona ja mahdollisuutena, maan, jossa nämä arvot eivät ole kaupan eikä poliittista valtapeliä. Me haluamme Suomen, jossa päätöksenteko on läpinäkyvää ja jossa hallitus vastaa toiminnastaan eduskunnalle ja Suomen kansalle. Me haluamme hallituksen, jossa edustettuina olevien puolueiden asemat perustuvat kansan vaaleissa ilmaisemaan tukeen.

Fru talman! Finländarna är värda mera. Den socialdemokratiska riksdagsgruppen vill att Finland utvecklas som ett land där människornas hudfärg eller varifrån de härstammar inte definierar oss som människor. Vi vill utveckla ett likvärdigt Finland där alla vill stöda och respektera varandra. Vi vill att alla ska vara med.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Arvoisa puhemies! Edellä sanotun perusteella esitän seuraavan epäluottamuslauseen: "Tapa, jolla hallitus koottiin, ei edusta avoimen kansanvaltaisen demokratian toimintaperiaatteita. Koska hallitus ei myöskään ollut valmis uudistamaan hallitusohjelmaa ja sen arvopohjaa, hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

12.40 Simon Elo uv (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kirjailija Aleksandr Solženitsyn kirjoitti Nobel-puheessaan vuonna 1970: "Tavallisen rohkean ihmisen yksinkertainen teko on olla osallistumatta valheisiin, olla tukematta niitä. Tulkoot valheet maailmaan ja vaikka hallitkoot sitä, mutta ei minun kauttani."

Uusi vaihtoehto -eduskuntaryhmä ja sen 20 kansanedustajaa valitsivat uuden tien. Setelit jäivät, mutta selkäranka pysyi. Pidimme hallitusohjelmaa hyvänä kaksi vuotta sitten, ja mieli ei ole muuttunut. Meidän linjamme ei ole mihinkään muuttunut. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä piti hallitusohjelmaa hyvänä vielä viime viikon maanantaina — mutta mieli onkin sitten jo muuttunut. Tulkoot uusi linja vanhaan puolueeseen ja vaikka hallitkoot sitä, mutta ei meidän kauttamme.

Työstä syntyy se hyvinvointi, jonka päälle koko hyvinvointiyhteiskunta valetaan. Ja isänmaallisuudesta syntyy se yhteishenki, jolla me yhdessä käännämme Suomen suunnan. Kaiken tausta ja perusta on meidän kykymme nyt uudistua tässä vaikeassa tilanteessa, kyky uudistaa meidän talouspolitiikkaamme, kyky uudistaa meidän maahanmuuttopolitiikkaamme ja kyky tehdä sosiaali- ja terveysalan uudistus, kyky siirtyä nykypäivään ja vastata niihin haasteisiin, mitkä me itse olemme itsellemme silloin hyväksyneet, kun me liityimme Euroopan unioniin, avasimme taloutemme ja siirryimme tähän globaaliin maailmaan. Näillä sanoilla puhui ministeri Sampo Terho eduskunnan täysistunnossa 9. helmikuuta 2016.

Uusi vaihtoehto -eduskuntaryhmä haluaa pelastaa taloutemme, tukea työpaikkojen syntymä, huolehtia suomalaisten turvallisuudesta ja toteuttaa tarvittavat uudistukset.

Eurostatin mukaan euroalueen maiden työvoimakustannukset ovat nousseet ensimmäisellä vuosineljänneksellä 1,5 prosenttia vuoden takaiseen verrattuna. Suomessa työvoimakustannukset ovat samaan aikaan laskeneet 2,7 prosenttia. [Välihuutoja vasemmistoliiton ryhmästä] Kilpailukyky sopimus toimii odotetusti ja vahvistaa yritystemme ja myös kansamme taloudellista asemaa.

Arvoisa puhemies! Toukokuu oli suorastaan täydellinen. Kuluttajan luottamus talouteen oli vahvempaa kuin koskaan, teollisuuden tulos oli vahvin sitten vuoden 2008, palveluiden tulos oli vahvin sitten vuoden 2010 ja rakentaminen kasvoi yhä yli normaalin kasvuvauhdin. [Jukka Gustafssonin välihuuto] Kesäkuun alussa Suomi ohitti Ruotsin bruttokansantuotteen kasvussa ensimmäistä kertaa neljään vuoteen. Finanssikonserni Nordea nosti juuri reippaasti ennustettaan Suomen talouskasvusta. Ennuste on tälle vuodelle 3 prosenttia, kun se aiemmin oli 1,3 prosenttia. Tällainen talouskasvu on vahvempaa kuin hallitusohjelman tavoitteisiin pääsemiseksi vaaditaan. Näin ollen lisäleikkauksille ei ole tarvetta.

Opposition mielestä kaikki huono taloudessa on hallituksen syytä, joten: onko kaikki hyvä taloudessa vastaavasti hallituksen ansiota? [Välihuutoja] Toivon opposition ymmärtävän, että kovat ajat vaativat kovia tekoja. 20 kansanedustajaa on valmiita uhraamaan oman poliittisen uransa isänmaan hyväksi. [Välihuutoja] Kiitän hallituskumppaneja siitä, että ne kunnioittavat päätöksemme raskautta ja myös historiallisuutta. [Eva Biaudet'n välihuuto]

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Arvoisa puhemies! Hallituksen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa toteutuu toiveemme Puolustusvoimien, poliisin ja suojelupoliisin määrärahojen lisäämisestä. Isänmaamme ulkoisesta ja sisäisestä turvallisuudesta huolehditaan. Hallitus on järkevöittänyt maahanmuuttopolitiikkaa, kun esimerkiksi humanitaarisen suojelun perusteista on luovuttu ja perheen yhdistämisen kriteereitä on tarkistettu. Turvapaikanhakijoiden sisäisten siirtojen tulee EU:ssa jatkossakin perustua vapaaehtoisuuteen. Pakolaiskiintiö ei nouse. [Välihuutoja] Euroopan unionin osalta — hyvät edustajat — niillä korteilla pelataan, jotka meillä käsissä ovat. Suomi on kansanvaltaisesti liittynyt EU:n jäseneksi, ja kunnioitamme kansan päätöstä. Suomi on hallitusohjelman mukaisesti EU:n rakentavan kriittinen jäsenmaa, joka on yhteistyökykyinen mutta samalla tunnustaa EU:n tarvitsevan uudistamista. Eurokriisin hoidossa linja on jämaköitynyt, hallitus jopa ajoi Kreikan euroeroa ja tavoitteena on no bail-out -säännön uskottavuuden palauttaminen. [Pia Viitanen: Tavoitteena!]

"Kasvu ja oikeudenmukaisuus edellyttävät, että monien tarpeet menevät harvojen edun edelle ja yhteinen isänmaan etu yli kaiken." Näin sanoi ministeri Sampo Terho eduskunnan täysistunnossa 20. syyskuuta 2016. [Eva Biaudet: Sama vanha perussuomalainen linja!]

Arvoisa puhemies! 20 kansanedustajaa todisti kahdessa päivässä, että me emme vain puhu, vaan me toimimme. Olemme sitoutuneet hallitusohjelmaan ja sen tavoitteisiin. Tulemme suoraselkäisesti pitämään kiinni sovitusta. Esimerkiksi alueellisen kielikokeilun toteuttaminen ja turvapaikkapoliittisen ohjelman tavoitteet ovat historiallisia muutoksia, jotka toteutetaan. [Eva Biaudet: Siitä olette ylpeitä!] Uusi vaihtoehto rakentuu myönteisyyden ja toivon ympärille. Loputon kohujen selittely, epäyhtenäisyyden henki ja riitely ovat menneisyyttä. Aloitamme uudelta pohjalta. Korostan, että tämä oli vaihtoehto, jolle ei ollut vaihtoehtoa. Vastuullisina kansanedustajina meillä ei ollut vaihtoehtoa jäädä ikuisesti oppositioon ikuisiksi oppositiopuolueen edustajiksi. [Välihuutoja] Valitsimme Sinisen tulevaisuuden.

Arvoisa puhemies! Uusi vaihtoehto -eduskuntaryhmä tukee Sipilän hallituksen hallitusohjelmaa ja äänestää hallituksen luottamuksen puolesta. [Välihuutoja — Eva Biaudet: Hyvin mustaa! Mustaa!]

12.47 Touko Aalto vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme kesäkuun kunniaksi saaneet seurata erikoista näytelmää. Se on ollut kuin hyvin kirjoitettua tv-draamaa: vallankaappaus, ero ja helpottunut jälleennäkeminen. [Matti Vanhanen: Äänestysliiput kateissa!] Lopulta olemme tässä: tilanteessa, jossa hallituspuolueen hajottua vanhat ministerit istuvat edelleen ministeriaitiossa. Tällä kertaa tosin ilman puoluetta, ilman puolueohjelmaa ja ilman uusia hallitusneuvotteluita.

Hallitus on nyt todellisuudessa eri kuin vielä pari viikkoa sitten. Oikomisen sijaan olisi pitänyt kuulla kaikkia eduskuntaryhmiä ja neuvotella kunnolla uudesta hallitusohjelmasta. Silloin me voisimme tietää, mikä todellisuudessa erottaa perussuomalaisia ja Uutta vaihtoehtoa. Mikä on keskustalle ja kokoomukselle se merkittävin syy, miksi toinen kelpaa hallitukseen ja toinen ei? Mikä nyt muuttuu, vai muuttuuko mikään? [Toimi Kankaanniemi: Ei mikään muutu!]

Arvoisa puhemies! Poliitiikka kiinnostaa ihmisiä ja monilla on halu vaikuttaa. Silti moni on pettynyt siihen, miltä politiikka nykyään näyttää. Viime viikon näytelmä näyttää valtapeliltä: halulta säilyttää oma asema ja pitää kiinni hallituspuolueille rakkaista sopimuksista.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Olemme maailmalla nähneet, miten kansalaisten turhautuminen kanavoituu, kun politiikalta menee maine. Ihmisten usko demokratiaan on tässä maailmanajassa tärkeämpää kuin koskaan. Sitä ei pidä horjuttaa. Se, että voimme luottaa päätöksentekoon, on tärkeää Suomen vakaudelle nykyisen informaatio sodan aikana. Minkälaisen viestin viime viikot antavat kansalaisille isänmaamme satavuotisjuhlavuonna?

Arvoisa puhemies! Keskustan ja kokoomuksen puheenjohtajat puhuivat viikko sitten kauniisti arvoista, siitä, miten länsimaisista arvoista ei tehdä kompromisseja, miten arvot eivät ole nyt kaupan. Nyt kokoomus ja keskusta istuvat hallituksessa sellaisen ryhmän kanssa, jonka johto on omien sanojensa mukaan samoilla linjoilla sen puolueen kanssa, jonka kokoomus ja keskusta juuri heittivät ulos hallituksesta — vedoten arvoihin, tietenkin. Etenkin kokoomus korosti ihmisarvoa, sitä, miten se ei hyväksy minkäänlaista syrjintää ja miten kaikille kuuluu kunnioitus ja arvostus yksilöinä. Perussuomalaisten uusi puheenjohtaja olisi allekirjoittanut nykyisen hallituksen ohjelman. Nykyisellä hallitusohjelmalla on perussuomalaisten puheenjohtajan täysi hyväksyntä. Jos mitään muutoksia hallituksen epäinhimilliseen politiikkaan ei nyt tule, kauniit sanat arvoista ovat lopulta vain tyhjää puhetta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen arvovalinnat tähän asti ovat olleet hyvin kovia. On leikattu kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta, ja leikkaukset kurittavat lapsiperheitä, työttömiä, eläkeläisiä, opiskelijoita, vammaisia, varusmiehiä ja sairaita. [Ben Zyskowitz: Orpoja!] Hallitus on höylännyt indekseistä kuten 90-luvun lamassa. Se oli valinta, jonka hallitus teki varmasti tietäen, minkälaiset seuraukset laman leikkauksilla oli. Perusturvasta leikkaamisen lisäksi hallitus on leikannut ennennäkemättömän paljon koulutuksesta. Se on leikkaamista lastemme tulevaisuudesta, heidän oikeudestaan menestyä ja tavoitella onnea. Tämä on vaarallinen tie maailmassa, jossa on selvää, että Suomi ei voi pärjätä ilman merkittäviä panostuksia nimenomaan osaamiseen.

Hallitus ei ole leikannut koulutuksesta vain kotimaassa, vaan myös ulkomailla. Suomen kehitysyhteistyön painopisteenä on ollut naisten ja tyttöjen koulutus. Sitä tärkeää työtä tämän hallituksen valtavat leikkaukset kehitysyhteistyöhön murentavat. Pelkästään kansalaisjärjestöjen tekemään kehitysyhteistyöhön kohdistettujen leikkausten seurauksena yli miljoona ihmistä jää ilman apua. Myös kotimaan toimintaa, tiedotusta ja globaalikasvatusta on karsittu kovalla kädellä. Suomalaisia ja paikallisia työntekijöitä on irtisanottu yhteensä lähes 400. Useita satoja hankkeita on keskeytetty. Samaan aikaan hallituksen maahanmuuttopolitiikka on ollut kylmää. Ihmisiä palautetaan hengenvaaraan, perheet pidetään erillään, kodistaan paenneita ihmisiä on nyt enemmän kuin koskaan sitten toisen maailmansodan. Mihin hallitukselta on jäänyt näiden ihmisten ihmisoikeuksien arvostaminen ja kunnioittaminen? Keskusta ja kokoomus puhuivat hallituskriisin aikana kauniisti arvoista ja yhtäläisistä ihmisoikeuksista. Jäikö tämä ihmisoikeuslupaus samanlaiseksi tyhjäksi puheeksi kuin petetty koulutuslupaus?

Ihmisoikeuksia rikkovaa lainsäädäntöä riittää korjattavaksi muutenkin. Tässä maassa on edelleen ihmisiä, joita pakkosterilisoidaan, koska hallitus ei ole halunnut tuoda eduskuntaan jo valmista esitystä translain muutoksesta. Nyt olisi aika tarttua tähän ihmisoikeusky symykseen arvopuheen lisäksi myös tekojen kautta. Aikooko hallitus tehdä näin?

Uuden vaihtoehdon jäsenet ovat todenneet, ettei ryhmässä suvaita rasismia. Olen tästä hyvin tyytyväinen. Toivon todella, että ryhmä tekee jatkossa muiden puolueiden kanssa aktiivisesti ja näkyvästi työtä rasismien ja vihan kitkemisen eteen. Muuten mikään ei muu-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

tu. Vihalla emme pääse eteenpäin, vaan luomme vain uutta vihaa. Siksi tämä maa ansaitsee ja tarvitsee enemmän.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että tässä maassa on toimintakykyinen hallitus. Olemme suurten kysymysten äärellä. Näistä yksi kiireellisimmistä on sosiaali- ja terveyspalveluiden kohtalo. Ongelmiin ajautunut sote-uudistus voidaan vielä pelastaa, jos hallitus tarttuu tarjoamaamme yhteistyön käteen. Tarvitsemme suurissa uudistuksissa laajapohjaista tukea ja pitkäjänteistä päätöksentekoa. Se on satavuotiaan Suomen yhteinen etu.

Arvoisa puhemies! Vihreä eduskuntaryhmä kannattaa edustaja Lindtmanin tekemää epäluottamuslause-esitystä.

12.54 Laura Huhtasaari ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Härski näytelmä! Vallanhimoiset ihmiset asettavat itsensä muiden yläpuolelle. Päättäjät ovat heille oikeita mutta jäsenistö väärä. Hurskasteluun on osallistunut Uuden vaihtoehdon lisäksi myös muita, jopa tasavallan presidentti sortui tähän. Voi tätä kaksinaismoralismin määrää! Totuutta pitää väaristellä koko ajan, jotta saataisiin muita lyötyä.

Perussuomalaisten uusi puheenjohtaja on julkisesti ilmoittanut, että perussuomalaisten vuoden 2015 vaaliohjelmat, tavoitteet ja arvot ovat edelleen voimassa. Perussuomalaiset olisivat olleet valmiita jatkamaan hallituksessa ja noudattamaan yhdessä sovittua hallitusohjelmaa. Kun Huhtasaari omana poliittisena mielipiteenään haluaa EU:sta perustellusti eroon, se on ongelma. Kun ministeri Terho ja edustaja Elo haluavat järjestää EU:sta kansanäänestyksen, se ei ole Orpolle ja Sipilälle ongelma. [Leena Meri: Näinpä!]

Arvoisa puhemies! Ilmeisesti ei ollut koskaan tarkoitukseen toimeenpanna perussuomalaisille tärkeitä asioita, joista oli yhdessä sovittu. Juha Sipilän alkuperäisen hallituksen turvapaikkapoliittisessa toimenpideohjelmassa lukee, että hallinto-oikeuden tekemästä kielteisestä turvapaikkapäätöksestä valittava henkilö ei jää valituksen käsittelyajaksi Suomeen vaan hänet poistetaan maasta. [Riitta Myller: Minne?] Hallituksen maahanmuuttolinjaa lähdetiinkin muuttamaan heti, kun perussuomalaisista päästiin eroon.

Hallitusohjelman mukaan Suomen tavoite on EU, jossa jokaisella jäsenvaltiolla on vastuu omasta talouspolitiikastaan ja jokainen jäsenvaltio vastaa itse omista veloistaan. Hallitus pyrkii palauttamaan no bail-out -säännön uskottavuuden. Toisin sanoen yhteisesti sovitun hallitusohjelman mukaan yhteisvastuuta ja integraatiota ei lisätä.

Hallituksen EU-linjakaan ei enää kelpaa keskustalle, kokoomukselle ja Uudelle vaihtoehdolle. Uusi vaihtoehto -ryhmän puheenjohtaja hehkutti kannattavansa Macronin toivon linjaa. Talousliberaali Macron haluaa viedä euroalueen yhdentymisen tuntuvasti nykyistä pidemmälle. Hänen mielestään rahaliitto pitäisi muuttaa oikeaksi liittovaltioksi keskitettyine talousministeriöineen ja tulonsiirtomekanismeineen. [Välihuutoja] Yhteisvastuussa Suomella ei ole kuin hävittävää. Suuret kansantaloudet ajavat EU:ssakin omaa etuaan. Sijoittajavastuuperiaate jää pelkäksi pehmeäksi puheeksi. Totta kai Saksa ja Ranska haluavat, että muut pelastavat heidän pankkinsa.

Arvoisa puhemies! Uusi vaihtoehto saa siunata kokoomuksen soten ja keskustan maakunnat ja nyt tässä uudessa roolissaan saa siunata vielä Suomen harppauksen kohti liittovaltiotakin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Näin käy!] Johtajuuden salaisuus on luottamus, ja perussuomalaisia äänestettiin EU- ja maahanmuuttokriittisyyden vuoksi. Nyt Uuden vaihtoehdon ministereille riittää, että he ovat ministereitä. [Olavi Ala-Nissilä: Soinia ne kannattaa!] Aika paksua! Uusi vaihtoehto voi toki sanoa olevansa ytimissä, mutta päätän-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

tävaltaa heillä on yhtä vähän kuin Suomella EU:ssa. Perussuomalaiset ovat kansallisvaltioiden itsemääräämisoikeuden kannalla, me emme ole muuttuneet.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset kannattavat suomalaisten itsemääräämisoikeutta sisä- ja ulkopoliittisissa kysymyksissä. Perussuomalaiset ovat tehneet ja tekevät yhteistyötä ensi sijassa itsenäisiä kansallisvaltioita puolustavien poliittisten liikkeiden kanssa. Suomen vastarintaliikkeen tai Antifan kaltaiset ääriorganisaatiot eivät ole koskaan olleet perussuomalaisten yhteistyökumppaneita eivätkä tule sellaisia olemaankaan. [Välihuutoja]

Suomi on suomalaisten sosiaalitoimisto. Sveitsillä, Islannilla ja Norjalla ei menisi vielä paremmin, jos he kuuluisivat EU:hun, eurosta puhumattakaan. Vahva ja vakaa kansakunta on heikoimmassa taloudellisessa ja terveydellisessä asemassa olevien kansalaistemme turva.

Perussuomalaiset eivät enää ole hallituspuolue, joten hallitusohjelman kompromissit eivät meitä enää sido. Perussuomalaiset noudattavat oppositiossa omaa ohjelmaansa.

Arvoisa puhemies! Tämä oli härski näytelmä. Kulisseissa oli jo pidempään juoniteltu operaatiota. Jussi Halla-ahon kutsuminen hallitusneuvotteluihin oli pelkkä näytelmä. Vedottiin höpöhöpöverukkeisiin, jotta perussuomalaisista päästiin eroon. Kaikkien on hyvä tietää, että perussuomalaiset eivät halunneet lähteä hallituksesta. Kokoomus ja keskusta halusivat päästä meistä eroon, koska heille eivät enää yhdessä sovitut ohjelmat kelvanneet.

Toivotamme ministeri Terholle ja kumppaneille mukavaa hallitustaivalta Sipilän ja Orpon peukalon alla. Muistakaa totella kiltisti, niin kiiltävä musta auto odottaa huomennaikin. [Välihuutoja — Naurua]

Arvoisa puhemies! Perustuslain 60 §:n mukaan ministerien on oltava rehellisiksi tunnettuja Suomen kansalaisia. Viikko ennen perussuomalaisten puoluekokousta uutisoitiin hallituslähteistä saaduista tiedoista, että parlamentaarisesta vaihtamisesta oli jo sovittu ennen puoluekokousta. Tämä ei ollut rehellistä toimintaa ministereiltä. Meillä on nyt Suomi 100-vuonna ensimmäistä kertaa loikkarihallitus. Jos poliittiset kollegat eivät voi luottaa hallituksen ministereihin, niin miten sitten kansa? Edellä olevan perusteella teen seuraavan epäluottamusehdotuksen: "Perussuomalaisten eduskuntaryhmä katsoo, että viimeaikaisten tapahtumien vuoksi luottamus hallituksen ministereihin on mennyt, minkä johdosta hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

13.00 Li Andersson vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen tässä salissa tuntee niitä kielteisiä mielikuvia, joita poliitikkoihin liittyy. Monet suomalaiset kokevat poliitikot epäluotettaviksi tyypeiksi, joiden arvot ja lupaukset muuttuvat heti, kun he pääsevät valtaan. Siksi moni vierastaa politiikkaa ylipäättään. Isojen visioiden, tavoitteiden ja paremman yhteiskunnan tavoittelun sijaan politiikka nähdään valtapelinä ja oman edun tavoitteluna.

Monilla kouluvierailuilla olen kertonut oppilaille, että eduskunnan työstä annetaan paljon kyynisempi ja oman edun tavoitteluun pohjautuvampi kuva kuin mitä itse olen kokenut sen olevan. [Olavi Ala-Nissilä: Kuka sitä antaa?] Olen sanonut, että politiikka kyllä oikeasti on paljon asiapitoisempaa ja paljon kohteliaampaa kuin miltä se näyttää median kautta. Valtakamppailut ja ihmisten väliset kiistat saavat helposti enemmän tilaa ja näkyvyyttä mediassa kuin ne asiakysymykset, joita eduskunnassa käsitellään.

Mutta tämän kuluneen viikon aikana minua on hävettänyt ajatella, miltä tämä kaikki näyttää kansalaisten silmissä. Kun te, pääministeri Sipilä ja valtiovarainministeri Orpo, viikko sitten puhuitte arvojen säilyttämisen tärkeydestä ja sanoitte "ei kiitos" hallitusyh-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

teistyyllä Jussi Halla-ahon kanssa, moni meistä ajatteli, että kappas, Orpo ja Sipilä löysivät vihdoin moraalisen selkärankansa. Monissa suomalaisissa heräsi silloin pieni toivonpilkahdus siitä, että tämä uusi tilanne johtaisi edes jonkinlaiseen muutokseen kohti tasa-arvoa hallituksen poliittisessa linjassa.

Muutos — sitä kaipaavat ne suomalaiset, jotka kärsivät niistä päätöksistä, jotka te olette tehneet. Sitä odottavat ne suomalaiset, jotka ovat joutuneet näkemään sivusta, mitä hallituksen turvapaikkapoliittinen ohjelma todellisuudessa tarkoittaa, kun väkivaltaisuuksien takia erilleen joutuneet perheenjäsenet eivät pääse näkemään toisiaan tai elämänsä puolesta pelkäävät joutuvat pakkopalautetuiksi. Muutos — sitä odottavat ne suomalaiset, joiden opintotukea, työttömyysturvaa ja kansaneläkkeitä te olette leikanneet ja joiden lääkkeiden hinnat ovat nousseet, ja kaikki ne suomalaiset, joiden arjessa koulutusleikkaukset ja palkanalennukset tuntuvat.

Tiistaina selvisi kuitenkin, että kyse ei ollut kriisistä vaan tarkkaan harkitusta strategisista. Hallituksen sisällä oli jo etukäteen varauduttu Jussi Halla-ahon voittoon, ja arvopuheiden tarkoitus oli vain rakentaa tie takaisin hallitukseen Timo Soinille ja Uusi vaihtoehto -ryhmälle.

Voiko politiikka olla enää kyynisempää? Kaikki tämä siksi, että kaikkien aikojen laajamittaisin sosiaali- ja terveydenhuollon yhtiöittäminen ja ulkoistaminen toteutettaisiin suunnitelmien mukaisesti. Asiantuntijoiden varoituksista huolimatta hallitus pitää kiinni suunnitelmastaan luoda noin 10 miljardin verorahoitteinen markkina isoille terveyskonserneille. Toistamme vasemmistoliitossa taas kerran vaatimuksemme: tehdään sote-uudistus, mutta tehdään se parlamentaarisena yhteistyönä, asiantuntijoita kuunnellen ja tasa-arvon sekä julkisten palveluiden vahvistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Sipilälle ja Orpolle ei ollut ongelmaa tehdä yhteistyötä perussuomalaisten kanssa silloin, kun Jussi Halla-aho oli hallituspuolueen meppi ja ne kansanedustajat, jotka nyt siirtyivät oppositioon, kuuluivat hallituspuolueen eduskuntaryhmään. Timo Soinille ei ollut ongelmaa tehdä yhteistyötä Jussi Halla-ahon kanssa niin kauan kuin hän itse oli puoluejohtaja.

Nyt Soini ja kumppanit ovat jopa valmiita perustamaan uuden puolueen, jotta saavat jatkaa hallituksen apupuolueena pienituloisia kurjistavalla ja julkisia hyvinvointipalveluita ulosmyyvällä linjalla. Ja entäs oppositioon siirtyvät perussuomalaiset? Jo heti ensimmäisellä kyselytunnilla eräs edustaja moitti hallituksen leikkauspolitiikkaa köyhien unohtamisesta. [Ben Zyskowicz: Se oli Kankaanniemi! — Naurua] Tämä sama edustaja oli vielä viikko sitten yksi hallituspolitiikan kärkkäimmistä puolestapuhujista ja on itse ollut mukana sopimassa hallituksen köyhiä kurjistavasta leikkauspolitiikasta. Arvoisat edustajat, voiko politiikka olla enää selkärangattomampaa?

Arvoisa puhemies! Koko tässä kriisissä on ennen kaikkea kyse demokratiasta ja kansanvallasta. Maan hallituksessa istuu nyt edustettuna viidellä ministerillä eduskuntaryhmä, jonka edustajat saivat viime vaaleissa 5,4 prosenttia annetuista äänistä ja joka on yhden viikon vanha. Kun tämä ryhmä järjestäytyy puolueeksi, istuu hallituksessa edustettuna sellainen puolue, jota kukaan ei ole missään vaalissa äänestänyt.

Ymmärrämme, että pääministeri perustuslain mukaan on velvollinen ja oikeutettu ensin etsimään parlamentaarista enemmistöä olemassa olevien ryhmien kesken. Silti olisimme pitäneet uusia vaaleja demokraattisempaa tapana ratkaista tätä poliittista solmua ja etsiä vakaata enemmistöpohjaa hallitustyöskentelylle. Nyt Sipilä ratkaisi sen ottamalla käytännössä uuden puolueen hallitukseen, ilman hallituksen hajottamista ja ilman uusia hallitus-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

neuvotteluja, jotta prosessikaavioon tulisi mahdollisimman vähän kansanvallan aiheuttamia häiriöitä. [Vesa-Matti Saarakkala: Kukas se on perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja?]

Arvoisa puhemies! Kansalaisten luottamus politiikkaan ja poliitikkoihin palautetaan vain osoittamalla, että aatteet, periaatteet, arvot ja kansanvalta aidosti tarkoittavat meille jotain. Siksi vasemmistoliiton eduskuntaryhmä kannattaa edustaja Lindtmanin tekemää epäluottamuslausetta.

13.08 Anna-Maja Henriksson r (ryhmäpuheenvuoro): Värderade talman! Redan som barn får vi lära oss att hålla oss till sanningen. Vi får lära oss att det är viktigt att kunna lita på varandra. Hela vårt samhälle bygger på förtroende. Det är ingen tillfällighet att vi finländare anses pålitliga, att vi är ett folk som står fast vid vårt ord. Ett folk som håller vad vi lovat. Det är mot den bakgrunden som vi ska se på den senaste veckans händelser.

Arvoisa puhemies! Suomella on poliittinen järjestelmä, joka perustuu siihen, että hallituksella on tarpeeksi laaja parlamentaarinen enemmistö. Viime viikon alkupuolella näytti vielä siltä, että pääministeri Sipilä olisi menettänyt tämän parlamentaarisen enemmistön. Mutta kaikki muuttuikin yhdessä vuorokaudessa, eikä dramaattisista käänteistä ollut puutetta. Ensinnäkin Halla-ahon perussuomalainen puolue sai lähteä hallituksesta. Toiseksi perussuomalaisten puolue hajosi keskeltä kahtia ja uusi eduskuntaryhmä nimeltä Uusi vaihtoehto näki päivänvalon. Tämä uusi ryhmä vannoi heti kärkeen uskollisuutta hallitusohjelmalle. Tämä riitti pääministerille, joka ei ollut vielä ehtinyt Kultarantaan jättääkseen hallituksen eroanomuksen. Sen sijaan Sipilä julisti, että hallituskriisi on nyt ohi.

Olen kuvannut tätä harvinaista poliittista draamaa House of Cards -sarjan yhdeksi jaksoksi. Pääministeri on kieltänyt, että kyseessä olisi ollut etukäteen sovittu käsikirjoitus. Olkoon niin, mutta ei ole täysin samantekevää, kuka tiesi mitä ja missä vaiheessa. Uskottavuuden vuoksi olisi tärkeää, että hallituksen ministerit rehellisesti kertoisivat, miten asiat etenivät. Sen me olemme ainakin nähneet, että ulkoministeri ei seiso omien sanojensa takana. Hän käänsi takkinsa niin että napit lensivät: blogissaan hän sanoi voimakkaasti raamatullisia kielikuvia käyttäen, että hän ei koskaan hylkäisi omaa puoluettaan — kymmenen päivää myöhemmin se on juuri se, mitä hän tekee. Mitä tämä kertoo uskottavuudesta? Minkä kuvan tämä antaa politiikasta? RKP ja ruotsalainen eduskuntaryhmä haluavat tietää totuuden. Pääministeri Sipilä, milloin te tulitte tietoiseksi Soinin varasuunnitelmasta? Ulkoministeri Soini, ymmärrätekö te — missä te nyt olettekaan — että teidän uskottavuutenne tänään ei ole enää sama kuin viikko sitten? Te olette pettänyt itsenne. Miten te kuvittelette, että suomalaiset enää voivat luottaa teidän sanaanne?

Suomi on oikeusvaltio. Totuus ja rehellisyys ovat ne asiat, joiden pitäisi palaa kirkkaimpina vaikeinakin aikoina. Ajan saatossa viime viikon tiistai tullaan ehkäpä näkemään mestarillisena poliittisena peliliikkeenä mutta valitettavasti myös manööverinä, jossa oma kunnianhimo meni kaiken edelle ja jossa oltiin valmiita uhraamaan totuus omien tavoitteiden vuoksi.

Värderade talman! Då vi granskar händelseförloppet ur demokratisk synvinkel så var det verkligen inget drömrresultat för demokratin. I val röstar människor förutom på person, också på ett parti. Nu söker statsministern förtroende i riksdagen för en regering som har en

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

grupp som inte har mätt sitt understöd i ett allmänt val. Det här är ett verkligt svaghetstecken.

Statsministern hänvisar till att man från statsrådets sida kollade hos statsförfattningsexperter att manövern var juridiskt korrekt. Även om det begärda utlåtandet är kort, är det bra att experternas slutsats har refererats i offentligheten.

Men nu är det så att det handlar mycket om moral. Man har också talat mycket om människovärde under processens gång. Jag har tidigare sagt att jag tycker att det är bra att ledningen för centern och samlingspartiet satte ned foten och inte accepterade ett regerings-samarbete med Jussi Halla-aho. Svenska riksdagsgruppen hoppas att dessa moraliska värderingar ska synas tydligare i regeringens politik. Det som gör att man tvivlar är att åsiktsgrunden inte har förändrats märkbart bara därför att tjugo avhoppare från sannfinländarna nu kallar sig Nytt alternativ.

Det enda som har hänt är att vi nu har två populistgrupper — den ena i regeringen och den andra utanför. Det är patetiskt att ledningen för Nytt alternativ jämför sig med den Europainriktade Macrons nya parti i Frankrike, samtidigt som man fortsätter omfamna det Njugga manifestet.

Arvoisa puhemies! Tämä uusvanha hallituspohja tarkoittaa sitä, että trioministerinä toimiva Sampo Terho tulee jatkamaan EU-politiikan jarruttamista niin paljon kuin hän vain keh-taa. Vain muutama viikko sitten Terho sanoi Hommaforumin haastattelussa, että hän tukee EU-kansanäänestystä samalla kaavalla kuin Britanniassa. Tämä hallituksen lähtöasetelma on ruotsalaisen eduskuntaryhmän mielestä huono. Me olimme toivoneet, että Sipilän ja Or-pon puheet yhteisestä arvopohjasta ja aktiivisemmasta Eurooppa-politiikasta yhdistettynä Halla-aholle annettuihin rukkasiin olisi tarkoittanut uuden ajan alkua.

RKP:stä hallitusohjelman uudistaminen olisi ollut isänmaallinen teko, kun painopisteik-si olisivat jälleen muodostuneet koulutus, tutkimus ja uudistuva työelämä. Sen lisäksi lin-jauksia, joita olisimme kaivanneet, ovat perhevapaa-uudistus, humanimpi maahanmuutto-politiikka, pakolaiskiintiön kasvattaminen ja luonnollisesti Eurooppa-politiikan aktivoin-ti. Kaikille näille keskusta ja kokoomus ovat olleet avoimia, mutta nyt, aivan kuten ennen-kin, on hallituksen kansallismielinen populistiryhmä jarruttamassa näitä kaikkia. Ruotsa-lainen eduskuntaryhmä katsoo, että suomalaisen yhteiskunnan tulee keskittyä mahdoli-suuksiin, ei uhkakuviin. Me peräänkuulutamme ilmapiiriä, jossa on enemmän tilaa optimismille. Me uskomme myös, että valtaosa suomalaisista on valmis muutokseen.

Arvoisa puhemies! Uusvanha hallituspohja ei totisesti ole mikään demokratian riemu-voitto, ja koska hallitus ei ole myöskään valmis uudistamaan hallitusohjelmaa edellä mai-nittuun suuntaan, on ruotsalainen eduskuntaryhmä esitetyn epäluottamuslauseen kannalla.

Vi stöder det av ledamot Lindtman föreslagna misstroendet för regeringen.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Essayah, olkaa hyvä. Hänen jälkeensä puheenvuorot pääministeri Sipilälle ja ministeri Or-polle.

13.15 Sari Essayah kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen par-lamentaarinen pohja on muuttunut rajusti. Viiden ministerin poliittisena taustaryhmänä on 20 kansanedustajan joukko, jolla puolestaan ei ole taustalla omaa puoluetta, ei poliittista

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

ohjelmaa tai puolueväkeä. Meillä on siis vain kaksi hallituspuoluetta tällä hetkellä. Täysin poikkeuksellinen tilanne Suomen historiassa. Koska tilanne on poikkeuksellinen, viisain ja todennäköisesti myös nopein tie vakauttaa hallitus olisi ollut käynnistää parlamentaarinen prosessi uuden hallituksen muodostamiseksi.

Hallituksen avainministerit toteuttivat kuitenkin toisen suunnitelman: hallituksen sijasta hajosi yksi hallituspuolueista. Varasuunnitelma tapahtumien kuluksi oli lehdistä luettavissa jo viikko ennen tapahtumia. Kuitenkin hallituksen keskeisistä ministereistä jokainen vuorollaan on kiistänyt, että mitään suunnitelmaa oli olemassa. Luottamus pääoma on politiikan kallein pääoma, jota ilman yksittäinen ministeri tai varsinkaan koko hallitus ei voi työskennellä. Luottamus pääomaa ei ole helppo kartuttaa uudelleen, kun se on syöty.

Arvoisa puhemies! Kahden puolueen hallitus pohja on haavoittuva. Perussuomalaisen hajoamisen peräaallot keikuttavat hallitusvenettä vielä pitkään. Viiden ministerin jaksaminen on koetuksella tässä lusikkajaoissa. Kuitenkin voimia pitäisi riittää siihen varsinaiseen hallitustyöhön: suomalaisten asioiden hoitamiseen. Tässä hallitus tulee tarvitsemaan oppositiota enemmän kuin koskaan. Esimerkiksi sote-uudistuksen loppuun saattaminen vaatii opposition apua. Perustuslakivaliokunnassa esille nousseet ongelmat ovat pääosin olleet ainakin asiantuntijoiden ja opposition tiedossa jo lakien lausuntovaiheessa.

Kristillisdemokraatit ovat koko ajan nostaneet päähuolinaan esille yhtiöittämisen vaikeuttavan integraatiota ja valitun valinnanvapauden mallin hankaloittavan yhdenvertaisuutta. Valinnanvapaus on meille sinällään myönteinen asia. Hallituksen esittämät linjaukset valinnanvapauden toteuttamisesta kuitenkin uhkaisivat kansalaisten valinnanvapautta tulevaisuudessa, sillä malli antaisi liian suuret mahdollisuudet alueellisten, yksityisten monopolien muodostumiselle. Jotta kansalaisten valinnanvapaus voi toteutua, on myös pienempien palveluntuottajien, kuten pienten yritysten ja järjestöjen, voitava jatkaa toimintaansa uudistuksen jälkeen. Tällä hetkellä juuri pienten toimijoiden toimintaedellytysten turvaaminen on uudistuksessa erittäin epävarmalla pohjalla. Opposition osaamista olisi kaivattu sote-valmistelussa jo aiemmin, mutta nyt viimeistään näitä näkökulmia on kuultava.

Hallituksen ja opposition piirissä on yhtä lailla iloittu alkaneesta talouskasvusta. Kasvun taustalla ovat käännteet maailmantaloudessa, mikä vihdoinkin alkaa näkyä myös meillä. Mutta tämän vähäisenkin talouskasvun hyödyt hallitus voi vielä omilla virheillään tuhota. Huonosti toteutettu sote-uudistus voi johtaa säästöuran sijaan lisäkuluihin. Alkoholilain runnominen läpi asiantuntijoiden varoituksia kuulematta johtaa päihdehaittojen ja kulujen hurjaan kasvuun ja, pahinta kaikista, inhimillisiin tragedioihin. Hallituksen huonolla politiikalla talouskasvun hedelmät on äkkiä syöty. Jos vielä työllisyyspolitiikkaa hoidetaan vain markkinaehtoisesti, moni pitkäaikaistyötön, vajaakuntoinen, mielenterveyskuntoutuja ja osatyökykyinen ei pääse talouskasvun hedelmistä edes haukkaamaan. Hallituksen politiikan sijaan tarvitaan heikoimmista huolehtimista ja inhimillisempää otetta.

Arvoisa puhemies! Hallitus seisoo tai kaatuu Uusi vaihtoehto -ryhmän varassa. Olemme kuulleet, että tämä joukko kertoo sitoutuneensa hallitusohjelmaan. Ja tiedämme myös, että kahden hallituspuolueen puheenjohtajat ovat tehneet niin sanotusti pelisäännöt selviksi Uuden vaihtoehdon johtohahmolle, eurooppaministeri Sampo Terholle. EU-kysymykset ovat takuuvarmasti politiikan keskiössä seuraavat kaksi vuotta, joten sitoutumisen taso mitataan koko ajan käytännössä. Kreikka tarvitsee toistuvasti lisää rahaa, maahanmuuttopolitiikassa ajetaan automaattista taakanjakomekanismia, ja brexitin myötä EU:n hinta nettomaksajamaa Suomelle tulee kasvamaan. Suomen tulevaisuuden kannalta keskeisessä

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Euroopan unionin nivelvaiheessa tarvitaan taitavaa EU-politiikkaa, jossa hallituksen oman linjan olisi oltava selvä.

Me kristillisdemokraatit edellyttämme, että EU-politiikan suunnasta käydään komission kaikkien keskusteluasiakirjojen valmistuttua hallituksen selonteon pohjalta perinpohjainen poliittinen keskustelu. Kristillisdemokraatit torjuvat suunnitelmat liittovaltiokehityksestä. Tahdomme liittovaltiokehityksen sijaan itsenäisten jäsenmaiden yhteistyöhön perustuvaa EU-politiikkaa. Jäsenmailla on oltava vastuu omasta kehityksestään, muutoin ajautumme väkisin kasvaviin tulonsiirtoihin unionin sisällä.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan tehtävänä on huomenna antaa hallituksen avainministerien toimille hyväksyntä tai olla antamatta eli äänestää hallituksen luottamuksesta. Olisi maan etu, että eduskuntakauden jäljellä olevat vuodet mentäisiin ilman uusiutuvia hallituskriisejä ja että maassa olisi toimintakykyinen hallitus, joka nauttii ei vain eduskunnan vaan kansalaisten laajaa luottamusta.

Ikävä kyllä, kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä ei koe luottamusta hallituksen toimintatapoihin eikä sen hallitusohjelmaan. Siksi äänestämme epäluottamusta hallitukselle. Yhdymme edustaja Lindtmanin esittämään epäluottamuslauseeseen. [Eero Heinäluoma: Se oli selkeä puheenvuoro!]

13.22 Pääministeri Juha Sipilä: Kiitoksia, rouva puhemies! Ensinnäkin, päätös tehtiin puhtaasti arvopohjalta maanantaina, tämä esitys eduskuntaryhmille. Arvot eivät edelleenkään ole kaupan. Me lähdimme tässä tilanteessa täysin tyhjän päälle ratkaisuehdotuksemme kanssa. [Paavo Arhinmäki: Tyhjän päälle rakensitte!]

Miksi politiikka sitten koetaan vastenmieliseksi? No, se koetaan vastenmieliseksi sen takia, että täällä kehitellään ihmeellisiä mielikuvitustarinoita, salaliittoteorioita, joihin ei ole mitään perusteita. [Kari Uotilan välihuuto] Se, että jo ennen perussuomalaisen puoluekokousta triolla olisi ollut joku suunnitelma, on täyttä mielikuvitustarinaa. Soitin Soinille tuonne puoluekokoukseen puheenjohtajistovalintojen jälkeen, ja Soinillakaan ei ainakaan tuossa tilanteessa ollut mitään muuta kuin syvä pettymys mielessä. Puhuin hänen kanssaan tuolta Tallinnasta myöhemmin iltapäivällä.

No, mitkä sitten olivat käytännössä vaihtoehtomme? SDP, vasemmistoliitto ja vihreät ilmoittivat julkisuudessa, että he eivät ole valmiita uusiin hallitusneuvotteluihin, vaan ainoastaan vaalien kautta. Tällainen tieto meille tuli. KD ja RKP katsoivat vastuullisesti tässä vaikeassa tilanteessa Suomen etua ja selvästi olisivat valmiita tuohon prosessiin. Mutta tuo pohja, mikä olisi syntynyt kokoomuksen, keskustan ja KD:n, RKP:n varaan, on kovin ohut jatkaa enemmistöhallituksena.

No, sitten uusista vaaleista täällä on esitetty, tästäkin pöntöstä, vaatimuksia. Eduskunnan lausuma vuodelta 1990 kuuluu näin: "Eduskunta edellyttää, että eduskunnan hajottamista koskevan asian esille ottamisen aiheena saattaa olla vain pitkäaikainen, lähinnä poliittisen hallituksen muodostamisvaikeutena ilmenevä parlamentaarinen kriisi tai muunlaisesta syystä eduskunnan toimintakykyyn tai kokoonpanoon kohdistuva kiistaton epäluulo ja yleensä myös oletus siitä, että eduskunnassa pidetään hajotusta laajasti aiheellisenä. Sen sijaan valtioneuvoston omat sisäiset tai ulkoiset toimintavaikeudet eivät lähtökohtaisesti saa johtaa eduskunnan hajotukseen. Eduskunta edellyttää, että edellä mainitun kaltaista hallituskriisiä tai eduskunnan ja hallituksen välistä kiistaa ei pyritä ratkaisemaan eduskunta hajottamalla tai tällä uhkaamalla." Tämä on eduskunnan omasta lausumasta vuodelta 1990. [Keskustan ryhmästä: Selkeää tekstiä!]

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Sitten näihin väitteisiin, että Suomella ei ole ylintä laillisuusvalvojaa. No totta kai Suomessa on ylin laillisuusvalvoja. Apulaisoikeuskansleri hoitaa, on hoitanut ja käytännössä hoitanut jo pidempään tätä tehtävää. Meillä on sijaisuusjärjestelmä. Ei ole päivääkään, etteikö meillä olisi ylintä laillisuusvalvojaa tässä maassa. [Antti Kaikkonen: Aika vastuuttomia väitteitä!] Tällaisessa tilanteessa, poikkeuksellisessa tilanteessa on täysin normaalia konsultoida valtiosääntöasiantuntijoita. Myös oikeusministeriötä konsultoitin, ja oikeusministeriöstä, samoin kuin myöskin valtiosääntöasiantuntijoilta, saatiin tähän muistio.

No, sitten tähän arvopohjaeroon. Ehkäpä tuo ero tuli tässä perussuomalaisen ryhmäpuheenvuorossa selkeästi esille. Puhutaan esimerkiksi EU-integraatiosta. Onko EU-integraatiota se, että me syvennämme puolustusyhteistyötä? Tästä on myöskin selkeä maininta meidän hallitusohjelmassamme, ja hallitus on ollut tällä sektorilla erittäin aktiivinen ja tulee olemaan jatkossakin. Se, että jäsenmailla on vastuu omasta taloudestaan, on meille itsestään selvää.

Täällä muutamissa puheenvuoroissa viitattiin talouskasvuun ja että ollaan päästy hyvään vauhtiin. Siihen ei tosiaanakaan pidä tuodittautua. Nyt tarvitaan malttia, tarvitaan jatkuvasti toimia, että tästä tulee pidempiaikainen kehitys.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Orpo, 5 minuuttia.

13.28 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Tämä on toistoa, mutta koen tärkeäksi käyttää tämän puheenvuoron.

Kokoomus ja keskusta päättivät viikko sitten maanantaina, ettei hallitusyhteistyötä Halla-ahon perussuomalaisen kanssa voi enää jatkaa. Tämä ajatus oli kypsytynyt viikonlopun aikana pidetyn puoluekokouksen aikana, sen valintojen myötä, sekä maanantain tapaamisen ja sen jälkeen käytyjen keskustelujen myötä. Ensimmäinen syy oli ristiriita arvoissa, toinen oli hallitusohjelmaan sitoutuminen, sen tulkitseminen, ja kolmas oli hallituksen toimintakyky. Kun me teimme tämän päätöksen maanantaina, ei meillä ollut varmaa tietoa siitä, mihin se johtaa, ja maanantain jälkeiset tapahtumat ovat seurausta tästä päätöksestä.

Perussuomalaisen ryhmässä tehtiin omat ratkaisut, jotka avasivat mahdollisuuden hallituksen jatkolle. Kuitenkin tämä ryhmästä irtaantuminen noin suurella joukolla oli hyvin poikkeuksellinen teko, niin poikkeuksellinen, etten siihen uskonut emmekä sen varaan rakentaneet ennen kuin tiistaina, kun ryhmän hajoamisen tapa ja koko ja määrä vahvistuivat. Minusta on jopa hieman huvittava ajatus, että itse olisin tai kokoomus olisi ennen perussuomalaisen puoluekokousta ollut joissain pöydissä suunnittelemassa, mitä tehdään perussuomalaisen kokouksen jälkeen, tällaisia operaatioita ja käsikirjoituksia. [Välihuutoja vasemmistoliiton ryhmästä] On aivan selvää myöskin se, että jokainen politiikan toimija pohtii erilaisia vaihtoehtoja, mutta on täysin mahdotonta ennustaa tällaisia tapahtumia.

Lopputuloksena meillä on nyt enemmistöhallitus, joka on aiempaa tiiviimpi ja toimintakykyisempi. Se on sitoutunut hallituksen ohjelmaan, ja me tulkitsemme hallituksen ohjelmaa samalla tavalla. Tämä päätös olisi voinut johtaa hallituksen eroon, hallitusneuvotteluihin tai uusiin vaaleihin. Sen riskin me otimme, koska jossakin kulkee raja. Tätä prosessia voi arvostella, mutta se ei vie sitä tosiasiaa yhtään mihinkään, että me vedimme selkeän rajan arvopohjalta siihen, miten Suomessa hyväksytään suhtautuminen ihmisarvoon, demokratiaan, ylipäänsä universaaleihin arvoihin. Ja jos nyt kyse on siitä, että teidän mielestänne tämä tulee kyseenalaiseksi, koska me jatkamme Uuden vaihtoehdon kanssa, niin kyllä minusta, kun minä katson näitä tolkun ihmisiä, ja vaikka Terhoa ja Eloa, jotka johta-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

vat tätä Uutta vaihtoehtoa, ero arvoissa, tavassa toimia ja historiassa on melkoinen. Mielestäni äskeinen ryhmäpuheenvuoro sitä vahvisti, ja tätä mielestäni ei voi olla näkemättä ja tunnustamatta. Se rajanveto — se oli arvopohjainen, ja siitä ovat seuranneet nämä sen jälkeiset tapahtumat.

Ohjelmalliset kysymykset olivat toinen keskeinen asia tämän yhteistyön katkaisemiselle. Toisaalta ohjelmalliset kysymykset olivat merkittävä asia työn jatkumiselle tämän tiivistyneen ryhmän kanssa. Keskeisiä ohjelmallisia kysymyksiä ovat talous- ja työllisyyspolitiikka ja jo täällä korostettu EU-politiikka. Suhteessa Euroopan unioniin ja kansainvälisyyteen tämän uuden Jyväskylässä syntyneen perussuomalaisen puolueen johdon kanssa meillä on suuri näkemysero: esimerkiksi nationalismi, jota puheissa kovasti korostetaan, ei mielestäni ole isänmaallisuutta. Isänmaallisuus on rakkautta omaa maata ja kansakuntaa kohtaan ilman vihaa tai epäluuloa muita kansakuntia tai kansalaisuuksia kohtaan. Minulle isänmaallisuus on sitä, että tehdään suomalaisten parhaaksi ratkaisuja. Euroopan unionin jäsenyys on suomalaisten parhaaksi, se on suomalaisten etu, ja siksi se on isänmaallisuutta. Sen kyseenalaistaminen tai sen kehityksen jarruttaminen ei kuulu tähän. Meillä, tällä joukkueella, on yhteinen näkemys siitä, miten me eteenpäin menemme. [Leena Meri: Oho!]

Arvoisa puhemies! Suomen taloudessa on tapahtunut käänne. Se on määrätietoisien työn tulosta. Kyllä, sitä auttaa maailmantalouden hyvä tila, mutta toisaalta maailmantalous on jo vuosia ollut hyvässä vedossa. Kyllä kotimaan politiikalla, niillä ratkaisuihin, mitä on tehty, on ollut sille suuri merkitys. Kokoomus pitää erittäin tärkeänä sitä, että me jatkamme vastuullista finanssipolitiikan linjaa, teemme hyvää työllisyyspolitiikkaa, koska vain ja ainoastaan korkean työllisyysasteen kautta, johon hallituksen toimet tähtäävät, me voimme säilyttää tasa-arvoisen, hyvän yhteiskunnan, ja siksi mielestäni oli myös tärkeää, että tämä hallitus voi jatkaa.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Terho vielä ennen debattia, enintään 5 minuuttia.

13.33 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho: Arvoisa puhemies! Puhun tässä kohden vain lyhyesti ja vastaan sitten opposition kysymyksiin niin kauan kuin keskustelua nyt tässä käydään.

Haluan kiittää oppositiota näistä avauspuheenvuoroista ja ehkä kuitenkin kaikkein eniten entistä poliittista viiteryhmääni omasta puheenvuorostaan. Se oikeastaan vastasi paremmin kuin olisin koskaan itse osannut selittää, miksi minä ja nämä 20 kansanedustajaa halusimme jättää taakseen sen, minkä olemme jättäneet taaksemme. Nämä huomautukset meistä olivat ehkä odotettavissa, mutta vielä presidentistä — ne osoittavat sen tyylin, mikä meillä on täällä odotettavissa, ja sen tyylin, johon emme halunneet ottaa osaa. Voin vain todeta, että minulle on suunnaton helpotus, etten ole enää se henkilö, joka nyt astelee tästä ulos selittelemään näitä lausuntoja medialle. [Paavo Arhinmäki: Mitäs tekemistä tällä on hallituksen kanssa?]

Oikeastaan minulla ei juuri muuta ole tähän sanottavaa kuin että korjaan sen väärän lainauksen, minkä perussuomalaisten ryhmäpuhuja esitti meidän ryhmäpuheenjohtajastamme. Me emme ota mitään ulkomaalaisia esimerkkejä, siinä suhteessa, kuten väititte, poliittisen johtomme tai ohjelmamme sisällöksi, vaan ainoastaan sen hyvän ja positiivisen hengen, minkä tämä mainitsemanne valtionjohtaja on tuonut ja mikä selvästikin osalle täällä on vastenmielinen.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Teille jäi rahat, teille jäi puolue. Rakentakaa siitä omien arvojenne näköinen puolue. Teillä on nyt siihen kaikki mahdollisuudet. Me olemme päättäneet toimia samoin omana poliittisena viiteryhmänä. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Nyt voimme siirtyä debattiin. Pyydän teitä, hyvät edustajat, varaamaan vastauspuheenvuorot painamalla V-painiketta.

13.35 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio on ollut täällä ärhäkkänä keskustelussa. Asiallisia argumentteja on, mutta ylilyöntejäkin. Hap-pamia, sanoi kettu pihlajanmarjoista, tulee tässä vähän mieleen. Joku on menettänyt tässä hallitusvaltaa, joku sitä ehkä toivoi tässä prosessissa saavansa, mutta ei saanut. Joku intoili jo uusia vaaleja, mutta se ei ole perustuslain vastaus poliittisiin kriiseihin.

Arvoisa puhemies! On hyvä muistaa, että kokonaisia puolueitakin on lähtenyt hallituksesta ilman pääministerin eronpyyntöä. Ei tarvitse edes kovin kauan muistella eikä kovin kauas. Ei tarvitse kauas muistella. Tämä uusi kokoonpano, keskusta, kokoomus ja Uusi vaihtoehto — onko tällä porukalla eduskunnan enemmistön luottamus, se ratkaistaan tänään ja huomenna. Miten tämä toimii käytännössä, se nähdään lähikuukausina. Minusta kannattaa kokeilla ja katsoa ennen kuin muodostaa lopullisen mielipiteensä.

13.36 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi, Suomen talous, on tällä hetkellä talouden kehittymisen kannalta erittäin herkässä vaiheessa. Työllisyys ja talous kyllä paranevat, mutta meillä on edelleen suuri julkisen talouden velkaongelma. Viime tiistaina, kun kävi selväksi perussuomalaisen puolueen hajoaminen ja mahdollisuus muodostaa enemmistöhallitus edelleen, jatkaa enemmistöhallituksena, siinä tilanteessa kukaan Suomen talouteen ja tulevaisuuteen vastuullisesti suhtautuva poliitikko ei voinut kaivata hallituksen hajoamista, hallitusneuvotteluja tai uusia vaaleja. Epävarmuus tuloksellisen talouspolitiikan jatkuvuudesta olisi ollut aivan pahinta myrkyä Suomen tulevaisuudelle ja niille kansalaisille, jotka tarvitsevat palveluja Suomen yhteiskunnalta. [Kari Uotila: Ei pakkoyhtiöittämistä!] Sen takia Suomen talouden kehitykselle ja suomalaisten tulevaisuudella on tärkeää, että enemmistöhallitus jatkaa, ja jatkaa sillä hallitusohjelmalla, johon tähänkin asti olemme sitoutuneet.

13.37 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin on, miltä näyttää, kuuluu vanha sananlasku. Niin on, miltä näyttää, arvoisa hallitus. Nyt näyttää huonolta. Teidän omakin uskottavuutenne olisi parempi, jos te olisitte asettaneet parlamentarismin nimenomaan etusijalle ja lähteneet hakemaan eduskunnan kautta mahdollisuutta a) muuttaa Suomen politiikkaa ja b) hakea uutta hallituspohjaa.

Pääministeri Sipilä, me etukäteen teille ilmoitimme, että jos hallituksen muodostamisprosessi käynnistyy, niin me kunnioitamme tätä perustuslain mukaista prosessia. Mutta te ette sitä halunneet tehdä. Maanantaina puhuttiin arvoista, ja tiistaina ne olivat jo tipotiesään.

Arvoisa puhemies! Professori Lavapuron puheita ja kannanottoja siitä, että tässä on ollut vakava ongelma, ei kannata vähätellä, kuten ei myöskään presidentti Niinistöä. Sitä, miltä tämä näyttää, ei sanamagialla voi muuksi selittää. Pääministeri Sipilä, kysyn nyt teiltä: Voitteko todella vakuuttaa, että hallituksen piirissä ei puhuttu [Puhemies koputtaa] sa-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

naakaan näistä suunnitelmista ennen tätä viikonloppua? Onko niin, että sanaakaan ei puhuttu perussuomalaisten mahdollisesta hajoamisesta?

13.39 Simon Elo uv (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun kuuntelin perussuomalaisten eduskuntaryhmän puheenvuoroa, en voinut ajatella — niin kuin ei ministeri Terhokaan — muuta kuin, että he tekevät sen itse.

Mitä tulee EU-jäsenyyteen: Me olemme sitoutuneet hallitusohjelman kirjauksiin EU-jäsenyyden osalta, ja hallitusohjelmaan ja sen kirjauksiin tämänkin osalta myös edustaja Huhtasaari, joka sanoi niitä linjauksia kannattavansa. Niin sanoi heidän puheenjohtajansa Halla-aho vielä viime maanantaina. Eli täytyy ihmetellä, kuka tässä on epäjohtonmukainen ja kuka johtonmukainen.

Mitä tulee Ranskan Macronin puolueeseen: Onnittelut hänelle vaalivoitosta. En puhunut poliittisesta ideologiasta, kun viittasin häneen mediassa, vaan — kuten ministeri Terho kertoi — niihin toimintatapoihin, siihen positiiviseen otteeseen, joka on hyvä. En pidä siitä vihan ilmapiiristä, mitä nyt yhteiskunnassa paljon on.

Tämä toiminta meni täysin perustuslain mukaan: sama hallitusohjelma, sama kokoonpano, silloin näin voidaan toimia. Tämä hallitus saa myös tuloksia, seuraavaksi toivottavasti alkoholilain uudistukset. [Puhemies koputtaa] Oppositio olisi ehdoin tahdoin halunnut hajottaa hallituksen, viedä ennenaikaisiin epävarmoihin vaaleihin. Ihmettelen... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

13.40 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka on Jussi Halla-ahon kynästä ja sisäministeri Orpon valmisteleva. Pääministeri Sipilä ja valtiovarainministeri Orpo irtaantuvat Jussi Halla-ahosta, mutta kysyn: aikooko hallitus irtautua myös Halla-ahon linjasta? Mikä muuttuu vai muuttuuko mikään? Kauniit puheet on ansaittava tekojen kautta. Voivatko pääministeri Sipilä ja valtiovarainministeri Orpo kertoa, miten hallituksen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka muutetaan nyt vastaamaan niitä hienoja arvopuheita.

13.41 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jätteenmäki joutui aikoinaan eroamaan kerrottuaan muunneltua totuutta vähäpätöisemmästä asiasta kuin tämä. Tässä on nyt petetty perussuomalaisten lisäksi myös Suomen kansa. Se on häpeä suomalaiselle demokratialle ja koko Suomen kansalle.

On hyvä pitää mielessä, että monet Uuden vaihtoehdon kansanedustajista ovat päässeet eduskuntaan Jussi Halla-ahon suosituslistalta. [Välihuutoja] Jussi Halla-aho kelpasi monille 2015, Jussi Halla-aho ei enää näytä kelpaavan. Mutta nyt uusi liberaali Uusi vaihtoehto on nähnyt päivänvalon, ja heistä on tullut EU-myönteisiä. Sinä sanoit, edustaja Elo, Macronin, en minä.

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Huhtasaari, muistutan, että tässä salissa on tapana teitellä toisia edustajia. [Timo Heinonen: Ja asiallisesti!]

13.42 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme nyt tilanteessa, jossa käytännössä on uusi puolue hallituksessa. Ja nimenomaan tämän uuden puolueen ryhmän arvot ja poliittinen linja tässä on se, mikä on jäänyt eniten hämärän peittoon. Ministeri Sampo Terho puheenjohtajakampanjan aikana sanoi olevansa samoilla linjoilla

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Jussi Halla-ahon kanssa erityisesti maahanmuutto- ja Eurooppa-poliittisissa kysymyksissä. Suurin ero ehdokkaiden välillä vielä kampanjan aikana oli se, että ministeri Sampo Terho olisi halunnut järjestää kansanäänestyksen EU-jäsenyydestä aikaisemmin [Leena Meri: Niin muuten sanoi!] kuin toinen ehdokas, Jussi Halla-aho, joten herää kysymys, mitkä ne keskeisimmät arvoerot nyt sitten ovat tämän uuden ryhmän ja vanhan ryhmän, ministeri Terhon ja Jussi Halla-ahon, välillä pääministeri Sipilän näkökulmasta. [Olli Immonen: Takkia voi aina kääntää!] Me olemme siis tilanteessa, jossa meillä on käytännössä uusi puolue hallituksessa. Pääministeri Sipilä, te ette pitäneet sitä uusien vaalien järjestämisen arvoisena asiana, mutta te ette pitäneet sitä edes uusien hallitusneuvotteluiden järjestämisen arvoisena asiana, ja siitä arviosta me olemme eri mieltä.

13.43 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Det är väldigt synd att minister Soini inte är på plats. [Mikaela Nylander: Precis!] Det skulle nu ha funnits väldigt många frågor till honom, för han är den stora kappvändaren i hela den här farsen. Men nu är han ju inte här, så vi får koncentrera oss på dem som är här.

Minister Terho: Ni har sagt för några veckor sedan att EU-politiken borde vara ännu mer kritiskt. Ni har också talat för en folkomröstning om EU. Nu har ni vänt kappan, nu säger ni att ni ska verka för EU, ni ska verka för att göra det som de övriga i regeringen vill. Hur har ni tänkt göra det här i praktiken så att det är trovärdigt?

Arvoisa puhemies! Tässä on selvästi nyt käynyt niin, että ulkoministeri Soini on matkoilla, vaikka hänen olisi nyt pitänyt olla tässä vastaamassa, koska hän on se suurin takinkääntäjä tässä koko prosessissa.

Mutta kysyn nyt ministeri Terholta, kun hän on kerran paikalla: Muutama viikko sitten sanoitte, että EU-politiikan pitäisi olla entistäkin kriittisempää. Miten te luulette, että suomalaiset nyt uskovat siihen, että te eurooppaministerinä todella myös toimitte niin, että Suomi on edistämässä EU:ssa niitä arvoja, [Puhemies koputtaa] mitä me haluamme?

13.44 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraatit eivät missään vaiheessa olleet vaatimassa uusia vaaleja, vaan katsoimme, että on tärkeää, että kunnioitetaan valtiosääntöoikeudellista prosessia ja edetään sen mukaisesti.

Te, pääministeri Sipilä, sunnuntaina soittitte kaikille puoluejohtajille ja kerroitte hyvin tarkkaan, miten tämä prosessi etenee. Sitten kuitenkin aika pian hämmästyseksemme huomasimme, että tätä prosessia ei tule tapahtumaan ja se on keskeytetty. Olisin halunnut kysyä, missä vaiheessa ja minkälaisella joukolla tehtiin päätös siitä, että enää ei noudateta tätä valtiosääntöoikeudellista prosessia vaan se keskeytetään ja jatketaan sen jälkeisillä tapahtumilla, mitkä tästä seurasivat. Toivon, että pääministeri vielä kertaa täällä tämän tapahtumien kulkuketjun.

13.45 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun te, pääministeri, otitte yhteyttä minuun silloin sunnuntaina, niin tuossa vaiheessa totesin teille, että sosiaalidemokraatit ovat arvoista lähtien valmiita neuvottelemaan, keskustelemaan, mutta se tarkoittaa täyskäännöstä hallituksen politiikassa, se tarkoittaa täyskäännöstä epäinhimillisissä leikkauksissa, se tarkoittaa täyskäännöstä koulutuspolitiikan suunnassa ja se tarkoittaa täyskäännöstä myöskin maahanmuuttopolitiikassa, asioissa, jotka ovat täällä eduskunnassa keskusteluttaneet: humanitaarinen suojelu, perheitten yhdistäminen ja vastaavat asiat.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Pääministeri Sipilä, te totesitte tuossa yhteydessä, että voi olla vaikeata löytää yhteisymmärrystä. Me olimme yhtä mieltä siitä, että voi olla vaikeata löytää yhteisymmärrystä tuon keskustelun pohjalta. Me emme ole siis kieltäytyneet neuvottelemasta, mutta olemme todenneet, kun te ilmoititte siitä, että hallitus haluaa jatkaa vanhalla ohjelmalla, että sosiaalidemokraattien kanta on se, että näin ei voi tapahtua. Sen takia olemme nähneet, että uudet vaalit olisi järkevä kokonaisuus. Tässä vaiheessa, pääministeri Sipilä, olisi ollut mahdollista keskustella perhevapaista, oppivelvollisuuden pidentämisestä, [Puhemies koputtaa] niistä asioista, jotka ovat isoja rakenteellisia muutoksia [Puhemies: Aika on täynnä!] talouspolitiikan linjan suhteen.

13.46 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten slogan oli "työväenpuolue ilman sosialismia". Nyt on herännyt mieleeni vanha aatehistoriallinen käsite ministerisocialismista. Voisiko nyt ajatella, että Uusi vaihtoehto -apupuolue onkin puolue täynnä ministerisocialismia? [Välihuutoja] — Ei, kun tämä on siis ihan tarkkaan harkittu kysymys. — Siis tämä ministerisocialismihan tarkoitti ihan googlaten sitä, että hallituskipeys ohittaa puolueen noudattamat periaatteet. Tuodaanko tämä 1900-luvun alkupuolen vanhalle työväenliikkeelle kipeä ministerisocialismikysymys nyt sitten uudestaan teidän ansiostanne 2000-luvulle? Ministerisocialismi on tehnyt comebackin. [Naurua]

13.47 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin tuossa ministeri Orpon puhetta ja hieman yllätyin siitä, että kun eduskuntaryhmämme puhui, niin te totesitte, että tämä kertoi paljon. En tiennyt, että te todella ajattelette esimerkiksi minusta eduskuntaryhmän varapuheenjohtajana negatiivisesti. Olen kokenut, että olen nauttinut luottamusta. En tiennyt, että minäkin olen nyt kansanedustajana muuttunut ministereiden silmissä. Tämä on hyvin valitettavaa. Olin itse puheenjohtajaehdokkaana. En ole ollut kenenkään takana.

Totesitte myös, että hallitus on toimintakykyisempi. Ymmärrän tämän hyvin, koska nyt täällä ei ole kuin kaksi puoluetta, joidenka ohjelmaa oikeastaan noudatetaan, ja hallitusohjelmahan on hyvin ylätasolla, niin että siellä ei ole yksityiskohtia.

Politiikka-radiossa 5.6. on ennen puoluekokousta keskusteltu siitä, että 20 jäsentä loikkaa ja he siirtyvät hallitukseen. Mistä tämä huhu on voinut tulla, jos tämä keksittiin vasta sunnuntaina?

13.48 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä viime päivät eivät ole kyllä olleet kunniaksi meille kenellekään eikä ennen kaikkea suomalaiselle demokratialle.

Orpo ja Sipilä kovasti puhuivat arvoista. He painottivat esimerkiksi oikeusvaltioperiaatetta. Sillähän tarkoitetaan sitä, että valtio on organisoitu oikeussäännöksiin ja oikeussäännöksiä noudatetaan valtion eri tahojen toiminnassa. Oikeusvaltioperiaate palautuu perustuslain vaatimukseen siitä, että julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Sen takia ihmettelin, minkä takia pääministeri ei sitä matkaansa vienyt loppuun asti presidentin luokse ja jättänyt eroilmoitusta, jolloin olisimme voineet nimetä uuden hallitustunnustelijan ja tämä sama kokoonpano olisi voitu aivan lainmukaisesti ihan samalla aikataulullakin saada kokoon.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Tiedän, että on konsultoitu oikeusoppineita, mutta silti hyvin moni valtion lainsäädäntöä tunteva on sitä mieltä, että tämä prosessi olisi pitänyt tehdä kirjan mukaan, ja se jättää tähän tilanteeseen [Puhemies koputtaa] suuren epäluottamuksen.

13.50 Tapani Tölli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen aivan eri mieltä tästä tilanteesta kuin edustaja Mikkonen tuossa. Perustuslakimme on hyvin selkeä parlamentarismista ja tästä tilanteesta. Valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta. Kun noin sata vuotta sitten syksyllä eduskunta julistautui korkeimman vallan haltijaksi, se on sitä siitä lähtien ollut. Tässä on ydinasia se, nauttiiko hallitus eduskunnan luottamusta vai ei, ja huomenna se mitataan. Ei ole mitään syytä pyytää hallituksen eroa, jos ei ole annettu epäluottamusta tai hallitus ole sisältä hajonnut. Tästä on hyvä jatkaa eteenpäin.

Totta kai opposition tehtävä on kyseenalaistaa joka tilanteessa hallituksen luottamus ja haastaa, toivotan siinä menestystä ja rohkeutta, se virittää hallitusta oikeaan toimintaan, mutta se ei tarkoita, että niin pitää tehdä.

Tässä on sitten puhuttu arvoista. Kyllä tässä jää aika lailla kysymään, miten heterogeeninen on nykyinen oppositio ja mitkä ovat sen arvot.

13.51 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun mielestäni tämä viime viikon näytelmä oli varsin arvoton, vaikka käsikirjoitus olikin melko hyvä. Minun viikkoani leimasi pääosin pettymys ja epäusko. Voiko kukaan demokratiassa edes suunnitella mitään tällaista, saati sitten täyttää sen toteen?

Erityisesti mieleeni jäi arvottoman näytelmän loppukohtaus Kesärannassa, jossa te, arvoisa pääministeri, vakuutitte kaikkien eduskuntapuolueiden johtohenkilöille, että mitään suunnitelmaa ei ole ollut, kaikki vain tapahtui. Lehdistä olemme kyllä saaneet lukea jotakin aivan muuta.

Pääministeri, viime viikolla minun käsitykseni avoimesta yhteiskunnasta, demokratias- ta ja päätöksenteosta koki melkoisen kolauksen. Luulen, että meillä kaikilla on tässä salissa pitkä tie edessä, jotta me saamme palautettua kansalaisten uskon politiikkaan.

13.52 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun viikko sitten yksi hallituspuolue muuttui täydellisesti, oli aivan selvää, että hallitus ei voi ottaa riskiä varsinkaan tällaisessa tilanteessa, kun talouden käänne on tapahtunut ja myönteisiä kasvuodotuksia on jo nähtävissä. Kysymys on ennen kaikkea arvoista, demokratias- ta, perus- ja ihmisoikeuksista ja oikeusvaltioperiaatteesta, mutta kysymys on myös ennen kaikkea luottamuksesta ja hallituksen toimintakyvystä.

Tänään ovat käynnistyneet brexit-neuvottelut toden teolla. On aivan selvää, että EU27 tulee kehittymään, ja siinä tältä hallitukselta vaaditaan ennen kaikkea hyvää toimintaky- kyä, aktiivista otetta, niin kuin pääministeri on usein viitannut, ja niitä omia aloitteita sinne pöytiin. Toivon todellakin, että hallitus pysyy yhtenäisenä ja vie meitä yhä aktiivisemmin vaikuttajan rooliin. [Li Andersson: Siksi kyselemmekin eurooppaministeriltä!]

13.53 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallitus antaa nyt ymmärtää, että se on läpikäynyt tällaisen arvopoliittisen valkopesun, jossa kaikki tahrat on jätetty pois, aatteellinen painolasti heivattu yli laidan. Täällä on myöskin sanottu, että tämän uuden ryhmän linja ei ole muuttunut. Sehän minusta se ongelma onkin. Hallituksen ri-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

veissä on esimerkiksi Sampo Terho, joka Kanava-lehden artikkelissa kymmenen vuotta sitten varoitti, että eurooppalainen rotu on vaarassa. Ja Simon Elo viime viikolla kommentoi Demokraatti-lehdessä Nuivaa manifestiä toteamalla, että se on itse asiassa yllättävän maltillinen. Tällaisia kantoja esiintyy hallituksen riveissä, ja arvot ovat mukamas kohdallaan. Arvoisa pääministeri, eikö tämä nyt ole aika erikoista?

13.54 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! "Poliittinen kotini paloi maahan." Näin sanoi moni, joka päätti jättää poliittisen kotinsa Jyväskylän puoluekokouksen jälkeen. Kun kotia rakennetaan, tarvitaan sekä arkkitehtiä, rakentajaa että isäntää. Perussuomalaisen kodin rakennuksessa ulkoministeri Soini on toiminut kaikissa näissä rooleissa, ja tätä kotia on 20 vuoden aikana laajennettu useampaan otteeseen. Kodin arkkitehti, rakentaja ja isäntä on neljän vuoden välein kutsunut kotijuhliin. Tähän kotiin on liittynyt uusia perheenjäseniä. Kotibileitä on pidetty, ja välillä meno muuttui hurjaksi. Kysyn, arvoisat ministerit, teiltä, joidenka koti on nyt palanut: Ettekö missään vaiheessa huomanneet, että palohälyttimet olivat jo kauan soineet? Ettekö missään vaiheessa pohtineet asentaa palo-ovia ennen kuin tulipalo lopulta leviää ja tuhoaa kotinne? Ja kävikö missään vaiheessa mielessä, että olisi kannattanut asentaa turvalukkoja ennen kuin vastarintaliikkeen [Puhemies koputtaa] murtovarkaat ryöstävät?

13.55 Kimmo Kivelä uv (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Olemme eläneet hämmennyksen aikoja, ja on suorastaan ihmeellistä, että kyettiin isänmaan pelastamiseksi saamaan vakaus näin nopeasti. On todellakin kolme asiaa, mitä Suomi ei nyt tarvitse: hallituskriisiä, työmarkkinaselkkauksia ja kolmanneksi terrori-iskuja. Jos tällaisia asioita tapahtuu, niin maa on täydellisessä kaaoksessa. Hallitus toimi erinomaisesti tässä asiassa, ja todistettiin, että Uuden vaihtoehdon ihmisillä isänmaan pelastaminen menee oman poliittisen edun edelle.

13.56 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime viikon hallituskriisi poiki tämänpäiväisen tiedonannon. Historiallista hallituskriisiä ratkottiin tilanteessa, jossa Suomessa ei ollut ylintä laillisuusvalvojaa eli oikeuskansleria. Tähän ongelmaan kiinnitti huomiota Lavapuro: "Se, että meillä ei ole laillisuusvalvojaa ja sitä tehtävää hoidetaan määräaikaistuksilla, joita perustuslaki ei edes tunne, on ongelma." 15.6. tämän hallituskriisin jälkeen valtioneuvosto tiedotti, että Hiekkataipale nimitetään määräaikaiseksi kansleriksi. Tämä oli se teidän juoksutuksenne tässä asiassa. Hallitus ilmoitti sen sijaan konsultoineensa asiassa eläkkeelle jäänyttä eduskunnan pääsihteeri Tiitistä ja emeritusprofessori Hidénia. Kaikki kunnia heille, mutta onhan se nyt erikoista, että joudutaan turvautumaan eläkkeellä oleviin eduskunnan ulkopuolisiin asiantuntijoihin asiassa. Myös tasavallan presidentti Niinistö esitti kannan, että pääministeri olisi voinut esittää hallituksen eropyynnön, joten kyllä tästä syntyy vähintäänkin epäselvä kuva tilanteesta. Pyydän nyt pääministeri Sipilän kantaa [Puhemies koputtaa] vielä tähän asiaan.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Häkkänen, 2 minuuttia.

13.57 Oikeusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Tässä konsultoinnissa on käyty laajasti meidän oikeusministeriön asiantuntijoiden ja valtioneuvoston piirin kaikkien valtiosääntöasiantuntijoiden näkemyksiä läpi ja on nähty, niin kuin täällä edustaja

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Tölli hyvin sanoi, että tässä asiassa ei ole valtiosäännöllisesti mitään epäselvää. Nämä lausunnot, mitä nyt on julkisuudesta luettu, lukekaa nekin tarkkaan, ei niissä ole oikeudellisesti epäselvyyttä. Jos katsotaan nytten tätä tilannetta oikeuskanslerin osalta, niin koko aika on joku pätevä, kyvykäs henkilö hoitamassa näitä tehtäviä, kuten tiedätte myös itse. Oikeuskanslerit ovat aikaisemminkin saattaneet olla sairaina, lomalla tai muilla tehtävillä, ja aina on kelpoisuusvaatimukset täyttävä henkilö hoitanut tehtäviä. Siellä virastossa on noin 30 henkeä töissä: päteviä, kyvykkäitä juristeja, jotka täyttävät kaikki kelpoisuusvaatimukset.

13.58 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minuakin kiinnostaa tämä kysymys oikeuskanslerista ja oikeusoppineitten määrästä. Kun tavattiin Kesärannassa sen jälkeen, kun ratkaisut oli tehty pääministerin toimesta siitä, mihin suuntaan lähdetään viemään, niin silloin pääministeri vetosi vain emeritusprofessori Hidéniin ja eduskunnan entiseen pääsihteerii Tiitiseen. Ei ollut mitään viittauksia oikeusministeriön virkamiehiin. Kysymys nyt kuuluu, kuinka paljon tässä on nyt tosiasiallisesti, pääministeri, käytetty sitä oikeudellista asiantuntemusta. Samaan aikaan haluaisin kysyä teiltä sitä, kuinka paljon, pääministeri, te tiesitte etukäteen tästä tilanteesta, joka oli syntymässä perussuomalaisten eduskuntaryhmässä perussuomalaisten puoluekokouksen jälkeen. Kuinka paljon teillä oli tietoa siitä, mitä lähtee käytännössä tapahtumaan? Kyllä tämä näytelmä, huonosti käsikirjoitettu kesäteatterinäytelmä, näyttäytyy nyt todella ihmeellisenä kokonaisuutena tässäkin keskustelussa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pääministeri Sipilä, 3 minuuttia.

13.59 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa herra puhemies! Nyt tämä pääargumentti oppositiolla näyttää olevan se, että tästä olisi tehty käsikirjoitus jo ennen viikonloppua hallituksen piirissä. Edustaja Lindtman kysyi, voinko vakuuttaa, että näin ei ole. Voin vakuuttaa, että näin ei ole. Hallituksen piirissä ei ole — missään sellaisissa keskusteluissa en ainakaan itse ole ollut mukana, joissa tällaista suunnitelmaa olisi tehty. Olisihan se ennenkuulumatonta miettiä puolueen puoluekokouksen mahdollisia lopputuloksia ja tehdä siihen suunnitelma etukäteen. Nämä ovat ihan mielikuvitustarinoita, joita lehdet kirjoittavat ja te täällä toistatte. Tällaista keskustelua ei ole ollut olemassa.

Sellaisia viitteitä esimerkiksi hallituspuolueiden kesäjuhlassa Kesärannassa oli, että jos tämä poliittinen koti palaa — niin kuin täällä on käytetty esimerkkejä — niin silloin voi liikehdintää tapahtua esimerkiksi siten, että edustajia siirtyy toisiin eduskuntaryhmiin. Tällaista keskustelua oli tiistai-iltana, muutamat perussuomalaisten kansanedustajat tällaista ennakoivat tuossa tilanteessa tapahtuvaksi. Mutta että syntyisi uusi ryhmä ja vielä näin iso ryhmä, niin tällaista keskustelua ei ole käyty. Sellaisesta en ole kuullut mitään ennen tuota viikonloppua. Sunnuntai-iltana kuulin ensimmäisen kerran jotakin mietintää olevan, maanantaina, sen jälkeen kun päätös tehtiin, että arvoeromme on kasvanut liian suureksi, nuo vaihtoehdosta keskustelut alkoivat voimistua, kello 12 tämä Uusi vaihtoehto -ryhmä oli kokoontunut, ja sen jälkeen sain siitä pöytäkirjan ja soitin muistaakseni noin 14.30 matkalla Kesärantaan ryhmän puheenjohtaja Simon Elolle ja kysyin vielä muutaman kysymyksen tähän liittyen. Ja sen jälkeen teimme yhdessä päätöksen valtiovarainministeri Orpon kanssa, että tämä prosessi keskeytetään tähän.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

No, ketä valtiosääntöasiantuntijoita on kuultu? Ollaan kuultu Hidéniä, Tiitinen on kertonut näkemyksensä tähän, mutta myöskin oikeusministeriössä on tehty meille muistio asiasta kansliapäällikön johdolla, ja oikeusministeriössä, niin kuin oikeusministeri juuri kertoi, on tehty laaja pohdinta siitä, mitä tämä tarkoittaa. Myöskin Lavapuro — johon täällä viitattiin — sanoi, että lopputulos oli juridisesti oikein. Tämä on vähän ongelmallista, kun me aina lainaamme vain patkän kunkin lausunnoista.

14.03 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri, juuri äsken sanoitte suurin piirtein niin, että olisi absurdia, että varauduttaisiin eri vaihtoehtoihin yhden puoluekokouksen takia — suurin piirtein näin. Valtiovarainministeri Orpo juuri edellisessä puheenvuorossaan sanoi, että totta kai varaudutaan eri vaihtoehtoihin. Ja kun kysyin teiltä, käytiinkö hallituksen piirissä keskustelua tästä, ministeri Soini, joka ei ole täällä vastaamassa — yhdyin Henrikssonin pahoitteluun tästä — kirjoitti blogin viikkoa aikaisemmin, jossa hän tuomitsi mahdolliset loikkarit, ja on myöhemmin käytännössä tunnustanut sanomalla, että sille blogille oli paikkansa, koska hän näki tämän vaaran. Nyt ministeri Soini on jo tämän tunnustanut. Tästä on kyse.

Ja vielä, mitä tulee Lavapuroon, niin hän esitti huolensa siitä, että hallituskriisi on juuri silloin maassa, kun ei ole nimettyä oikeuskansleria. Hän piti tätä syntyneenä ongelmaa vakavana ongelmana. Aiotteko sivuuttaa hänen näkemyksensä tuosta vain?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pääministeri paikalta, 1 minuutti.

14.04 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt tosiaan menevät huhut ja suunnitelmat sekaisin. [Timo Heinonen: Tietoisesti!] Hallituksen piirissä triona — tai sellaista keskustelua, missä itse olen ollut osallisena ja jossa olisi jotakin tämänkaltaista ennakoitu, mietitty saati sitten suunniteltu, ei ole ennen tuota viikonloppua ja tuota äänestyspäätöstä ollut.

14.04 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näkisin, että suomalaiset odottavat tässä tilanteessa meiltä vastuunkantoa pitkälle tulevaisuuteen, että koko eduskunta miettii tässä poikkeuksellisessa tilanteessa, mikä on paras vaihtoehto Suomen tulevaisuudelle, jotta tällainen vihan ja vastakkainasettelun ilmapiiri Suomessa vähenee ja jotta me saamme vakaan enemmistöhallituksen.

Ja nyt pääministeri Sipilän johdolla te olette tehneet operaation, josta esimerkiksi toimittaja Lauri Nurmi ennakoi etukäteen, että tällaista harkintaa on olemassa, teillä on ollut jotain etukäteistietoa siitä, että perussuomalaisen ryhmälle saattaa tapahtua jotain. Mutta siltikin te tulitte ulos viikonloppuna aivan kuin tässä olisi kysymys vain arvoista. Nyt tämä näyttää suomalaisille siltä, että hallitus jatkaa Jussi Halla-ahon kädestä peräisin olevaa maahanmuuttopoliittista linjaa, antaa eurooppaministeri Terhon edelleenkin jatkaa vahvoja eurokriittisiä ja Eurooppa-kriittisiä puheenvuorojaan, mutta se vain varmisti oman valta-asemansa jatkon niin, että sote-uudistus menee eteenpäin kokoomuksen haluamalla tavalla ja pääministeri saa ne maakunnat. Eli oliko tässä kysymys arvoista? [Puhemies koputtaa] Parantaako hallitus ihmisoikeuslinjaansa vai oliko kysymys lopulta vallasta?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä puheenvuorot edustajille Arhinmäki ja Zyskowiec ja sen jälkeen ministereille Terho ja Orpo.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

14.06 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus muodostettiin tässä muodossa sen vuoksi, että ministeri Soini voi olla tällä hetkellä Luxemburgissa sen sijaan, että olisi ministeriaitiossa. Hänen henkilökohtainen hillotolppansa lähenee.

Muutama lainaus: "Uusi vaihtoehto luikertelee kuin mato, jolla ei ole selkärankaa. Sainko hallitus sote-uudistuksen turvaksi kokoomuksen muisto-osaston, jossa ministerinsalkku ja henkilökohtainen hillotolppa tuli mutta muisti meni? Audi-kyyti kokoomuksen apupuolueena. Suomeen on muodostettava vaalituloksen perusteella vankka enemmistöhallitus ilman takiaispuolueita."

Ministeri Terho: Mitä luulette, kuka nämä olisi voinut sanoa? Kuka on nämä sanonut? Itse asiassa vain puolueen nimi on vaihdettu.

14.07 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Elämä on usein mielenkiintoisempaa, jos ympärillään näkee paljon salaliittoja. Itse voin vahvistaa yhden salaliittoteorian. Kyllä, me kokoomuksessa valmistauduimme siihen tilanteeseen, että Jussi Halla-aho valittaisiin perussuomalaisten puheenjohtajaksi ja perussuomalaisen puolueen luonne muuttuisi. Kävimme useita keskusteluja ministeri Orpon johdolla pienessä piirissä, jossa totesimme, että sellaisessa tilanteessa emme halua jatkaa yhteistyötä perussuomalaisten kanssa niillä syillä, jotka ministeri Orpo on moneen kertaan todennut. [Välihuutoja vasemmalta]

Oliko sitten olemassa joku suunnitelma, että jatkamme perussuomalaisista irtoavan lohokareen kanssa? Ei tietystikään. Ei ollut mitään tietoa tällaisesta. Huhuja oli talo täynnä. Päärakennuksen remonttimiehetkin varmasti ovat näitä huhuja kuulleet näillä käytävillä, mutta mitään tällaista suunnitelmaa ei tietystikään ollut. Päinvastoin, valmistauduimme uusiin hallitusneuvotteluihin, kun Halla-aho oli valittu.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Terho, 3 minuuttia puhujapöntöstä.

14.08 **Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho:** Arvoisa puhemies! Muutamia vastauksia edustajien kysymyksiin.

Edustaja Andersson kyseli linjasta ja ohjelmista. No, minä myönnän, että meillä on ollut hieman kiire tässä viimeiset puolitoista viikkoa emmekä ole vielä kirjallisesti ehtineet laatia kuin yleisohjelman, jonka voimme pian julkistaa. Mutta ette joudu kauan odottamaan, me tulemme tietenkin tekemään uudelle, hahmottuvalle puolueelle linjan. Se tulee olemaan [Eduskunnasta: Samanlainen!] sen kaltainen kuin sitä edustavat edustajat ovat.

EU-politiikasta, edustaja Henriksson: Totta kai, minä olen ollut EU-kriitikko ja tulen olemaan sitä jatkossakin. Mutta kuten olen johdonmukaisesti sanonut, minä tuen tämän hallituksen ohjelmaa, jota itse olen ollut neuvottelemassa ja joka on erinomainen myös tältä EU-osiolta. Sanoin näin johdonmukaisesti läpi aiempien keskustelujen ja sanon näin johdonmukaisesti edelleen. Hallitusohjelma hyvin mielestäni torjuu liittovaltion ja toisaalta syleilee talouskasvua ja työllisyyttä parantavia yhteistyön muotoja, aivan kuten kuuluu.

Edustaja Gustafsson, tämä ministerisocialismi — sitäkö se oli? — on minulle ennestään tuntematon käsite, mutta luullakseni sosialisti en ole millään määritelmällä.

Edustaja Östman otti esiin tämän palovaroitin-vertauskuvan, ja myönnän, että kritiikki on varsin osuva, enkä nyt keksi tuohon mitään sarkastista vastausta.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Ja edustaja Arhinmäelle vielä tästä lainausten litaniasta, jota en nyt tunnistanut, enkä osaa arvata, mistä se on otettu: Paljon rumempaakin on sanottu, ja sitä varmasti tulee. Te epäilemättä olette tähän valmistautunut seuraavassa puheenvuorossanne jollain hausalla tavalla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Orpo — lähdetään siitä, että 1 minuutti.

14.10 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Voin vain vielä vahvistaa ja todeta sen, että hallituksen piirissä ei ollut mitään suunnitelmaa, sen kaltaista, mitä on tapahtunut. Ei sitä ole pystynyt kukaan ennakoimaan, vaan ne ovat olleet aivan selviä spekulatioita, kuten edustaja Zyskowicz hyvin kuvasi. Oli tulvillaan erilaisia pohdintoja siitä, että jos käy niin ja niin, loikkaako joku, syntykö joku ryhmä, mutta se, että on näin suuri ryhmä, joka irtoaa perussuomalaisista, ei ollut ajatuksissakaan. Kun se sitten selvisi ja vahvistui tiistaina, sen jälkeen tehtiin johtopäätökset ja ratkaisut. Kun viikonloppuna perussuomalainen puolue piti puoluekokousta, uudisti itseään niin kuin uudisti, kuten puheenjohtaja Halla-aho totesi, "meidän puolueemme profiili on muuttunut", ja kun katsoo sen taakse, mitä se tarkoittaa, niin meille kokoomuksessa oli hyvin selkeää, että me emme pysty yhteistyötä jatkamaan. Se on täyttä totta, että tämä päätös tehtiin siltä pohjalta. Sen jälkeen, kun sitten yhdessä totesimme, että yhteistyö on päättynyt, lähdettiin hakemaan uusia ratkaisuja tavoitteena enemmistöhallitus ja se, että se jatkaa sen hallitusohjelman toteuttamista, [Puhemies koputtaa] jota me olemme tehneet, ja me, toisin kuin oppositio, uskomme siihen hallitusohjelmaan.

14.12 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maamme 100-vuotisjuhlalle ei ole kunniaksi, että eduskunnalle esitellään niin sanottu kolmen V:n hallitus. Ensimmäistä V:tä, eli tässä salissa lausuttuna muunneltua totuutta, edustaa ministeri Soini — tai edustaisi, jos olisi paikalla. Missä Soini, siellä ongelma, nyt jossain muualla. Toinen V eli vääristely lankeaa teille, ministeri Orpo. Te kehtaatte nimittää kanssanne eri mieltä olevia Suomen kansan edustajia lehdessä häirikoiksi. Esitätte halventavia väitteitä muiden arvopohjasta, vaikka oma arvopohjanne ei todellakaan tarkastelua kestä. Kolmas V on valanhimo. Siitä pokaali täytynee ojentaa pääministeri Sipilälle. Te katsotte vierestä tätä surullista näytelmää, oman puolueenne vallan varmistamiseksi maakunnissa. Siinä sivussa toki kelpaavat etuudet omille viiteryhmille.

Hyvät kansanedustajat, tämä on arvoton näytelmä. Vetoan teihin tavallisiin rivikansanedustajiin, joita käytetään johtajienne kumileimasimina: älkää antako luottamustanne tälle nukkehallitukselle, tarkemmin sanoen EU:n nukkehallitukselle.

14.13 Kaj Turunen uv (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen jollain tavalla tässä asian sisällä ollut ja asian ytimessä ollut, ja omalta kohdaltani voin täysin antaa todistuksen niin Orpolle kuin pääministeri Sipilällekin. Tämmöisiä etukäteen kirjoitettavia käsikirjoituksia tai suunnitelmia ei yksinkertaisesti ole voinut tehdä myöskään sen takia, että mistä esimerkiksi tiedetään, että perussuomalaisesta eduskuntaryhmästä riittävästi eroaa porukkaa? Kuka takaa, että 20 kansanedustajaa lähtee kävelemään? Ei kukaan. Ei tämmöistä suunnitelmaa etukäteen pysty [Leena Meren välihuuto] millään tavalla tekemään. — Minä puhun nyt suunnitelmasta. — Tämä tilanne tietysti on ajautunut... Eniten minä

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

olen nyt hämmästynyt tässä keskustelussa siitä, että jopa vihreitten ryhmäpuheenvuorossa huudetaan Halla-ahoa hallitukseen. [Välihuutoja] Tämä kuului vähän vasemmistoliitonkin puheenvuorossa. Kyseenalaistetaan se, että Halla-aho ei kelpaa hallitukseen. On jotenkin käsittämättömäksi mennyt tämä keskustelu. Onko tosiaankin näin, että [Puhemies koputtaa] oppositio haluaisi, että Halla-aho olisi reilusti sitten hallituksessa mukana?

14.14 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen jutellut useampien edustajien kanssa täällä eduskunnassa, perussuomalaisten edustajien kanssa, Uusi vaihtoehto -ryhmän kanssa, ja aika moni on todennut sen, että paljon tuli tietyiltä ihmisiltä yhteydenottoja, joissa haluttiin varmistaa se, mitä sitten tapahtuu. Nyt kun äsken ministeri Orpo totesi, että syntyi ja vahvistui tämä uusi ryhmä, niin minä kysyn, mitä te tarkoittatte. Ja uudelleen pääministeriltä kysyn sitä, mikä teidän oikeudellinen pohjanne sille arviolle oli, kun tuossa Kesärannan tilaisuudessa, jos muistan oikein nyt tilanteen, oli ainoastaan Hidénin suullinen lausunto. Ei ollut siis kirjallista lausuntoa vielä, kerrottiin, että se tulee kellonaikaan 19, jotain sellaista, ja kerrottiin myöskin, että on Tiitisen kanssa keskusteltu, mutta ei puhuttu mitään muista oikeudellisista arvioista. Haluaisin tietää nyt tarkalleen, mihin te pohjasitte päätöksen, kun oli tuohon aikaan jo tehty teidän esityksenne.

14.15 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä keskustelu menettelytavoista ja tarinan kaaresta ei näytä nyt johtavan minnekään, joten toistan kysymykseni hallituksen linjasta. Voisiko pääministeri Sipilä tai valtiovarainministeri Orpo kertoa, miten hallituksen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaa muutetaan nyt vastaamaan näitä hienoja arvoja. Toistaisin tämän kysymykseni.

Toinen kysymykseni liittyy sote-uudistukseen. Voisiko hallitus kenties arvioida mahdollisuutta, että tämä uudistus viedään läpi hallituksen ja opposition yhteisvoimin? Ja sanon: vihreät ovat sitoutuneet sote-uudistuksen läpi viemiseen heti, kun hallitus sitoutuu uudistuksen alkuperäisiin tavoitteisiin.

14.16 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mitä Suomi tarvitsee tässä Suomen ja maailman tilanteessa? Suomi tarvitsee vakautta. Vakautta, jotta meidän talouskasvumme voidaan turvata. Vakautta, jotta me voimme toimia eriarvoisuuden vähentämiseksi. Vakautta, jotta me voimme tässä turvallisuustilanteessa turvata Suomen sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden. Tätä hallituksen jatkotyö nimenomaan merkitsee.

Joskus tulee politiikassa turbulenssia. Silloin tarvitaan ankkureita ja vakautta. Minä kiitän pääministeri Sipilää ja valtiovarainministeri Orpoa, että tavallaan he ovat olleet ankkureina tässä turbulenssitilanteessa Suomessa ja me voimme mennä eteenpäin ja turvata suomalaisten hyvinvointia ja turvallisuutta tässä vaativassa tilanteessa.

14.17 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Hallituksella on kyllä iso työ edessä tämän näytelmän jälkeen vakuuttaa suomalaiset siitä, että demokratia toimii, että vaaleilla on merkitystä. Mutta niin on kyllä iso työ vakuuttaa myöskin meidän eurooppalaiset ystävämme siitä, että se, että meillä on eurooppaministeri, joka toivoo kansanäänestystä, ei tarkoita sitä, että Suomi ajaisi nyt näissä brexit-neuvotteluissa Britannian etua EU:n sijaan siinä toivossa, että kansanäänestys vaikuttaisi houkuttelevalta vaihtoehdolta.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Mutta onhan tässä hyviäkin mahdollisuuksia. Tähän asti on torpattu hallituksen sisältä nousseita uudistustoiveita sillä, että hallitus ajaa esimerkiksi perussuomalaista perhepolitiikkaa. Nyt lienee mahdollisuus tehdä perhevapaiden uudistus. Ei enää tarvitse vedota perussuomalaisten maahanmuuttolinjaan, kun torpataan vaikka työvoiman tarveharkinnan poistamista. Nyt sekin lienee hyvä mahdollisuus. [Ben Zyskowiec: Hyvä ehdotus!] Tässä tilanteessa uskon, [Puhemies koputtaa] että hallituksen kolmas pyörä ei halua uusia vaaleja, jolloin kokoomuksella ja keskustalla [Puhemies koputtaa] on hyvät mahdollisuudet ajaa näissä asioissa järkevää linjaa. [Puhemies koputtaa] Tuletteko sen tekemään?

14.18 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Turunen väitti täällä, että vasemmistoliitto kaipaa Halla-ahoa hallitukseen. Emme me niin ole sanoneet. Me olemme kyseenalaistaneet sen, että pääministeri Sipilä olisi tehnyt ratkaisunsa arvojen pohjalta. Sipilälle kelpasi kyllä perussuomalaiset, joiden maahanmuuttopoliittisen ohjelman oli Halla-aho kirjoittanut, ja sitä te toteutatte, mutta nyt se ei enää kelpaa. Te sanotte, että tässä teidän uudessa hallituksessanne ei ole enää suuria arvoeroja. Teidän ministerinne Lindström kirjoitti muutama päivä sitten blogissaan "maahantunkeutujista". Vastaako tämä termi teidän arvomaailmaanne, pääministeri Sipilä, jos niitä turvapaikanhakijoita, jotka henkensä uhalla tulevat tänne hakemaan turvaa, kutsutaan maahantunkeutujiksi? Onko siis niin, että tässä teillä ja Lindströmillä ei ole minkäänlaista arvoeroa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Lindström vastaa kohta mutta ei aivan vielä. — Edustaja Heinäluoma, teillä vastauspuheenvuoro.

14.19 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on edelleenkin kuitenkin olennaista sen pohtiminen, oliko hallituksen pohjassa tapahtunut olennainen muutos, joka vaatisi eduskunnan kuulemista ja kuuntelemista. [Ben Zyskowiec: Siitähän tässä nyt on kysymys!] Kun pääministeri ja valtiovarainministeri tekivät päätöksen, itse kertomansa mukaan, että hallituksen kolmas puolue — eli hallituksen toiseksi suurin puolue — heitetään ulos hallituksesta, niin mielestäni se on aika olennainen muutos. [Timo Heinonen: Viime kerralla lähti kaksi puoluetta!] Tämän jälkeen hallituksella ei ollut enää enemmistöä eduskunnassa. Se on eri asia kuin täällä aikaisemmin viitatuissa tapauksissa, joissa joku puolue lähtee pois mutta sillä pohjalla, joka jatkaa, on edelleenkin enemmistö olemassa. Tässä ei ollut enemmistöä. Oli vähemmistö, ja se oli se hetki, jolloin pääministerin olisi pitänyt jättää eronpyyntö eikä ryhtyä oikaisemaan ja suoraan ratkomaan tätä asiaa. Tehän lähditte suoraan ratkomaan tätä asiaa, vaikka olitte menettäneet enemmistön, ja ratkaisu oli sitten se, että kätevästi syntyi 20 kansanedustajaa ja heidän avullaan rakensitte [Puhemies koputtaa] tosiasiassa uuden hallituksen.

14.20 Simon Elo uv (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omalta osaltani voin sanoa, että tämä tilanne oli minun tiedossani myöhään sunnuntai-iltana. Voin myös omalta osaltani vahvistaa pääministerin soittaneen, minuutin tarkkaan en muista, mutta klo 14:30 aikoihin. Harvoin sellaisia puheluita saa.

Täytyy ihmetellä hieman edustaja Rinteen näkemystä maahanmuuttopolitiikasta. Vielä 2015 sanoitte, että tuette kaikilta osin hallituksen turvapaikkapoliittista toimenpideohjelmaa, mutta nyt sanotte, että maahanmuuttopolitiikkaan tarvitaan täyskäännös. Mikä on demareiden linja? Hallituksen linja on johdonmukainen ja selkeä. Me vertaamme tilannetta

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

meidän verrokkimaihimme, kuten Ruotsiin, jotka ovat tarkistaneet linjaansa, ja siten on myös Suomi.

Ja ihmettelen syvästi, että eräs eduskuntaryhmä kyseenalaistaa tasavallan presidentin arvovallan niin epäasiallisella tavalla kuin täällä kuultiin. Tällaista harvoin tässä kunnioitustussa salissa, kansanvallan pyhätössä, kuullaan.

14.21 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo puhui tulkitsemisesta ja arvopohjista. Kysyisin nyt: jos Halla-aho olisi tullut teidän luoksenne kaikki periaatteensa, maansa ja arvopohjansa myyneenä, suorittanut aktiivisen katumisen, kaikki temput, mitä siihen kuuluu, [Eva Biaudet: Oletteko te suorittanut aktiivisen katumisen?] olisiko tällä hallitusohjelmalla, mikä Halla-aholla oli kädessään, kelvattu hallitukseen?

14.22 Tapani Tölli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittääkseni yksikään oikeusoppinut ei ole julkisuudessa kiistänyt sitä, etteikö tässä hallitus menetellyt ihan oikein. Valtiosääntöoikeuden näkökulmasta tässä ei ole mitään ongelmaa, ja tähän on tullut parlamentin käsittelyyn nyt. Nyt me keskustelemme tästä, ja huomenna äänestetään luottamuksesta. Yksinkertaisesti ja selkeästi, ei tämä ole sen kummempi asia. Mutta luonnollista on se, että oppositiossa esitetään, eikö käynnistetä nyt heti uudet hallitusneuvottelut. Sehän on opposition tehtävä, esittää vaihtoehtoja, kyseenalaistaa. Mutta kyllä tässä täytyy keskittyä nyt tähän perusasiaan.

Kun me katsomme historiaa, hallituspuolella on tapahtunut monta kertaa suuria muutoksia ja silti on menty tyynen rauhallisesti eteenpäin sen marssijärjestyksen mukaan, mikä meillä valtiosäännössä on, ja niin pitää mennä nytkin.

Sitten kun puhutaan [Puhemies koputtaa] eduskunnan hajottamisesta, niin kyllä se kynys on niin korkea, että sitä ei pidä käyttää politiikan pelinappulana.

14.23 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän tilanteeseen kansanvallan näkökulmasta. Tässä kävi siis nyt niin, että pääministeri erotti yhden hallituspuolueen hallituksesta ja sitä kautta menetti enemmistön eduskunnassa. Sen jälkeen pääministeri otti uuden ryhmän, josta tulee uusi puolue hallituspuolueeksi ilman uusia vaaleja ja ilman uusia hallitusneuvotteluja. [Eero Heinäluoma: Kyllä!] Ongelmaksi tässä muodostuu kansanvallan ja demokratian näkökulmasta nyt se, että me emme tiedä, mikä tämän uuden hallitusryhmän poliittinen ohjelma, linja tai arvopohja nyt sitten on, kun kerran väitetään, että se oleellisesti eroaa tämän vanhan ryhmän vastaavasta. [Välihuutoja] Tuleeko eurooppaministeri Terhon Eurooppa-poliittinen linja olemaan se, mitä hän ajoi vielä perussuomalaisten puheenjohtajavaaleissa, se, mikä lukee hallitusohjelmassa, tai kenties jotain, minkä tämä uusi ryhmä ja uusi puolue tulee linjaamaan omassa tulevassa ohjelmassaan? Meillä ei ole tätä tietoa oppositiossa, eikä Suomen kansalaisillakaan sitä ole.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot tässä edustaja Heinäluomalle lähinnä edustaja Tölliin puheenvuoron johdosta ja edelleen edustaja Packalénille ja sen jälkeen, jos pääministerille sopii, ministeri Lindströmille, ja pääministeri voi sitten ministeri Lindströmin jälkeen käyttää puheenvuoron. Tässä mennään tällä järjestyksellä.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

14.24 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin, jos hallitus menettää eduskunnan enemmistön ja itse asiassa hallituspuolueista kaksi heittää kolmannen ulos, niin kyllä se on aika olennainen muutos. Jos sen jälkeen olisi menty niin kuin valtiosääntöön on kirjoitettu ja järjestetty hallitusryhmien ja eduskuntaryhmien osalta neuvottelut, niin tämä olisi ollut läpinäkyvää, kuka on mitäkin mieltä, eikä tarvitsisi lukea lehdistä epäilyksiä siitä, että tämä on ollut katettu pöytä, ja uskoa sitä, mitä eräs toimittaja viikko ennen perussuomalaisten kokousta kertoi. Sieltähän nämä epäilykset tulevat. Te oikaisitte ja unohditte valtiosäännön tarkoituksen, että kaikki voivat nähdä, mitä hallituksen muodostamisessa tapahtuu. Nyt teillä on ottopoikahallitus, johon te olette ottaneet armosta ne, joita olette pitäneet hyväksyttävinä, jotta voitte jatkaa sitä politiikkaa, mitä näköjään haluatte jatkaa.

14.26 Tom Packalén ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä pääministeri Sipilältä ja ministeri Orvolta, milloin te ensimmäisen kerran kuulitte, että tämmöistä liikehdintää on. Ymmärrän sen, että se lopullinen määrä on vahvistunut vasta siten, kun tämä todellinen luku on saatu selville, mutta milloin te tai teitä lähellä olevat ihmiset ovat kuulleet, milloin teidän korviinne on ensimmäistä kertaa kuulunut, että tämmöinen liikehdintä on tapahtumassa ja tämmöinen joukkopako sitten on? Onko se ollut jo aikaisemmin? Nyt on puhuttu, että tiistaina kuulitte, mutta oletteko kuulleet lauantaina tai mahdollisesti jo ennen noita vaaleja? Jos tähän voitte antaa vastauksen, niin se varmaan selventäisi koko kansalle tätä asiaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Lindström, 3 minuuttia puhujapöytästä.

14.26 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa herra puhemies! Puhun nyt ihan omasta puolestani, koska muiden pään sisälle en voi mennä.

Aloitetaan tästä edustaja Modigin huomiosta. Kiitoksia, että blogini kiinnostaa. Se blogi oli kohdistettu suoraan näille maahanmuuttokriittisille, maahanmuuttovastaisille, hommaforumilaisille. Pahoittelen sitä, etten ole käyttänyt lainausmerkkejä ehkä tarpeeksi, mutta se oli kohdistettu heille. Se oli testamentti myös perussuomalaiselle puolueelle niistä ajatuksista, tunnoista, jotka minulle nousivat tuon viikonlopun aikana, ja se on sen koko blogin ydin. Se oli tavallaan minun jäähyväiseni. Se myös oli otsikoitu nimellä "Jäähyväiset perussuomalaiselle puolueelle". Olen 11—12 vuotta ollut puolueen jäsen, ja lauantaina tiesin, että en tule olemaan enää puolueen jäsen. Lauantaina tein sen oman päätökseni, kun näin, mitä siellä tapahtui. Tämä on jälleen kerran minun oma tulkintani tapahtuneesta, enkä syytä ketään. Jokainen tekee omat ratkaisunsa, mutta itse päädyin omassa mielessäni tekemään sen päätöksen, että lähdän joka tapauksessa eduskuntaryhmästä, tuli kukaan mukaan tai ei. Tämmöisen päätöksen tein. Ja syy siihen oli se, mitä siellä tapahtui, yksilöimättä niitä tapahtumia. Pitkän kevään aikana tiesin, että tässä on jännitteitä: meillä on eduskuntaryhmässä ollut jännitteitä, joita väitettiin olevan jo viime vaalikaudella, mutta ei lähellekään siinä mitassa kuin tällä vaalikaudella. Ryhmä oli jakaantunut jo ennen tuota kokousta. Tämäkin on jälleen kerran minun oma tulkintani asiasta. Silloin olen miettinyt koko ajan sitä omaa poliittista tulevaisuuttani. Minulle olisi käynyt mikä tahansa ratkaisu mutta ei se, että olisin jäänyt eduskuntaryhmään, siis perussuomalaisten eduskuntaryhmään, tämän viikonlopun tapahtumien jälkeen.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Täällä käytettiin puheenvuoro, jossa väitettiin, että meille riittää, että olemme ministereitä, tätä päättävältä on yhtä paljon kuin Suomella EU:ssa, että on höpöhöpöverukkeita ja kiltisti totellaan. Meillä on hallitusohjelma, mitä me tottelemme. Ja voin vakuuttaa, että jos tässä aletaan niin sanotusti jallittamaan, niin meillä on edelleen mielipide, ja me tulemme sen mielipiteen takana seisomaan. Me olemme sitoutuneet hallitusohjelmaan, ei mihinkään ylimääräisiin invaasioihin, ja sen takia minä uskallan puolustaa hallitusohjelmaa, koska se on se asia, mihinkä me olemme sitoutuneet. Me emme halunneet hallituskriisiä, sen takia me tämän kovan ratkaisun teimme, ja minä tiedän omalta osaltani, mitä tämä tarkoittaa minun poliittiselle tulevaisuudelleni, ja kannan siitä itse vastuun.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pääministeri, paikalta, 1 minuutti riittää.

14.29 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Euroopan kollegat ovat seuranneet tilannetta tarkasti, ja olen usean kanssa keskustellut, muun muassa presidentti Macronin kanssa, tilanteesta. Eurooppalaisilta kollegoilta on tullut pääasiassa kiitosta siitä tavasta, miten arvokysymyksen pohjalta on ratkaisu tehty. [Välihuutoja vasemmalta]

Edustaja Heinäluoma ja edustaja Rinne, ensinnäkin ketä kuultiin: Käsittääkseni te olette saaneet tämän Hidénin ja Tiitisen lausunnon, johon viittasin silloin Kesärannassa. Samanaikaisesti myös oikeusministeriö teki tilanteesta muistion, kansliapäällikkö Sami Manninen sen on tehnyt. Yhtään oikeusoppinutta en ole tavannut, joka olisi sanonut, että tämä menee väärässä järjestyksessä.

Sitten tähän arvopohjaan: On olemassa erilaisia arvoja. Me emme voi sanoa toiselle, että sinun arvosi ovat väärät tai sinun arvosi ovat ne ainoat oikeat. Sen takia meillä on erilaisia puolueita, että meillä on erilaisia arvoja. Mitä tulee tähän arvoeroon, me arvioimme sen kasvaneen nyt siitä, mitä se oli Soinin johtamassa puolueessa, [Eva Biaudet: Me ei vaan oikein nähdä sitä!] ja kun arvoero kasvaa, niin sen vuoksi me arvioimme sillä tavalla, että hallitus ei ole jatkossa toimintakykyinen, riski siitä on selvästi kasvanut, ja siitä johtuu tämä päätös.

Arvoisa puhemies! Voin lukea tämän Hidénin lausunnon. Tämä kestää minuutin, jos...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Asian luonteen vuoksi, pääministeri, te voitte jatkaa.

Hidénin ja Tiitisen allekirjoittamassa lausunnossa sanotaan näin: "Perustuslain keskeisiin normeihin kuuluu, että hallituksen on nautittava eduskunnan luottamusta. Luottamuksen olemassaolo todetaan viime kädessä äänestyksin eduskunnassa. Jos istuvan hallituksen pääministerillä on perusteltu syy olettaa, että hänen hallituksellaan, sen kokoonpanolla ja poliittisella linjalla, on edelleen eduskunnan enemmistön kannatus, hallitus voi jatkaa toimintaansa, vaikka sen kannatuksen muodostuminen eduskunnassa on jonkin verran muuttunut. Vaikka se ei ole välttämätöntä, voi tällaisissa tilanteissa kuitenkin olla poliittisen selkeyden vuoksi suotavaa, että hallitus antamalla eduskunnalle tiedonannon saattaa nauttimansa luottamuksen eduskunnan päätettäväksi."

Arvoisa puhemies! Juuri näin on toimittu. [Välihuutoja]

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

14.32 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nyt kyse siitä, missä järjestyksessä asioita käsitellään, asetetaanko parlamentarismi etusijalle, ja te olisitte kiistatta voineet niin halutessanne tehdä. Mitä tulee näihin arvoihin, arvoisa pääministeri, se on selvä, että totesitte, että arvoero Jussi Halla-ahon johtamien perussuomalaisten kanssa on liian iso. Se oli oikea päätös päättää yhteistyö, mutta nyt kysymys on siitä, onko eduskunnalla ja kansalaisilla mahdollisuutta arvioida, mikä on näiden ottopoikien, Uuden vaihtoehdon, arvopohja. Miten he suhtautuvat eurooppalaiseen yhteistyöhön, miten he suhtautuvat jäsenyyteen Euroopan unionissa, ihmisyyteen, avoimuuteen ja kaikkiin näihin muihin länsimaisiin periaatteisiin? Tätä tarkoitusta varten selkeintä, avoiminta ja parlamentarismia eniten kunnioittavaa olisi ollut käydä kierros, ja se olisi vahvistanut myös teidän asemaanne. Nyt hallitus jatkaa heikentyneenä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Orpo odottaa vastauspuheenvuoroa, mutta sitä ennen tässä on edustaja Yanar, Saarakkala, Rantakangas, Henriksen ja Uotila tässä järjestyksessä.

14.33 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen itse henkilökohtaisesti vuosien varrella monesti saanut perussuomalaisten jäsenistön kautta monia rasistisia kommentteja. Soini ja hänen kumppaninsa olivat opportunistisesti hyödyntämässä rasismia vuosikaudet, eikä tämä asia olisi muuttunut millään tavalla, jos Sampo Terho olisi voittanut puheenjohtajakisan pari viikkoa sitten. Tämä äärisiipi muodostui ongelmaksi vasta, kun ministeri-Audit olivat karkaamassa käsistä. Sama koskee myös kokoomusta ja keskustaa: te olitte iloisesti hallituksessa tekemässä Halla-ahon turvapaikkalinjauksia, siis Hakkaraiset ja Huhtasaaret eivät olleet minkäänlainen ongelma teillekään.

Toistan edustaja Aallon [Puhemies koputtaa] kysymyksen teille, mihin, ministeri Orpo, te ette vastanneet vielä. Eli muuttuuko turvapaikkapolitiikka nyt millään tavalla, kun Halla-aho [Puhemies koputtaa] ei ole enää siellä taustajoukoissa?

14.35 **Vesa-Matti Saarakkala uv** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tasavallan presidentti Niinistö on todennut, että maahanmuuttoa on lupa arvostella, jos haluaa. Se on sallittua tässä maassa edelleenkin, ja koen myös itse, että se on jatkossakin sallittua. On selvää, että perussuomalaisissa varmaan on takavuosina tehty virheitä, kun ei ole tehty pesäeroa näihin tiettyihin henkilöihin, jotka ovat syyllistyneet muun muassa vihapuheeseen. Siinä silloin aikoinaan varmasti puoluejohdon — joka aikoinaan totesi, että jos joku perussuomalaisista saa rasismista tuomion, niin lentää pihalle — olisi pitänyt panna pihalle, mutta ei laitettu, ja nyt he valtasivat sitten puolueen.

Tilanne on se, että uudessa perussuomalaisten johdossa on muun muassa Jussi Halla-aho puheenjohtajana ja Teuvo Hakkarainen varapuheenjohtajana, molemmilla oikeuden tuomiot kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. Samoin Huhtasaari ja Eerola tukevat tätä toimintaa. En voi itse nähdä mitään yhteyttä sillä puheenjohtajistolla, joka perussuomalaisilla aiemmin oli, [Puhemies koputtaa] Soini, Niinistö, Mäntylä, tähän puheenjohtajistoon, [Puhemies koputtaa] joka nykyään on perussuomalaisilla. Puolue muuttui peruuttamattomasti 10. kesäkuuta 2017.

14.36 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Pitää kiittää pääministeriä, ministeri Orpoa ja ministeri Terhoa. Isänmaan etu voitti. Suomessa jatkaa toiminta-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

kykyinen enemmistöhallitus, joka kykenee tekemään päätöksiä, jotka näkyvät talouskasvuna, parempana työllisyytenä ja Suomen kilpailukyvyn vahvistamisena. Pääopposition linja oli puolestaan uudet vaalit. Mitä se olisi merkinnyt? Se olisi merkinnyt sitä, että epävarmuustekijät taloudessa olisivat lisääntyneet, ja se ei olisi ollut isänmaan etu. Minun pitää kysyä SDP:ltä: Olisitteko te halunneet näytellä sellaisen näytelmän, että teitä olisi tuotu hallitusneuvotteluihin, kun te ennakkoon sanoitte, että te lähdette vain uusien vaalien kautta hallitusneuvotteluun, vain uusien vaalien kautta? Täällä te yritätte nyt mustaa valkoiseksi vääntää siitä, että olisi pitänyt käynnistää prosessi. Pääministeri osoitti johtajuutta. Koska ei tarvittu valtiosääntöoikeudellisesti muuta toimintaa, niin pantiin pystyyn enemmistöhallitus, joka toteuttaa isänmaan kannalta hyvää politiikkaa. Harmittaahan se totta kai teitä, kun tämä näytelmä ei jatkunut pitempään. [Eero Heinäluoma: Pantiin pystyyn enemmistöhallitus, se kertoo kaiken!]

14.37 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan edustaja Rantakankaalle todeta, että me täällä SDP:ssä kunnioitamme paitsi perustuslain kirjainta myös sen henkeä emmekä me puhu hallituksen muodostamisesta minään näytelmänä. Se on kansanvaltaiseen parlamentarismiin kuuluva prosessi. Perustuslaki, joka on laajalla yhteisymmärryksellä hyväksytty, lähtee siitä, että se on tapa, jolla muodostetaan toimivat enemmistöhallitukset, ja se on myös tapa, jolla kansalaiset voivat arvioida eri hallituspuolueiden arvoeroja ja sen jälkeen muodostaa johtopäätökset, syntykö tästä toimiva, ja sen jälkeen tulevilla vaaleilla sanoa oman sanansa.

Pääministeri Sipilä, kun te korostatte, että arvoeroa nyt siellä olevan Uuden vaihtoehtodon kanssa ei ole, niin haluankin kysyä: Onko ministeri Terho luopunut tavoitteestaan järjestää EU-kansanäänestys? [Puhemies koputtaa] Onko suhtautuminen Euroopan unioniin yhteinen hallituksessa? Me emme sitä tiedä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nimenomaan tähän debatin vaiheeseen vielä edustaja Vanhanen.

14.38 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä meidän parlamentarissamme kaikkein olennaisin tulkinta, joka tehdään hallituksen muodostamisesta, tapahtuu huomenna. Eduskunta äänestää hallituksen luottamuksesta, ja se on viimeinen sana, se menee Hidéninkin lausunnon edelle. Se on kansanvaltaa, näin se toimii. Parlamentarismin ydinhän on siinä, että hallituksen on nautittava eduskunnan luottamusta. Useasti se hallitus saattaa olla jopa vähemmistöhallitus, mutta siitä huolimatta sen on nautittava eduskunnan luottamusta. Tässä järjestelmässä — siihen meidän perustuslain muutosten kautta on menty — hallituksen muodostajalla on vahva rooli ja myös pääministerillä pitää olla vahva rooli, ja pääministeri on sitä roolia käyttänyt.

Kyllä minä muistan hallitusneuvotteluja, joissa sosiaalidemokraatit ovat olleet hallituksen muodostajana. Niissäkin on eräänlainen näytelmä käyty, ja kaksi viimeistä kertaa keskusta oli vaalien jälkeen toiseksi suurin puolue, mutta meidät sivuutettiin. Emme me oikein tiedä, minkä takia se tapahtui, mutta emme me siitä motkottaneet. Se oli hallituksen muodostajan ja sen jälkeen eduskunnan enemmistön luottamuslauseen [Puhemies koputtaa] kautta tehty päätös.

14.40 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Vanhanen, juuri tästä me puhumme, että nyt kansalaiset eivät pääse näkemään, millä perusteella valinnat tehdään, koska vaihtoehdot eivät ole näkyvillä, vaan on pelattu tämmöinen hi-hapokeri. Kun pääministeri menettää eduskunnan enemmistön tuen — niin kuin hän teki, kun hän teki yhdessä ministeri Orpon kanssa päätöksen heittää perussuomalaiset ulos hallituksesta [Matti Vanhanen: Ei!] — niin se on eronpyynnön paikka, eikä niin, että hän rientää ratkomaan sitä ongelmaa tällaisella ottopoikavirityksellä. Jos tässä olisi käyty aidot hallitusneuvottelut, niin rohkenen epäillä, että ministeristön kokoonpano ei missään olosuhteissa olisi se, mikä se nyt täältä katsottuna on — ei missään olosuhteissa — vaan olisi tapahtunut muutoksia. Veikkaanpa, että olisi katsottu myös muutoksia suhteessa hallituksen ohjelmaan. Pääministeri käytti tämän tilanteen, muutaman minuutin, hyväkseen, ja kuvaavaa on, että kaikki nämä oikeusoppineiden lausunnot [Puhemies koputtaa] kirjallisesti ovat tulleet sen jälkeen, kun hän oli tämän päätöksen tehnyt.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä, edustaja Vanhanen, vastauspuheenvuoro.

14.41 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kyllä me huomenna ratkaisemme sen, menettikö hallitus eduskunnan luottamuksen vai ei, ja minä uskallan ennustaa, että ei menettänyt. [Välihuutoja] Huomenna ratkaistaan se, menettikö luottamuksen vai ei. Minusta on täysin oikein, että hallitus, joka ohjelmaltaan jatkaa entisensä ja kokoonpanoltaan jatkaa entisensä, voi saada eduskunnan luottamuksen. [Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt on korkein aika myöntää puheenvuoro ministeri Orpolle.

14.41 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo:** Arvoisa puhemies! Edustaja Rinne pyysi tarkentamaan tätä ilmausta "syntyi ja vahvistui". Vahvistui-sanalla viittaa siihen, että he tekivät päätöksen — siis en viittaa mihinkään määrän vahvistamiseen, vaan päätökseen. Eli tämä Uusi vaihtoehto -ryhmä minun maailmassani syntyi tiistaina joskus puolenpäivän nurkilla. Siihen asti oli kyse vahvistuvista huhuista, joista en ollut edes kuullut ennen viikonlopun puoluekokousta. [Välihuutoja vasemmalta]

Mitä tulee sitten edustaja Hakkaraisen kysymykseen tästä, että jos puheenjohtaja Halla-aho olisi tehnyt kaikki nämä rituaalit todistaakseen meille, että hän on sitoutunut hallitusohjelmaan, niin se ei vain valitettavasti oikein riitä. Poliitikassa myös sillä on merkitystä, mitä sanoo ja puhuu. Ne eivät pyyhkiydy pois tuosta vain. Päivät ovat peräkkäin, ja sieltä, mitä oikeastaan koko valitun perussuomalaisten puheenjohtajiston toimesta on lausuttu ja kirjoitettu tässä lähimenneisyydessä ja vähän pidemmälläkin ajalla, kyllä muodostuu se arvopohjallinen suuri ero, miksi yhteistyön jatkaminen oli meille niin vaikeaa.

14.42 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri niin kuin ministeri Orpo juuri sanoi, merkitystä on sillä, mitä sanoo ja mitä puhuu ja mitä kirjoittaa. Runsaat kymmenen päivää sitten ministeri Soini kirjoitti blogissaan, ettei voisi koskaan edes ajatella loikkaavansa omasta puolueestaan. Minusta sillä on merkitystä, että kymmenen päivää sen jälkeen hän vaihtaa kantaa ja hän tekee juuri näin: hän loikkaa omasta puolueestaan sen takia, että hän haluaa jatkaa ulkoministerinä. Samalla hän tekee hyvän

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

palveluksen sekä keskustalle että kokoomukselle, joille tulee mahdollisuus säilyttää nykyinen kokoonpano. Mutta kun puhutaan arvoista, niin, arvoisa pääministeri, onko tämä semmoinen teko, että te myös teidän arvomaailmassanne kannatatte tällaista, että ensin tekee ja puhuu toista ja sitten tekee toista?

14.43 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pahinta on se, että tällä arvottomalla näytelmällä te, ministerit Orpo ja Sipilä, turvaatte epäoikeudenmukaisen politiikan jatkumisen takiaisloikkariryhmän avulla. Keskeistä on sote-uudistus, johon täällä edustajat Andersson ja Aalto ovat viitanneet. Me emme voi puhua täällä asiantuntijakuulemisista, lainata niitä kuulemisia, mitä eri valiokunnista on kuultu, mutta julkisuudessa-kin lukemattomat asiantuntijat ovat todenneet, että tämä kokoomuksen hellimä valinnanvapausmalli on viemässä suomalaista sosiaali- ja terveystaloutta katastrofiin, miljardien menetyksiin taloudellisesti, eriarvoisuuden lisääntymiseen, kansalaisten omavastuiden, maksujen korottamiseen ja niin edelleen. Tästä on kysymys. Aiotteko ottaa uutta suuntaa soten suhteen?

14.44 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viikon takaiset tapahtumat hämmäntävät täällä salissa, mutta ne hämmäntävät myös kansalaisia. En itse muista tämän yli 20 vuoden eduskuntaurani aikana niin paljon ihan tuolla kadulla, junassa, kaupassa spontaaneja yhteydenottoja ja keskusteluja, että mitä siellä oikein tapahtuu. Ajattelen, että tässä tilanteessa meillä kansanedustajilla on kyllä erityisen suuri vastuu vaalia kansalaisten luottamusta poliittiseen järjestelmään. Täällä on heitelty aika kärkeviä syytöksiä, ja varmasti on myös perusteita niille, mutta mielestäni tulisi olla aika varovainen siinä, että ei poimita poliittisia pikavoittoja, kun pitkällä tähtäimellä sitten syödään kansalaisten luottamusta koko eduskuntaan.

Oma huoleni on ennen kaikkea siinä, että mikä on nyt tämän kavennetun hallituspuheen toimintakyky viedä eteenpäin sellaisia kriittisiä, [Puhemies koputtaa] tärkeitä uudistuksia, vaikkapa terrorismin torjumiseksi tai sote-uudistuksen tekemiseksi, joissa tarvitaan [Puhemies koputtaa] yhteistyötä koko eduskunnan kanssa.

14.46 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun tässä lopulta on kyse siitä, voiko maamme hallitus jatkaa, niin asiaa on varmasti syytä tarkastella siitä tulokulmasta, mitä on saatu aikaiseksi. Talouden suunta on muuttunut, työllisyys paranee, työttömyys vähenee, talous kasvaa. Kun tässä nyt puhutaan siis hallituksen jatkosta ja huomenna siitä äänestämme, olen varma, että pitkittynyt, jopa kuukausien hallituskriisi olisi ollut myrkkyä tälle muuttuneelle talouden suunnalle ja talouskasvulle. Katseen pitäisi nyt olla maamme tilanteesta kinaamisen ja väittelyn sijaan. Ja kysyisinkin teiltä, ministeri Orpo: voisitteko hieman käydä läpi sitä, miltä nämä kaksi tulevaa talousvuotta näyttävät tässä vaiheessa, kun hallitus on kääntänyt sivun sille jälkimmäiselle puolikkaalle? [Eero Heinäluoma: Vaikka vähän pidempäänkin!]

14.47 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on todella tärkeä asia. Minuun ovat olleet monet yhteydessä siitä, että olen äänestänyt perussuomalaisten kansanedustajia, ja minua on kiitetty siitä, että jäin tähän seisomaan. En ollut halla-aholainen enkä sovinlainen enkä mitään, olin itse ehdolla. Minulle ei asiasta puhuttu mitään, ja nyt minä ilmeisesti olen joidenkin mielestä tolkuton ihminen, joka ei ehkä saisi täällä pu-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

hua, mutta puhun silti. Kysyn edelleen, mistä tämä maanantain 5.6. huhu: Sampo Terho, te olitte Poliitikkaradiossa, ja teiltä kysyttiin huhusta, että 20 henkilöä loikkaisi eduskuntaryhmästä ja pysyisi hallituksessa. Te vastasitte: Se on täysin lapsellinen väite. Näin ei tule tapahtumaan. Jatkamme yhtenäisenä. Ja totesitte, että Soini sanoo samaa. Nytkö minun pitäisi teihin luottaa ministerinä? Te päätätte myös minun verorahoistani, minun äänestäjieni verorahoista. Te olette ollut minun ystäväni, puhukaa totta. Miten tämä voi pitää paikkansa, että 20 lopulta sitten kumminkin loikkasi? Miten tämä voi pitää paikkansa? [Timo Heinen: Eikö enää ole ystävä?]

14.48 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on puhuttu paljon hallituksen tulevaisuudesta. Itse näen tilanteen niin, että hallituskriisi ja mahdolliset uudet vaalit olisivat olleet se kaikkein huonoin vaihtoehto tähän tilanteeseen, missä tällä hetkellä Suomi on. On saatu taloutta nyt nousuun, työllisyyttä paranemaan. Kaikki tämmöiset asiat olisivat vain vaikeutuneet.

Hallitusohjelmaanhan ei ole luvattu mitään muutosta, nykyinen hallitus jatkaa entisellä, hyvällä ohjelmalla, mikä kaksi vuotta sitten kirjoitettiin. Täällä on vaadittu täyskäännöstä, jotta saataisiin uudistuksia aikaiseksi. Varmaan on kuitenkin sanottava, että kyllä tässä salissa on kuitenkin 200 tyytyväistä kansanedustajaa, kun ei uusia vaaleja tullut.

14.49 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty värikkäitä repliikkejä, jotka ehkä sopivat kesäteatterin tyylilajiin, mutta olemme vakavan asian äärellä. Tämä tapausten kulku on heikentänyt suomalaista demokratiaa ja heikentänyt kansalaisten luottamusta päätöksentekoon. Jos ja kun pettymys purkautuu siten, että entistäkin harvempi kokee aiheutta osallistua yhteiskunnan asioihin, se myös entisestään lisää eriarvoisuutta Suomessa.

Kuka uskoo sitä selitystä, että vasta toissa viikonloppuna ministerit Sipilä, Orpo ja varsinkin Soini heräsivät huomaamaan, että perussuomalaisten joukoissa on arvo-ongelma? Oletteko te todella olleet kuuroja ja sokeita kaikelle todistusaineistolle, jossa hallituspuolueen edustajat osallistuvat äärioikeiston mielenosoituksiin, natsihenkisiin tapahtumiin? Oletteko olleet kuuroja ja sokeita rotuopeille ja väkivallalla uhkailulle? Onko Halla-ahon ohjelma ollut teille täysin tuntematon, kun hän johdatti puolueensa ensin eurovaalimenestykseen ja sitten tälle hillotolpalle?

Suokaa anteeksi, ministeri Orpo, mutta teidän arvopuhettanne ei usko Erkkikään — näin uskallan sanoa jopa edustaja Tuomiojan puolesta.

14.50 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että hallituksen luottamuksesta äänestetään huomenna, ja on totta, että eduskunnan luottamus on se, minkä hallitus tarvitsee. Mutta me tarvitsemme tähän maahan myös sitä, että suomalaiset luottavat politiikkaan ja politiikantekoon. Sen takia tässä olisi tarvittu se avoin prosessi, se hallituksen eroaminen, uuden hallitustunnustelijan valinta ja sitten uuden hallituspohjan muodostaminen. Se ehkä olisi se sama, mikä nytkin siellä istuu, ja ohjelmakin ehkä olisi sama, mutta silloin me olisimme toteuttaneet sitä avoimuutta, mitä me aina korostamme. Ja se tuo luottamusta politiikkaan. Sillä me tiedämme, kuinka kansalaisten mielestä poliitikot ovat vain oman edun tavoittelijoita, pelaajia. Ja nyt valitettavasti tämä kaikki näyttää juuri siltä. Tämän vuoksi olisi tarvittu avoin, läpinäkyvä prosessi. Tämä on minusta valitettavaa meidän kaikkien puolesta, että näin ei toimittu.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

14.51 Arja Juvonen ejuv (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itse en ollut Kesärannassa silloin, kun hallituspuolueet siellä olivat vieraananne. Olin silloin tapaamassa perussuomalaisia jäseniä. Olin itsekin ehdolla perussuomalaisten toiseksi puheenjohtajaksi, ja aivan kuten edustaja Meri tuossa totesi ja ihmetteli, että kuinkas tässä näin kävikään, niin minäkin ihmettelen sitä, että meistä ehdolla olleista naisista ketään ei kelpuutettu tähän uuteen UV-ryhmään. Tämä prosessi on ollut käsittämätön. Se on pistänyt miettimään, millaista venkoilua, millaista touhua tämä politiikka itse asiassa on. Täällä on puhuttu hienosti, että te 20 edustajaa olette isänmaan asialla. Entäpä me muut? Me olemme olleet nuijimassa täällä hallituksen esittämiä esityksiä. Olemme seisoneet rivissä selkärangaisina.

Itse tuolla kenttää kiertäessäni kerroin jäsenille, että me tarvitsemme selko-soten. Täällä on noussut esille sote-uudistus, ja todennäköisesti sinne tulee jarrua. Esitin ministeri Pirkko Mattilalle kysymyksen, että mitenkä edetään, ja te kysyitte minulta, ryhdytäänkö tekemään yhdessä selko-sotea. [Puhemies koputtaa] Minä kysyn nyt teiltä, UV-ryhmä ja hyvä hallitus: teettekö te selko-soten?

14.52 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on puhuttu tästä näytelmästä ja käsikirjoituksesta ja kesäteatterista. Täytyy sanoa, että hieman imarreltuna suorastaan kuuntelen tätä opposition ylistystä hallituksen kaikkivoipuudesta, ikään kuin voitaisiin tosiaan etukäteen määritellä, mitä tulevaisuudessa tapahtuu. Mutta täytyy sanoa, että ovathan ministerit Orpo ja Sipilä ja hallitus muutenkin erittäin kyvykkäitä. He ovat saaneet mahdottomalta tuntuvassa tilanteessa maamme talouden mukaan maailmantalouden kasvuun, olot paranevat täällä, työllisyys on nousussa ja niin edelleen. Kohota alkaa mennä paljon paremmin, tai nyt jo menee paljon paremmin kuin aiemmin. [Välihuutoja] Mutta se, että etukäteen olisi laadittu käsikirjoitus sille, että kaikki tiedettäisiin etukäteen ja 20 muodostaisi uuden ryhmän, on aika paksua puhetta, mutta tietysti ymmärän, että sellainen siellä pelottaa.

Joka tapauksessa on hyvä, että vuoden 2015 hallitusohjelmaa edelleen toteutetaan ja sitä toteutetaan nykyisen hallituksen toimesta. Tällä saadaan Suomi nousuun.

14.54 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hyvin erikoisessa tilanteessa on tosi tärkeää, että maassa säilyy toimintakykyinen hallitus, joka jatkaa todellakin sillä jo pari vuotta sitten sovitulla hallitusohjelmalla. Nyt tarvitaan ilman muuta vakautta. On välttämätöntä tietää, että hallitus kykenee tekemään ja etenemään näissä isoissa hankkeissa ja ilman sitä jatkuvaa epävarmuutta myöskin. Siksi on, voi sanoa, aivan suomalaisten voitto, että tämä tarina, jota ei ollut mitenkään erityisesti käsikirjoitettu, päättyi kuitenkin näin.

Jatkossa ja sen huomisen äänestyksen jälkeen tietysti toivottavaa olisi, että nämä kaksi tiettyä ryhmää selvittelisivät välejäan jatkossa ihan jossain muualla kuin tässä salissa. Tämä sali ei ole se paikka, jossa kaksi ryhmää tappelee keskenään, vaan meidän tehtävämme on jotain ihan muuta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat! Kohta tämä keskustelu on jatkunut 3 tuntia. Myönnän nyt vielä neljä vastauspuheenvuoroa ja sitten ainakin kahdelle ministerille puheenvuorot täältä aitiosta käsin. Jos sitten ihan välttämättömim-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

min vielä halutaan hetki jatkaa debattia, katsotaan se. Pääsääntöisesti kohtapuoliin siirrytään varsinaisiin pyydettyihin puheenvuoroihin.

14.55 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minustakin on ollut todella surullista ja hämmäntävää kuunnella tässä salissa tänään tätä keskustelua, sillä usean edustajan kommentit ovat olleet henkilöihin meneviä, ovat olleet piikittelyä ja myös demokratiaa halventavia. Mitähän mahtavat ajatella ne kansalaiset, jotka nyt katsovat tätä täysistuntoa ja kuuntelevat meitä, vaaleilla valittuja ylintä päätösvaltaa tässä maassa käyttäviä edustajia? Kuinkahan moni miettii, että ei enää koskaan, ei enää koskaan äänestä kehtään, koska ovat menettäneet luottamuksen kansanvaltaan ja demokratiaan?

Arvoisa pääministeri! Miten me palautamme kansalaisten uskon eduskuntaan ja palautamme uskon demokratiaan tämän farssin, tämän näytelmän jälkeen? Me olisimme halunneet, että olisi toimittu näin, että eronpyyntö olisi jätetty ja olisi käyty aidot neuvottelut, keskustelut [Puhemies koputtaa] ja katsottu hallitusohjelmaa täysin uudelta pohjalta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä siis vastauspuheenvuorot edustajille Östman, Nyland ja Kankaanniemi, ja sen jälkeen ministeri Orpolle ja pääministerille vastauspuheenvuorot.

14.56 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri vastasi erään edustajan kysymykseen koskien EU:n integraatiota: "Tarkoittaako edustaja, että integraatio syvenee, jos siirryttäisiin yhteiseen puolustuspolitiikkaan ja mahdollisesti yhteiseen puolustukseen?" Suomen mepeistä enemmistö äänesti Euroopan unionia harppauksilla liittovaltioistavien esitysten puolesta viime Strasbourgin istunnossa helmikuussa. Hyväksytyksi tulleilla päätöslauselmilla parlamentti haluaa suunnata EU:n tulevaisuutta, ja niiden mukaan neuvosto muun muassa siirtyisi kokonaan määräenemmistöpäätöksiin eikä jäsenmaiden yksimielisyyttä enää vaadittaisi muun muassa monivuotisissa rahoituskehyksissä. Tämä ja kuusi muuta listalla ollutta esitystä vievät unionia liittovaltion suuntaan, lisäävät Suomen nettomaksuosuutta ja ovat paitsi Suomelle epäedullisia myös vastoin sitä, mitä hallituspuolueet ovat antaneet äänestäjille ymmärtää. Haluaisin vielä tästä vähän kuulla pääministerin suunnalta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Nyland. [Mikaela Nylander: Varmaankin edustaja Nylander, joka on täällä paikalla!] — Suo-kaa anteeksi. Nylander. [Mikaela Nylander: Kolmas kerta toden sanoo!] — Olen pahoillani.

14.58 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Statsministerns beslut att fortsätta regeringsbasen med samlingspartiet, centern och Nytt alternativ är en pragmatisk, politisk lösning som givetvis tryggar landskaps- och vårdreformens framtid. Men, lösningen är mycket märklig och enastående i sitt slag. En riksdagsgrupp som inte har mätt sitt förtroende bland finländarna via riksdagsval och som saknar program har hela fem ministrar. Värderade statsminister, det här stärker inte demokratin eller finländarnas tilltro till regeringen och politiken som helhet, tvärtom.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Kyllä tämä hallituspohja on hyvin omituinen ja omalaatuinen päätös. Tässä eduskuntaryhmä, joka ei ole saanut kansan luottamusta vaaleissa ja jolla ei ole omaa ohjelmaa, istuu hallituksessa, ja heillä peräti viisi ministeriä. [Puhemies koputtaa] Ei tämä vahvasta suomalaisten uskoa demokratiaan.

14.59 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä, te soittitte minulle viime maanantaina, viikko sitten, kello 16.51. Olin silloin hallituspuolueen eduskuntaryhmän puheenjohtaja. Te kysyitte, milloin meillä on kokous. Kerroin. Eikö teillä olisi avoimuuden ja rehellisyyden nimissä ollut silloin tilaisuus ja mahdollisuus kertoa hallituspuolueen eduskuntaryhmän puheenjohtajalle, mitä ollaan suunnittelemassa ja tekemässä? Miksi ette kertonut avoimesti ja rehellisesti, mitä silloin tiesitte?

Seuraavassa puhelussa — tai puheluja tuli paljon, mutta sitten keskiviikkoamuna soitti ryhmänjohtaja Elo minulle — kysyin, miksi minulle eduskuntaryhmän puheenjohtajana ei kerrottu tällaisesta operaatiosta, kun omaa ryhmääni hajotetaan ja jaetaan kahtia, miksi siitä ei voitu kertoa minulle ennen kuin tuotiin paperit eteen. Hän sanoi, että ei voitu luottaa sinuun. Tämäkö kertoisi luottamuksesta niin, että voisin äänestää luottamusta teille?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt myönnän vastauspuheenvuorot ministereille järjestyksessä: ensin pääministerille, ja minulle jäi vähän epäselväksi, ketkä muut etupenkissä olivat pyytäneet. — Näköjään tuosta ainakin kaikki etupenkin ministerit. — Nyt pääministeri ja sen jälkeen pari kolme muuta ministeriä.

15.01 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Tässä nyt ei todellakaan ole kysymys hallituksen muodostamisesta. Sama hallitus ja sama ministeristö jatkaa. Kyse on siitä, voiko nykyinen hallitus jatkaa, ja siitä huomenna eduskunta äänestää.

Hallituksen parlamentaarinen pohja on muuttunut, ja niin kuin tuossa lausunnossa oli, silloinkaan ei olisi välttämätöntä tiedonantoa antaa, mutta parlamentarismia kunnioittaen halusimme, että tämä tiedonantokeskustelu käydään ja välittömästi mitataan tämä kaventuneen parlamentaarisen pohjan muuttumisesta aiheutuva uusi tilanne.

Oikeusoppineilta saatiin suullinen vastaus totta kai ennen päätöksentekoa. He lupasivat sen saman kirjallisesti, ja se saatiin kello 19 silloin tiistaina.

No, miten me palautamme uskon eduskuntaan ja päätöksentekoon? Ensinnäkin sillä tavalla, että emme rakenna ja vahvista syntyneitä mielikuvitustarinoita ja rakenna politiikkaamme täällä niitten ympärille, siten, että me puhumme täällä arvokkaasti toisistamme, siten, että me kunnioitamme täällä tässä salissa toisiamme ja myöskin toistemme arvoja. Tehtäväni on huolehtia siitä, että maassa on jatkuvasti toimintakykyinen hallitus. Suomessa on edelleenkin sellainen.

Jos huomenna saamme eduskunnan luottamuksen, hallitus jatkaa nykyisellä ministeristöllään nykyisen ohjelmansa toteuttamista. Se ei ole edelleenkaan ongelmatonta. Meillä on paljon asioita eduskunnassa kesken. Meillä on iso sote-uudistus, jossa on kysymyksiä varmasti ratkottavana edelleenkin. Meillä pitää jatkaa työllisyysasteen nostamiseksi toimia. Huomenna äänestetään hallituksen jatkuvuudesta kaikkine eteen tulevine ongelmineen ja keskeneräisine asioineen. Kaikki pohjautuu hyvään hallitusohjelmaan, johonka me kaikki olemme sitoutuneita.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Paikan päältä ministereille minuutit.
— Ensimmäisenä ministeri Risikko.

15.03 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on monta kertaa kysytty sitä, mitä tässä maahanmuuttopolitiikassa tehdään. Mehän teemme sitä yhdessä täällä kansanedustajien kanssa. Hallitusohjelma antaa meille sen tiekartan, mutta tällä hetkellä tehdään koko ajan Euroopan unionin alueella jäsenmaat yhdessä yhteistä pakettia, että me saisimme maahanmuuton hallintaan. Tällä hetkellä, vaikka Suomessa on rauhallista, hyvin monessa muussa maassa ei ole. Siitä syystä meidän pitää yhdessä tehdä hyvä maahanmuuttopolitiikka, aivan niin kuin hallitusohjelmassa on linjattu, mutta myöskin yhteisesti Euroopan areenoilla ja Euroopan unionin pöydissä. Sen me teemme yhdessä muun muassa sen CEAS-paketin kautta, mikä meillä on täällä eduskunnassa tällä hetkellä.

15.04 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan tässä viimeisessä minuutin puheenvuorossa vastata nimenomaan edustaja Merelle, joka tätä kysyi. Kun me keskustelimme tästä radiossa, niin en minä osaa sen huhun alkuperästä sanoa muuta kuin että Lännen Median lehdistä se käsitteäkseen lähti liikkeelle. Tämän huhun perusteella meiltä kysyttiin silloin tätäkin asiaa. Siinä, kuten vastauksesta kuultu, minä olin hyvin epäuskoinen huhun suhteen. Se varmaankin osoittaa myös, että olisin asettanut sanani toisin, jos olisin todella kuvitellut, että niin lopulta tapahtuu. Mitään suunnitelmaa siinäkin suhteessa ei siis ollut, koska näette nyt, miten huonosti vastasin siihen siinä kohtaa ajatellen sitä, miten todella oikeasti myöhemmin tapahtui. Tosin täytyy muistaa, että edustajiahan todella lähti sitten lopulta enemmän kuin 20 perussuomalaista ja samoin oli liikkeellä monia muita huhuja, joita nyt kukaan ei muistele, koska ne eivät sattuneet oikeaan.

Meillä ei myöskään ollut valmista nimeä eikä ohjelmia, kuten on tullut ilmi. Tämäkään ei mielestäni osoita suunnitelmallisuutta. [Leena Meri: Oli teillä nimi, Uusi vaihtoehto!] — Kiitoksia.

15.05 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun mielestäni on tärkeää, että tämä asia käydään läpi. Tämä on hyvin poikkeuksellinen tilanne suomalaisessa poliittisessa historiassa, ja kuitenkin lopputulema on se, että meillä pystytään muodostamaan enemmistöhallitus istuvista kansanedustajista, ja se on kai oleellista.

Se, mitä nyt pitäisi tehdä, on se, että katsotaan eteenpäin. Meillä on varmasti opposition kanssa erilainen näkemys siitä, kuinka hyvä hallitusohjelma on, mutta hallitus ja tämä pohja on sitoutunut sen eteenpäinviemiseen, siihen, että isoja rakenteellisia uudistuksia vietään eteenpäin, tehdään määrätietoista työllisyys- ja talouspolitiikkaa, taitetaan velkaantuminen, autetaan mahdollisimman moni ihminen työttömyydestä työllisyyteen, saadaan käännettyä vuosikausia jatkunut säästämisen ja supistamisen linja siihen, että voidaan katsoa enemmän tulevaisuuteen ja luoda mahdollisimman monelle suomalaiselle uskoa ja toivoa tulevast. Sitä työtä me haluamme jatkaa.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

15.06 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Halusin vielä lyhyesti kommentoida laillisuusvalvontaa ja valtiosääntöoikeudellista tulkintaa ja tähän demokratian uskottavuuteen liittyviä kysymyksiä.

Mielestäni yksi piirre, joka tässä keskustelussa nousi vahvasti esiin, oli se, että viitattiin hyvin paljon lehtitietoihin, sosiaalisessa mediassa oleviin tietoihin tai joihinkin muihin täysin pintatasolla oleviin tietoihin. Voin vakuuttaa, että jos näihin asioihin paneutuu kunnolla, niin kuin nyt hallitus teki tässä hyvin laajalla rintamalla, laillisuusvalvonta on täysin asianmukaisesti, perustuslain mukaisesti hoidettu tässä maassa. Siitä olisi oppositio saanut tietoa, jos olisi kysynyt esimerkiksi oikeusministeriöstä. Valtiosääntöoikeudellinen analyysi tehtiin erittäin huolellisesti. Siitäkin olisi saanut tietoa, ja siitä on toimitettu jälkikäteen tietoa, kuinka tämä on tehty. Ei mitään epäselvyyttä. Uskottavuus demokraattisessa järjestelmässä on meidän kaikkien vastuulla, myös oppositiopuolueiden vastuulla, eli siinä mielessä nyt, kun täällä vedottiin aika monta kertaa lehtitiedoissa ja otsikoissa oleviin asioihin, että prosessi on mennyt näin, uskon, että tämä keskustelu nyt [Puhemies koputtaa] valaisi, miten asia oikeasti menee.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä noin 6—7 vastauspuheenvuoroa, joita täällä on innokkaasti pyydetty, ja sen jälkeen esitykseni on, että siirryttäisiin puhujalistaan.

15.08 Simon Elo uv (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kunnioitan kaikkia 200:aa kansanedustajaa, ja siinä hengessä haluan korjata edustaja Kankaanniemen väitteen. Kun keskustelin hänen kanssaan, niin totesin, että vastuullisena ryhmänjohtajana hänen olisi pitänyt ilmoittaa tästä tilanteesta ryhmälle, ja luonnollista on, että se ei olisi toiminut siitä näkökulmasta kuin meidän tilanteemme oli, pikaisilla toimilla pelastaa Suomen hallituksen toimintakyky ja se hyvä hallitus, joka on jatkanut nyt työtään. En epäillyt hänen kunniaansa, hänen luotettavuuttaan, vaan nimenomaan uskoin, että hän on luotettava ja kunniallinen toiminnassaan.

Täällä on epäilty, onko tällä uudella ryhmällä arvoja. Totta kai meiltä tulee puolueohjelma myöhemmin, mutta jo tänään julkisuuteen kerroimme näistä arvoista. Yksi, jonka haluan erityisesti ottaa esille johdonmukaisena linjana jo Veikko Vennamolta: jokainen ihminen, jokainen elämä on arvokas. Tämä on merkittävä arvo.

15.09 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Elo, pysykää totuudessa. Minä kysyin teiltä aivan selvästi, miksi minulle ei kerrottu, kun kuitenkin olin eduskuntaryhmän puheenjohtaja. Jos te olisitte kertonut minulle ja pyytänyt, että asiasta ei kerrota, niin minä olisin pitänyt lupaukseni. Olin muun muassa Ahon hallituksessa, jossa tehtiin valtavan suuria päätöksiä. Pidin ne lupaukset salassapidosta ja pysytyn sen tekemään myös tänä päivänä. Te petitte minut ja sitten pyysitte minua mukaan 20:n joukkoon. Ei voi lähteä siitä, että ensin vedetään matto alta, nolataan ja pilkataan ja sen jälkeen pyydetään, että tulisitko mukaan. Minä olen eri hiekkalaatikolla kuin te. Teidät sokaisi valta, minua ei sokaissut valta. Minä olen tässä puolueessa, johon kansa on valinnut, ja tämän puolueen ohjelmataavoitteet eivät Jyväskylässä muuttuneet sanallakaan.

15.10 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nyt kysytty muutamaankin kertaan, mikä muuttui nytten tässä ratkaisussa, mikä on tehty, ja olin

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

aamalla vielä sitä mieltä, että mikään ei muuttunut, että hallitus jatkaa täysin samalla linjalla, mitä on nytten ollut: kansaa kyykytetään ja kaverikapitalismi kukoistaa. Näiltä osin olen edelleenkin samaa mieltä, mutta päivän aikana on tapahtunut seuraavia asioita, on muuttunut paljonkin. Nimittäin perinteisesti poliittinen kenttä jaetaan kolmeen väriryhmään: sininen, vihreä ja punainen. Päivän aikana Uusi vaihtoehto on ottanut nimekseen Sininen tulevaisuus. Minusta se on selkeä viite, selkeä askel tiettyyn suuntaan. Kun Soini aikoinaan sanoi, että perussuomalaiset on työväenpuolue ilman sosialismia, nyt he varmasti ovat myöskin puolue ilman työläisiä. Nyt sinikirjavuus on lisääntynyt puolueessa hurjasti. Kaikkein eniten minua hämmästytti se, että kun kirjoittaa sininentulevaisuus.com, se johdattaa kokoomuksen sivuille. [Naurua]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Karimäki. — Totean tässä, että olen hänen lisäksi merkinnyt vastauspuheenvuorot edustajille Heikkinen, Andersson, Suutari ja Immonen. Josko nämä voisivat riittää. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] — Näköjään eivät.

15.11 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, että hallitus tässä tilanteessa jatkaa muina miehinä ja naisina, on kansanvallan ja demokratian kannalta arveluttavaa.

Hallituksen linja maahanmuutto- ja pakolaispolitiikassa on ollut todella nuivaa, ja nyt sanotte kuitenkin, että hallituksen arvopohja on muuttunut. Sipilän hallitus on heikentänyt perheenyhdistämistä pakolaisille, jolloin hädänalaiset naiset ja lapset eivät pääse turvaan. Humanitaarisiin perustein ei enää saa turvapaikkaa, ja ihmisiä myös palautetaan vaarallisiin Afganistaniin ja Irakiin. Moni edustaja on täällä kysynyt, millä tavalla maahanmuuttopolitiikkamme nyt tässä muuttuneessa arvopohjassa muuttuu. Ministeri Risikko kertoiikin jo, minkälaisia maahanmuuttopolitiittisia toimenpiteitä on menossa, ja haluaisin täsmennystä siihen, mikä on hallituksen linjaus näihin. Voitteko palata näihin aikaisemmin tehtyihin epäinhimillisiin päätöksiin muuttuneella arvopohjalla?

15.12 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Opposition puheenvuoroissa täällä toistuu, että demokratiaa ei pidä horjuttaa, mutta mitä muuta tässä tilanteessa erityisesti SDP, vihreät ja vasemmistoliitto ovat tehneet? Eduskunnan hajotusvaalit eivät ole mielipidekysymys, mutta niitä nämä kolme oppositiopuoluetta vaativat. Valtiosääntöasiantuntijoilta on saatu tulkinta, ettei hallituksen ole ollut tarvetta-kaan erota. Haluankin kiittää pääministeriä määrätietoisesta toiminnasta, jonka ansiosta hallitus palautti toimintakykyisyytensä ripeästi.

Muun muassa edustaja Heinäluoma on ollut tässä keskustelussa erityisen pettynyt siihen, että pääministeri löysi tämän ratkaisun hallituskriisiin. Tuo osoittaa sen, että teille on tärkeämpää populistinen meuhkaaminen siitä, kuka teki, mitä teki ja milloin teki. Suomen kannalta on taas tärkeintä se, että ratkaisu löytyi pian ja työ Suomen kuntoon laittamiseksi sai jatkua viiveettä. Suomi tarvitsee rakenteellisia uudistuksia ja niiden toteuttamiseen sitoutuneen toimintakykyisen hallituksen.

15.13 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on keskusteltu erilaisten menetelmien laillisuudesta, mutta mielestäni on ennen kaikkea kyse siitä, mikä toimintatapa olisi kaikista perustelluin ja paras avoimuuden, kansanvallan ja parlamenta-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

rismän näkökulmasta. On myöskin niitä oikeusoppineita, jotka sanoivat, että hallituksen hajottaminen olisi ollut suotavaa, vaikka se ei ollut välttämätöntä.

Ministeri Orpo puhui tässä aikaisemmin Jussi Halla-ahon arvomaailmasta, ja on pakko todeta, että se on kyllä meillä oppositiossa hyvin tiedossa. Olemme varoittaneet hallitusta siitä muun muassa siinä vaiheessa, kun annoitte hänen olla mukana linjaamassa hallituksen turvapaikkapoliittista ohjelmaa.

Mutta keskeisin kysymys tässä on tämän uuden ryhmän arvopohja ja se, minkälaista politiikkaa hallitus nyt tulee tekemään tämän uuden puolueyhmittymän kanssa. Tässä on annettu vastaukseksi vain se, että hallitusohjelmasta pidetään kiinni. Minusta se ei ole riittävää, kun kaikki tietävät, ettei hallitusohjelmassa voi sopia kannoista kaikkiin niihin poliittisiin kysymyksiin, mitä käsitellään, [Puhemies koputtaa] ja erityisesti tilanteessa, jossa taloustilanne on kääntynyt, [Puhemies koputtaa] olisi syytä myöskin uudelleen arvioida monia kirjauksia kyseisessä hallitusohjelmassa.

15.15 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kulunut politiikan pari viimeistä viikkoa todistaa, että valtaa saadakseen ääriliikkeiden ja ääriajattelun kanssa ei poliittisen puolueen tule leikkiä. Perussuomalaisten maltillinen siipi joutui tämän kouriintuntuvasti toteamaan ja eroamaan jopa omasta puolueestaan. Kysynkin tämän tapauksen johdosta pääministeriltä: onko hallituksen sisällä käyty perusteellista keskustelua ääriajattelusta, ihmisarvosta, EU:hun suhtautumisesta ja maahanmuutosta sekä vihapuheesta?

15.15 Olli Immonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan tämä kokonaisuudessaan ollut aivan härski ja hävytön näytelmä, eivätkä nämä ministerien selittelyt kyllä vakuuta minua lainkaan, eivät sitten lainkaan. Kuten olemme saaneet viime päivinä tiedotusvälineistä lukea, niin nykyinen uusi loikkarihallitus on parsittu kokoon pitkään jatkuneen vehkeilyn, juonittelun ja suoranaisten petoksen kautta. Tiedotusvälineiden mukaan ministerit Sipilä, Orpo ja Soini olivat kuukauden verran käyneet yhdessä salaisia neuvotteluja siitä, miten hallitus voisi jatkaa eteenpäin nykyisellä kokoonpanolla, jos perussuomalaisten uudeksi puheenjohtajaksi valitaan Jussi Halla-aho. Kysyisinkin nyt pääministeriltä, mitkä ovat ne konkreettiset keinot, joilla hallitus aikoo palauttaa kansalaisten luottamuksen hallituksen toimintaan ja yleisesti politiikkaa kohtaan, sillä olette ajaneet tällä häikäilemättömällä vehkeilyllänne [Puhemies koputtaa] koko demokraattisen päätöksentekojärjestelmämme uskottavuuden kyseenalaiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kielikuvat kulkevat äärilaitoja hyväksyttävyyteen nähden, totean tämän edustajalle. — Tämän jälkeen vastauspuheenvuoro, edustaja Jalonen.

15.17 Ari Jalonen uv (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tosiaan kuultu sen perään, miten kansalaisten luottamus politiikkaa kohtaan saadaan palautettua. Ikäväkseni olen huomannut, että jostain syystä tässä salissa on syntynyt keskustelukulttuuri, joka muistuttaa enemmän tarkkislukan keskustelua kuin eduskunnan arvovaltaista keskustelua. Toivon syvästi, että puhemiehistö kiinnittää tähän huomiota siirryttäessä oikeaan isoon saliin.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Demokratiasta tässä on puhuttu paljon. Itse olen saanut kiitosta siitä, että seisoin niiden laaja-alaisen lupausten pohjalla, mitä perussuomalaiset aikoinaan vaaleissa antoivat, ja kiitosta siitä, etten jäänyt yhden linjan puolueen vangiksi. Pääministeri Sipilä, onko niin, että tällä ratkaisulla, vaikka meillä ei ollut mitään takeita siitä, että homma ratkeaa, mahdollistimme sen, että teillä on vaihtoehtoja jatkaa hallituksen hyvää politiikkaa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Olen vielä merkinnyt puheenvuorot edustajille Viitanen, Oinonen, Kärnä ja Kymäläinen. Josko nämä riittäisivät ja siirryttäisiin sitten eteenpäin.

15.18 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri, eikö viimeistään tämän keskustelun jälkeen ole tullut selväksi, että olisi ollut huomattavasti viisaampaa valita toisenlainen menettelytapa? Tässähän nyt ei tullut kukaan varmasti yhtään hullua hurskaammaksi sen suhteen, mitä on tapahtunut kulisseyksissä, millaista valtapeliä on kaiken kaikkiaan käyty, mikä on uuden hallituspuheen arvopohja. Kyllä kansalaiset katsovat varmasti tätä keskustelua hyvin hämillään, ja nämä kysymykset tulevat nyt ja tulevaisuudessa toistumaan siellä Tammelan torilla ihmisten ja kansalaisten parissa valitettavasti. Täällä näyttää tilanne siltä, kun puhutaan arvopohjastanne tai menettelytavoistanne tai selityksistänne, että yksi sanoo "juu" ja toinen sanoo "ei" ja kolmas sanoo "vaarinhouset". Siltähän tämä nyt on kuulostanut, ja siksi en ymmärrä, miksi valitsette tämän tien.

Tässä on käyty isoa valtapeliä, on haluttu pitää ministerinpaikkoja ja toisaalta haluttu jatkaa tätä kylmää oikeistolaista poliittista linjaa, jossa kansalaisia eriarvoistetaan, veronkevennyksiä annetaan hyväosaisille, [Puhemies koputtaa] pienosaisilta leikataan ja tätä kautta tehdään minun mielestäni hölmöjä arvovalintoja.

15.19 Pentti Oinonen uv (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio on lukemattomissa puheenvuoroissaan vaatinut pääministeriltä selvitystä, milloinkin olette laatinut suunnitelman Uuden vaihtoehdon ottamisesta hallitukseen. Herra pääministeri, olette vastannut tähän kysymykseen jo lukemattomia kertoja. Esitänkin, että piirräte vaikka lyijykynällä sen kuuluisan kakkaran siellä ja näytätte sen näille opposition edustajille. Että jospa sitten menisi perille, missä vaiheessa tämän lopullisen päätöksen teitte.

15.20 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vanha sanonta toteaa, että politiikka on mahdollisuuksien taidetta, ja täytyy todeta, että tässä erittäin vaikeassa tilanteessa nyt kyettiin piirtämään se kaunein mahdollinen teos, jolla varmistettiin hallituksen jatkaminen, varmistettiin vakaus ja varmistettiin ennakoitavuus suomalaisen politiikkaan. Haluan esittää oppositiolle toiveen, että ette ruokkisi täällä nyt näitä salaliittoteorioita ja vääriä mielipiteitä tai ylipäätään loisi kansalaisille sellaista kuvaa, että uudet vaalit olisivat olleet se ensisijainen vaihtoehto. Ne eivät ole ensisijainen vaihtoehto, ja niiden kehys tulee perustuslaista. Haluan vielä kysyä oppositiolta: onko aivan totta, että te olisitte halunneet antaa 100-vuotiaalle Suomelle syntymäpäivälahjaksi uudet vaalit?

15.21 Pilvi Torsti sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä useat edustajat ovat todenneet, kuinka olennainen kysymys on, nauttiiko hallitus eduskunnan luottamusta, ja se mitataan huomenna. Mutta kyllä toki olennaisin kysymys lienee se, nauttiiko edus-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

kunta ja parlamentarismi kansalaisten luottamusta ja ymmärtävätkö ihmiset, mitä viime viikolla oikeasti tapahtui.

Uskon, että koko tämä jollain tavalla luottamusta politiikkaan rapauttava keskustelu, jossa tosiaan on vedottu aivan tarpeettoman paljon lehtitietoihin, someen ja sellaisiin lähteisiin, joita ei tarvitsisi käyttää, olisi voitu välttää toimimalla perustuslain hengen mukaisesti hieman voimakkaammin. Käytännössä hallitus olisi eronnut, kun Halla-ahon perussuomalaiset viime maanantaina todettiin kahden johtavan hallituspuolueen suulla mahdolltomaksi kumppaniksi ja syntyi hetkeksi vähemmistöhallitustilanne. Tässä tilanteessa olisi voitu käydä nopeat hallitusneuvottelut. Lopputulema olisi voinut olla nykyisen kaltainen ja ratkaisuun olisi varmasti päädytty tehokkaasti, koska isoja valmiuksia ja halua muutoksiin ilmeisesti ohjelmallisesti ei ollut. Mutta erona [Puhemies koputtaa] nykytilanteeseen olisi ollut se, että tätä jakautuneen puolueen keskinäistä välienselvittelyä ei nyt käytäisi täällä [Puhemies koputtaa] ja kansalaiset ymmärtäisivät, miten Suomen tasavallan hallitus on demokraattisesti muodostettu.

15.23 Lea Mäkipää uv (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan sitä, että hallituksessa pystytään tekemään vaikeitakin ratkaisuja näinä päivinä. Mitä tulee Jyväskylän puoluekokoukseen, jokainen siellä olija voi miettiä, mikä se oli. Mutta minä ainakaan siten en enää ollut seuraavana sunnuntaina, eli ajatukset olivat hyvin samanlaisia kuin ministeri Lindströmillä. Kun puheenjohtajaksi valittiin Halla-aho ja kävivät neuvotteluja keskustan ja kokoomuksen kanssa, se ei toteutunut. Kun meidän äänestäjämme halusivat, että me jatkamme hallituksessa, niin meiltä irtaantui 20 kansanedustajaa, jotka olivat sen hallituspuolueen mukana, joka 2015 eduskuntavaalien jälkeen muodostettiin. Me haluamme olla tässä joukossa. Tässä ei sen suurempaa episodiarvita. Ja olen kiitollinen siitä, että talouskasvu kasvaa, yrittäjänä on kiitollinen, että yrittäjyyttä on edistetty, samoin työpaikkoja on tullut lisää, ja tällainen vakaa turvallisuus näyttää olevan Suomessa menossa eteenpäin. Itsekin olen maahanmuuttokriittinen, mutta sen rinnalla minulla on esimerkiksi tavallisen [Puhemies koputtaa] ihmisen asioista huolehtiminen hyvin suuri asia, joka [Puhemies koputtaa] toivon mukaan edistyy tässä hallituksessa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja, nyt olisi aika jo reippaasti käytetty. — Edustaja Hakkarainen, teillä vastauspuheenvuoro.

15.24 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu paljon arvoista. Minä nyt en lähde mihinkään miekkailuun perussuomalaisten ja uuden ryhmittymän välillä, mutta arvoista, joista Orpo käsi sydämellä tuossa puhui. Viime kaudella kokoomukselle kelpasivat kyllä vasemmistoliitto ja vihreät hallituskumppaniksi, ja siellä saattaa olla jopa stalinisteja historiassa. Nimittäin minut tuomittiin historiasta. Valitettavasti Orpo ei ole täällä paikalla, mutta jos historian mukaan täällä ruvetaan elämään, miten kelpasivat vasemmistoliitto ja vihreät, joilla oletettavasti on tällaisista taustaa, hallituskumppaneiksi? Miten paljon rajumpi oli minun rikokseni, jonka minä tein? Kirjoitin sen blogiin, jonka kirjoitin uudestaan, lisäsin neljä kirjainta: "moni". Ei tullut syytettyä. Sain siitä sakon, jonka olen maksanut. [Puhemies koputtaa]. Miten tällainen voi olla niin suuri rikos?

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

15.25 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä itse asiassa vastaan siihen, kun edustaja Karimäki teki hyvän kysymyksen ja kysyi esimerkiksi humanitäärisen suojelun kategoriasta, joka palautuspolitiikassa ja maahanmuuttopolitiikassa on otettu Suomen lainsäädännöstä pois. Se liittyy kyllä täysin siihen, että sitä ei ole muissakaan Euroopan maissa. Nyt me pyrimme siihen, että meillä olisi yhteiset käytännöt maahanmuuttopolitiikassa, koska se on yhteinen tahto kaikilla Euroopan mailla. Totta kai siinä on vielä hinkkaamista, koska siellä on hyvin paljon sellaista yksityiskohtaa, josta pitää vielä neuvotella, mutta kyllä lähtökohta on se, että mikään maa ei olisi vetovoimaisempi kuin toinen, koska se olisi väärä signaali.

Mutta sitten siitä, mitä puhutte näistä vaarallisista maista: Mehän olemme toivoneet tuolla Euroopan areenoilla sitä, että tällainen niin sanottu maatieto olisi meillä kaikilla käytettävissä, ja se meillä todella on. Maahanmuuttovirasto käyttää maatietoyksikköä. Kyllä joka ikisestä hakemuksesta katsotaan, voiko tälle alueelle palauttaa, ja esimerkiksi viime viikolla tuli juuri Migrin, Maahanmuuttoviraston, arviointi siitä, mihin maahan ja mille alueelle ei voi palauttaa. Siellä on ihan selvä lista siitä. Afganistanistakin löytyy sellaisia alueita, jonne voi palauttaa — niin sanottu sisäinen pako — mutta sitten siellä on monta, monta aluetta, [Puhemies koputtaa] jonne ei voi palauttaa, ja näitä me noudatamme aivan varmasti jokaisen kohdalla yksilöllisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrytään puhujalistaan.

15.27 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Käsittelemme valtioneuvoston tiedonantoa hallituksen kokoonpanossa tapahtuneesta muutoksesta mielenkiintoisessa tilanteessa. Kauan odotettu talouden ja työllisyyden käänne on tapahtunut. Luottamus tulevaisuuteen on palautumassa. Toisaalta monet talouden asiantuntijat kotimaasta ja ulkomailta varoittavat aiheellisesti Suomen talouden isojen haasteiden odottavan ratkaisua. Nyt ennustetulla talouskasvulla Sipilän hallitukselle asetetut työllisyystavoitteet ja tavoitteet julkisen talouden velkaantumisen lopettamisesta eivät toteudu. Toisin sanoen työ Suomen hyvinvointiyhteiskunnan pelastamiseksi on vielä pahasti kesken.

Tämän kaiken keskelle viikko sitten todennäköiseltä näyttänyt hallituksen hajoaminen olisi sopinut todella huonosti. Se olisi ollut myrkkyä erityisesti nykyiselle hauraalle talouskasvulle, kun ulkopuoliset talouden arvioijat ja investoijat olisivat alkaneet epäillä Suomen poliittisen järjestelmän vakautta. Nyt tämä vaihtoehto pystyttiin välttämään. Opposition haukkumisesta huolimatta vuonna 2015 sovitussa hallitusohjelmassa ovat mukana kaikki ne toimet, jotka täysimääräisesti toteutettuina mahdollistavat hyvinvointivaltion rahoituspohjan kestävä turvaamisen. Nyt on hyvä, että tätä ohjelmaa toteutetaan suunnitelmallisesti aina seuraaviin vaaleihin asti.

Arvoisa puhemies! Julkisuudessa ja tänään salissa on käyty keskustelua siitä, miten viime maanantain hallituskriisiin päädyttiin. Spekulaatiot ovat olleet paikka paikoin hurjia, mutta oma kokemukseni tapahtuneesta on paljon tylsempi. Kysymys on ollut pohjimmiltaan arvoista ja luottamuksesta. Aivan kuten kokoomuksen ryhmäpuheen pitänyt edustaja Jokinen totesi, meille on kriittistä, että yhteistyötä kanssamme tekevät jakavat käsityksemme oikeudenmukaisuudesta, yhdenvertaisuudesta, ihmisarvosta ja sydämensivistyksestä. Emme voineet luottaa enää siihen, että tilanteessa kuin tilanteessa nämä arvot olisivat kesäneet niin hyvät kuin huonot ajat.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Toinen huolenaihe meille on ollut Suomen kansainvälinen asema ja erityisesti Suomen rooli nopeasti kehittyvässä Euroopassa. EU-jäsenyys on meille voimakkain ankkuri, jolla me myös turvallisuuspoliittisesti kiinnitymme meille tärkeään läntiseen arvoyhteisöön. Ja nyt, kun EU on ottamassa nopeita askeleita myös turvallisuuden ja puolustuksen saralla, me tarvitsemme hallituksen, jonka jokainen puolue kannattaa Suomen aktiivista roolia näissä keskusteluissa.

Arvoisa puhemies! Viime viikon poliittisesta turbulenssista täysiä tyyliä tuskin saa kukaan. Vauhtia ja vaarallisia tilanteita on riittänyt. Silti lopputulos eli poliittisen järjestelmän vakauden turvaaminen on tärkein, ja siinä meidän parlamentaarinen järjestelmämme osoitti taas voimansa: tiukan paikan tullen osaamme käsitellä yllättäviäkin kriisejä. Se on Suomen suurimpia vahvuuksia.

Näillä sanoilla annan tukeni uudistetulle hallitukselle ja sen hyvälle ohjelmalle.

15.31 Vesa-Matti Saarakkala uv: Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaisten puoluekokousvalintojen seurauksena Suomi ajautui viime viikolla hallituskriisiin, kun pääministeri Sipilä ja valtiovarainministeri Orpo sekä keskustan ja kokoomuksen eduskuntaryhmät totesivat, ettei Jyväskylän puoluekokouksesta ulos tullut hallituskumppani perussuomalaiset ollut enää arvopohjaltaan ja yhteistyökyvyltään se sama puolue, joka se oli vielä kokoukseen mentäessä. Perussuomalaiset oli muuttunut peruuttamattomasti. Perussuomalaisissa vuodesta 2000 asti toimineena henkilönä allekirjoitan edellä mainittujen tahojen analyysin. Se on sama kuin itselläni.

Pääministeri Sipilän julkisuudessa esittämä kuminauhavertaus on erityisen osuva. Puoluekokousvalintojen jälkeen perussuomalaisten kanssa kuminauha hallituksessa olisi katkenut ennen tai myöhemmin. Sitä riskiä ei Suomi voi ottaa, sillä tarvitsemme nykyisessä myllerryksessä olevassa maailmantilanteessa vakautta ja ennustettavuutta sekä toimintakykyä. Se on tärkeää suomalaisten tulevaisuudelle ja taloudelle. Pian 10 vuotta kestänyt taantuma on nykyhallituksen määrätietoisin toimin taittumassa. Emme voi lähteä vaarantamaan lupaavaa kehitystä sillä, että ajaisimme Suomen ennenaikaisiin eduskuntavaaleihin, mikä olisi ollut hyvin todennäköistä, jos perussuomalaisista ei olisi irrottautunut Uusi vaihtoehto -työnimellä toimiva hallitusta tukeva ja hallituksessa vaikuttava uusi ja vastuullinen eduskuntaryhmä.

Rkp:n ja kristillisdemokraattien tarjoama auttava käsi keskustalle ja kokoomukselle olisi johtanut hyvän hallitusohjelman avaamiseen, ja käytännössä hallituksella olisi ollut vain 100 kansanedustajaa takanaan, eli hallitus ei olisi ollut toimintakykyinen. Edessä olisivat siis suurella todennäköisyydellä olleet vaalilainsäädännön mukaan alle kolmen kuukauden varoajalla ennenaikaiset vaalit, joissa nykytilanteessa etenkin vihreät olisi melko varmasti noussut hallituspuolueeksi hoitamaan muun muassa maahanmuuttopolitiikkaa. Vain Uusi vaihtoehto -ryhmän perustaminen esti tämän uhkaavan tilanteen muuttumisen todeksi. Siitä syystä, samoin kuin arvo- ja toimintatapaeroista johtuen, olen itsenäisesti ajattelevana ja vapaalla mandaatilla toimivana kansanedustajana mukana tässä Uusi vaihtoehto -ryhmässä.

Arvoisa puhemies! Hallituspolitiikkaa ei voi tehdä asenteella, jossa toinen jalka hapuilee opposition höttöisellä maaperällä ja toinen jalka luistelee hallituksessa. Suomi tarvitsee rakentavia uudistuksia, ja niitä ei saada vietyä läpi suun soittamisella ja sirkuksella tai potkimalla yhteistyökumppaneita nilkoille. Hallitusyhteistyö ei ole ollut helppoa, mutta pitäydyn itse siinä, minkä lopulta vakaasti kovan jaakobinpainin jälkeen 2015 syksyllä pää-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

tin. Seison tämän hallituksen takana loppuun asti. Kun itse ypöyksiin katsoo totuutta silmiin ja kysyy itseltään olennaiset kysymykset, siitä oppii paljon. Olen siis varma siitä, mihin olen nyt päätenyt. Kerran aikaisemmin, jo syksyllä 2015, olin mukana pelastamassa hallitusyhteistyötä, kun vaikeat sote-neuvottelut ajautuivat umpikujaan ja hallitus meinasi kaatua. Tuota kokemusta voidaan yhä tarvita.

Arvoisa puhemies! Ymmärrän poliittisesti kaikkia nykyisiä kansanedustajia. Joskus vain käy niin, että ollaan eri mieltä ja päädytään eri puolille. Se on normaalia politiikkaa. Poliitiikkaa ei voi verrata mihinkään muuhun. Poliitiikka on jatkuvia valintoja, ja politiikassa keskeistä on vaihtoehtojen hahmottaminen. Se on politiikan dna:ssa. Poliitiikassa pitää pystyä reagoimaan muuttuviin tilanteisiin ja pitää pystyä tekemään yhteistyötä ja jalostumaan. Paluuta aikaan, jossa politiikka on muuttumattomia ja kiveen hakattuja doktriineja, ei nykyisen markkinaehtoisen talousjärjestelmä aikakaudella enää ole. Poliitiikka ei ole uskontoa, jossa oppi on tietty ja muuttumaton.

Onneksi en itse ole poliittisesti se sama kaikki tietävä räkänokka kuin olin parikymppisenä. Poliitikon on välttämätöntä kyetä kasvamaan ihmisenä, vaikka jotkut äänestäjät odottavatkin muuttumattomuutta. Minä olen kasvanut nuoresta aikuiseksi osana perussuomalaista toimintaa, mutta 10.6.2017 ymmärsin, että olisin joutunut taantumaan takaisin kohti parikymppistä radikaalia [Puhemies koputtaa] voidakseni toimia perussuomalaisessa puolueessa jatkossakin. Sitä minä en halunnut. Jos se maksaa poliittisen urani, olkoon sitten niin.

Arvoisa herra puhemies! [Puhemies koputtaa] Poliitiikassa pitää joskus pystyä nielemään ylpeytensä, jos meinaa saada jotakin hyvää aikaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Muistutan vielä, arvoisat edustajat, että ennalta pyydytyissä puheenvuoroissa se raja on 5 minuuttia puheenvuoron pituudelle, ja niille, joita ei ole pyydetty ennakkoon, se suositus on tuo sanottu 5 minuuttia. — Nyt edustaja Mikkonen.

15.37 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Viime viikon aikana olemme nähneet arvottoman näytelmän, jonka ovat käsikirjoittaneet Soini, Sipilä ja Orpo. Siinä hallitus pelastettiin kriisistä kyseenalaisin manööverein. Tämä näytelmä on heikentänyt kansalaisten jo ennestään hataraa arvostusta politiikkaa ja poliitikkoja kohtaan. Poliittinen peli, kähmintä ja oman edun tavoittelu ovat niitä tekijöitä, joita kansalaiset politiikassa inhoavat, ja hallituksen viime päivien toiminta on ollut juuri tätä. Sen sijaan, että sitä edes nolottaisi, moni myhäilee tyytyväisenä peliliikkeilleen.

Arvoisa puhemies! Vain viikko sitten maanantaina hallituksen keulahahmot Sipilä ja Orpo puhuivat kauniisti arvoista. He puhuivat länsimaisesta ihmiskäsityksestä, ihmisoi-keuksista ja oikeusvaltioperiaatteesta, kaikkien jakamattomasta ihmisarvosta. He kokivat, ettei perussuomalaiset uuden johtonsa myötä enää jaa näitä arvoja. Siksi he eivät voineet jatkaa hallitusyhteistyötä perussuomalaisten kanssa. Silti heille käy hallitusyhteistyö Sampo Terhon johtaman uuden eduskuntaryhmän kanssa, vaikka Terho on itse moneen kertaan todennut, etteivät hänen arvonsa tai linjansa poikkea piiruakaan perussuomalaisten uuden puheenjohtajan Jussi Halla-ahon. Puhe arvoista on paljastunut falskiksi.

Arvoisa puhemies! Hallituksella on vielä mahdollisuus osoittaa arvolupauksensa todeksi. Sen nykyinen maahanmuutto- ja turvapaikkapoliittinen linja on Halla-ahon kynästä. Nyt Halla-aho on oppositiossa eikä hallitus ole enää hänen panttivankinaan. Palauttamalla

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

väliaikaiset oleskeluluvat ja helpottamalla perheen yhdistämistä Orpo ja Sipilä voisivat osoittaa, että heidän ihmisoikeuslupauksensa pitää. Hallitukseen jääneen Uuden vaihtoehtoon on osoitettava, että heidän lupauksensa irtisanoutua rasismista näkyy myös käytännössä. Vanhoissa perussuomalaisissa rasismia katsottiin lupauksista huolimatta läpi sormien. Nollatoleranssin rasismiin on koskettava ihan kaikkia puolueita. Poliitikassa puheet ovat tekoja. Kaikkiin rasistisiin kirjoituksiin ja puheisiin pitää puuttua. Rasismia ei saa hyväksyä missään puolueessa missään muodossa.

Arvoisa puhemies! Hallituksessa istuu viidellä ministerillä eduskuntaryhmä, jolla ei ole puoluetta eikä puolueohjelmaa — keitä he edustavat, mikä on heidän poliittinen linjansa? Toistaiseksi tiedämme ainoastaan sen, että he ovat sitoutuneet hallitusohjelmaan, hallitusohjelmaan, jossa on sovittu kipeistä leikkauksista kaikkein heikoimmilta, työttömiltä, sairailta, opiskelijoilta. Uusi vaihtoehto on puheissaan korostanut olevansa pienen ihmisen puolella ja haluavansa luoda toivoa. Samaan aikaan he haluavat sitoutua hallitukseen, joka leikkauksillaan on vienyt viimeisenkin toivon monelta köyhältä.

Arvoisa puhemies! Tässä näytelmässä yksi näytös nähtiin, kun pääministeri Sipilä teki U-käännöksen matkallaan presidentin luokse viemään hallituksen eroilmoitusta. Tällainen näytös kieltämättä lisää draamallisia elementtejä, mutta politiikan uskottavuutta se ei lisää. Prosessi olisi pitänyt viedä läpi perustuslain mukaisesti hajottamalla hallitus, nimeämällä hallitustunnustelija, käymällä neuvottelut ja sen päätteeksi asettamalla uusi hallitus. Lopputulos olisi todennäköisesti ollut sama, ja siihen olisi päästy samalla aikataulullakin. Ero olisi ollut siinä, että sen juridinen pohja olisi ollut varmallalla pohjalla. Mutkien oikominen ei ole kunniaksi meidän demokraattiselle järjestelmällemme. Hallitus oli konsultoinut joitakin oikeusoppineita toimintatavoistaan. Kuitenkin tiedämme, että moni valtiosääntöoppiinut on todennut, että eroilmoitus olisi ollut syytä jättää. Se olisi näyttänyt paljon paremmalta, mutta ehkä sillä tavoin ei olisi saanut aikaan yhtä komeaa draaman kaarta.

Arvoisa puhemies! Pääministeri totesi äsken puheessaan, että hallitus on sitoutunut oikeusvaltioperiaatteen. Oikeusvaltioperiaatteella tarkoitetaan, että valtio on organisoitu oikeussäännöksiin ja näitä noudatetaan valtion eri tahojen toiminnassa. Oikeusvaltioperiaate palautuu perustuslain vaatimukseen siitä, että julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia, myös sen henkeä. Kuitenkin tämä hallitus on koko kahden vuoden ajan yrittänyt oikoa perustuslain tulkintaa. On etsitty porsaansreikiä ja sitä kohtaa, missä aita on matalin. Samaa oikomista nähtiin nytkin.

Arvoisa puhemies! Meidän kaikkien yhteinen tehtävä on huolehtia demokratian toimivuudesta ja tosissaan huolehtia oikeusvaltioperiaatteen toteutumisesta. Meidän pitäisi yhdessä rakentaa politiikan uskottavuutta, ei heikentää sitä, kuten viime päivinä on tehty. Demokratia on liian kallisarvoinen asia leikittäväksi.

15.42 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Harakka esitti täällä kysymyksen: uskoiko Erkkikään ministeri Orpon arvopuheeseen maanantaina Kesärannassa? Täytyy myöntää, että ainakin Paavo-Erkki uskoi siihen, jopa julkisesti, ja kiitti Orpoa voimakkaasta arvopuheesta. Nimittäin, toimimme me hallituksessa tai oppositiossa, meidän pitää arvostaa sitä, jos joku todella näyttää arvojaan ja seisoo niiden takana.

Arvoisa herra puhemies! Sen vuoksi, että julkisesti kehuin Orpoa, niin sitä pahemmalta minusta on tuntunut se, miten nyt näyttää siltä, että se vahva arvopuhe, jota kehuin, olikin itse asiassa vain sumutusta — sumutusta, jolla haluttiin ottaa osa vanhasta perussuomalai-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

sesta puolueesta mukaan hallitukseen kiltiksi apupuolueeksi ja osa laittaa oppositioon. Nimittäin, jos kysymys olisi EU-politiikasta ja maahanmuuttopolitiikasta, niin kuin pääministeri Sipilä ja valtiovarainministeri Orpo täällä ovat väittäneet, niin miten heille käy trioministeriksi Terho, joka on ilmoittanut moneen kertaan, että hänellä ja euroedustaja Halla-aholla ei ole mitään eroja maahanmuuttopolitiikassa eikä europolitiikassa? Itse asiassa ainoa ero ennen puoluekokousta oli se, että trioministeri Terho vaati voimakkaammin EU-jäsenyydestä eroamista kuin Jussi Halla-aho.

Arvoisa puhemies! Ministeri Soini puhui hallituksen aloittaessa hillotolpasta. Nyt näyttää siltä, että hillotolpalla ei tarkoiteta sitä, että kansan parasta ajetaan, että hillotolppa olisi se, että asiat olisivat paremmin neljä vuotta myöhemmin. Kysymys on henkilökohtaisesta hillotolpasta, siitä, että tänään saa mieluummin istua Luxemburgissa lihapatojen ääressä ministerinä kuin olla vastaamassa kriittisiin kysymyksiin opposition suunnalta. [Olli Immonen: Hyvin puhuttu!]

Aikoinaan Veikko Vennamo, jota ministeri Soini on sanonut suuresti arvostavansa ja ihailevansa, puhui seteliselkärankaisista. Nyt on vakuutettu, että setelit menivät mutta selkäranka jäi. Lainaisin ministeri Soinia, silloista oppositiojohtajaa, joka on sanonut näin: "Luikertelee kuin mato, jolla ei ole selkärankaa." Minusta tämä kuvastaa sitä politiikkaa, jota Uusi vaihtoehto, nykyinen Sininen tulevaisuus, edustaa. Lainaten Timo Soinia: "Audiokkyti kokoomuksen apupuolueena." Sitähän tämä politiikka tulee olemaan. Viisi ministereä, joiden tehtävä on vain toteuttaa sitä, mitä kaksi hallituspuoluetta päättää.

Miten olisi pitänyt toimia? Lainaan ministeri Timo Soinia: "Suomeen on muodostettava vaalituloksen perusteella vankka enemmistöhallitus ilman takiaispuoluetta." Nyt hallituksessa on kaksi puoluetta ja yksi takiaisryhmä, joka itse asiassa tarrautui nyt kiinni kovemmin kuin takiaiset, ne saa sentään vedettyä irti takinliepeistä, mutta nämä eivät lähde silläkään. Nyt on kysymys ryhmästä, joka ei ole vain kääntänyt takkia, takkia on käännetty niin monta kertaa, että sen saumat ovat revenneet, kysymys on ryhmästä, jolla ei ole enää takkia päällä ollenkaan. Takki auki edustetaan omaa valta-asemaa, pidetään rystyset valkoisena kiinni ministerin salkuista. Väliä ei ole sillä, mitä on luvattu aikaisemmin kansalaisille, kun äänet on annettu.

Arvoisa puhemies! 3.6. kirjoitettiin näin: "Ajatus siitä, että loikkaisin perustamastani puolueesta, on mieletön. Se oli Juudas, en minä, joka meni ja hirtti itsensä. 30 hopearahalla." Samoin kirjoitettiin: "Pidän loikkareita luusereina." Arvoisa puhemies, ministereiden pitäisi olla rehelliseksi tunnettuja Suomen kansalaisia. [Puhemies koputtaa] Suomen kansan arvioitavaksi jää nyt, oliko tämä rehellistä puhetta.

15.47 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Täällä on tosiaan käytetty aika värikkäitä repliikkejä, kuten kesäteatteriperinteeseen kuuluu, mutta olemme vakavan asian äärellä. Tämä tapausten kulku on heikentänyt suomalaista demokratiaa ja kansalaisten luottamusta päätöksentekoon.

On selvää, että harva tässä salissa piti hyvänä tai toivottavana perussuomalaisten johtajavaihdosta. Mutta mietin silti, miten voimme yhtä aikaa ylistää demokratiaa ja halveksia demokratiaa, kuinka voimme pitää sitä demokratiaa oikeana, joka on valinnut meidät tänne saliin, mutta sellaista demokratiaa vääränä, joka valitsee meidän mielestämme väärät henkilöt.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Se on orwellilainen kuva demokratiasta. Muistatte lentävän lauseen: "Kaikki ovat tasa-arvoisia mutta yhdet tasa-arvoisempia kuin toiset." Uusi versio kuuluu: "Demokratia kuuluu kaikille mutta yksille enemmän kuin toisille."

Juuri niiden kansalaisten, jotka epäilevät eliitin vehkeilevän keskenään omien eturyhmiensä hyväksi, niiden, jotka ovat menettäneet uskonsa demokratiaan ja jättäneet äänestämättä, joiden suuttumus uhkaa purkautua väkivaltana, musertavaa murhetta ja toivotonmuutta herrat Sipilä, Orpo ja Soini ovat tässä nyt vahvistaneet. Poliitikko on likaista peliä, he ajattelevat, jossa yhteinen etu on vain eliitin yhteinen etu, jossa vallan saavuttaminen on ainoa päämäärä. Monet pettyneistä ovat äänestäneet nimenomaan perussuomalaisia 2011 ja 2015, ja juuri heiltä on nyt viety tämä toivo.

Niin paljon ja hartaasti kuin olen perussuomalaisia arvostellut, niin olen sentään iloinut siitä, että heidän ansiostaan eduskuntaan on valittu edes joitakin niin sanottuja tavallisia ihmisiä, edes muutama ihminen, joiden tulotaso ja koulutustaso vastaavat kansalaisten keskiarvoa. Se, että heistä juuri osa on ostettu eliitin tueksi, että heillä ei ole mitään vaatimuksia, ohjelmaa eikä tavoitteita paitsi tämän köyhiä ja kipeitä kurittavan hallituksen ehdoitta tukeminen, on kyllä varmasti katkera pala kymmenille- ja sadoilletuhansille suomalaisille. Herrat Sipilä, Orpo ja Soini, jos olisitte tässä kuulemassa, niin teille kuuluu nyt vastuu eriarvoistumisen lisääntymisestä ja suomalaisen demokratian heikentymisestä.

Kuka uskoo sitä selitystä, että vasta toissa viikonloppuna Sipilä, Orpo ja varsinkin Soini heräsivät huomaamaan, että perussuomalaisten joukoissa on arvo-ongelma? Ovatko he olleet sokeita ja kuuroja kaikille todistusaineistoille, joissa hallituspuolueiden edustajat osallistuvat äärioikeiston mielenosoitukseen ja natsihenkisiin tapahtumiin. Ovatko he olleet sokeita ja kuuroja rotuopeille ja väkivallalla uhkailulle? Onko Halla-ahon ohjelma ollut heille täysin tuntematon silloin, kun hän johdatti puolueensa eurovaalimenestykseen ja myös hallituksen hillotolpalle, eikä tämä hillotolpparyhmä ole irtisanoutunut tästä ihmisvihamielisestä linjasta?

Tämän apupuolueen johtohahmo edustaja Elo on puolustanut Jussi Halla-ahon ajatuksia Hommaforumilla ahkerasti: "Eräänä päivänä päädyin Halla-ahon sivuille. En tiennyt hänestä mitään, mutta aloin lukea kirjoituksia ja tuntui kuin silmäni olisivat avautuneet. Näinhän minäkin olen koko ajan ajatellut, vaikka kirjoitustyyli välillä ei olekaan mieleeni." Toisen lainaus: "Viimeinen niitti oli Halla-ahon saama syyte ja tuomio — se oli todiste yhteiskunnan kaksoisstandardeista ja Mekkaan päin kumartamisesta." [Mika Niikko: Kuka sanoi?] — Näin siis edustaja Elo kuvailee entistä mestariaan. — Näillä arvoilla tämä hallitus jatkaa, samoilla arvoilla kuin ennen 10. kesäkuuta, arvoilla tai niiden puutteella.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on vähemmistöhallitus. Sillä on eduskunnan enemmistö mutta annettujen äänien vähemmistö, parlamentaarinen enemmistö mutta demokraattinen vähemmistö. Siksi, kuten tasavallan presidentti Sauli Niinistö ääneen pohdiskelee, uudet hallitusneuvottelut olisivat olleet paikallaan. Se olisi ollut aito arvokeskustelu.

Jos lopputulos olisi ollut sama kuin nyt, niin tietäisimme edes muun muassa sen, mitä tämä hillotolpparyhmä, apupuolue, ohjelmakseen ja tavoitteekseen esittää. Se olisi ollut arvokas tapa siirtyä ensimmäisestä Sipilän hallituksesta toiseen Sipilän hallitukseen, vaikka ohjelma ei olisi sinänsä muuttunut. Koska ilmeistä on, että ohjelmaa tulkitaan useilla ja toisistaan poikkeavilla tavoilla, näitä tulkintoja olisi ollut hyvä käydä julkisesti läpi ja läpiva-laista. Nyt tämän apupuolueen ainoa ohjelma on hallitusohjelma, ja se taitaa olla melkoi-sen väljä ja joka ilmansuuntaan taivutettavissa. Ennen kaikkea Eurooppa-politiikka on täy-sin tuuliajolla, ja se on vakava asia.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Ministeri, joka ajaa Suomen EU-eroa, ei kykene ajamaan Suomen etua Euroopan unionissa. Suomella ei ole vaikutusvaltaa, Suomi ei näytä rakentavalta, ratkaisuhenkiseltä voimalta, jollaisena meidät on opittu tuntemaan vuosien varrella. Rakoailevassa Euroopassa ministerien Soini ja Terho edustama Suomi on osa ongelmaa eikä osa ratkaisua. [Puhemies koputtaa] Ministeri Terho sanoo nokkelasti, että hän sitoutuu hallituksen EU-linjaan. Mutta entä hallituksen jälkeen? Hän voisi yksinkertaisesti luvata, että hänen apupuolueensa ei halua EU-kansanäänestystä. Se on tapa hälventää epäilykset. Se on todella helppoa, joten olkoon hyvä, vastatkoon, [Puhemies koputtaa] voiko näin luvata. Lupaatteko, että puolueenne ei seuraavien eduskuntavaalien alla esitä EU-kansanäänestystä?

15.53 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Vasemmisto-oppositiosta on oikeastaan otettu sanat suusta, niin kuin sanotaan, että harakka vei hopeisen lusikan suusta. [Timo Harakka: Harvinainen kunnia!] — Joo, kunniaa harvoin tältä paikalta annetaan.

Mutta hallitusta täytyy kehuakin: talous on tullut kuntoon, tai lähtenyt parempaan suuntaan, ja siinä on varmasti perussuomalaisien kynänjälki olemassa. — Mutta nykyisessä hallituksessa ihmettelen ministerien määrää, jos verrataan edustajien määrään. Viisi ministeriä ja 20 kansanedustajaa, ei semmoiseen määrään ole päässyt edes RKP, vaikka on hallinnutkin aika rajuilla otteilla tätä maata ja on annettu tilaa. Siis tällainen kummajainen tässä.

Minä en lähde siihen, että kovin paljon miekkailtaisiin tästä, mutta demokratiasta pikkuisen: Menin puoluekokoukseen. En tehnyt minkäänlaista vaalityötä, en mitään. Ainoastaan kirjoitin Facebookiin, että lähdän ehdolle. Minut valittiin. Ei ollut minkäänlaista junttaryhmää, en tiennyt mistään, ei yhtään mitään. Hyviä ystäviä oltiin siellä, tervehdittiin ja halattiin ja kaikkea tätä. — Yhdessä hetkessä minulla oli takana junttaryhmä, puolue oli viety ja kaikkea mahdollista rikollista. Minä en tiennyt tästä mitään. Halauksia ei ole tullut eikä taputuksia sen jälkeen. Mitä väärää minä tein? Olisin kysynyt entiseltä puheenjohtajalta Soinilta, mutta kun on kiireinen mies, ei jouda olemaan vastaamassa. Mitä väärää tein?

Näistä vääryyksistä äsken kysyin, kun arvopohjia täällä määritellään. Orpo sanoi käsi sydämellä ääni vavisten tuossa, kuinka tärkeät ne hänelle ovat. Mainitsi myös minut sivumennen siinä, että historiani tähden en käy tähän hallitukseen. Vaikka katuissain säkkipuvussa tuossa, vaikka minkälaisen katumusharjoituksen tekisin, ei käy. Niin raju oli se minun rikokseni, ja sen voin kertoa nyt: Kirjoitin Facebookiin sen kirjoituksen, enpä taida lainata, sain siitä tuomion, jonka olen kärsinyt, ja olen maksanut sakot. Sama asia: kirjoitin siihen "moni muslimi", kun arvostelin terrori-iskuja. Eipä saanut apulaishallituksen syyttäjiä siitä kiinni. Tämä oli se rikos. Kyllä nyt täytyy olla tarkkana. Minä muun muassa keskustapuolueen ryhmäpuheenjohtaja Antti Kaikkosta kehottaisin nyt menemään aktiiviseen katumiseen, ettei vain historia tule jossakin vastaan tulevaisuudessa. Nimittäin siitä voi mennä asema.

Arvoisa puhemies! Näitä ei oltu lippuihin ja lappuihin kirjoiteltu. Ne ovat jääneet tuonne takaraivoon, ja kun ne isketään sinne oikein kunnolla poliittisella päätöksenteolla, niin ne jäävät. Siihen ei lappua tarvita, kun ne tulevat ulos. Ne tyhmempikin saa sanottua sieltä.

Mitä sitten tulee... Anteeksi, minulla taitaa loppua aika. Voinko ottaa, kestäisi jonkin aikaa, uuden puheenvuoron?

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

15.58 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat, meistä jokainen on saanut erittäin arvokkaan mandaatin käyttää tässä salissa äänestäjien ääntä, kansanvaltaa. Demokratian nimissä on kysyttävä: Nautimmeko me oikeasti sitä luottamusta, joka meille on annettu? Olemmeko kunnioittaneet ja toteuttaneet niitä lupauksia ja odotuksia, jotka olemme juhlallisesti vaalipuheissamme antaneet? Mikä on kenenkin meistä saama tuomio, jos tavoitteiden ja aikaansaannosten saldoa tällä hetkellä toisiinsa verrataan? Voisipa olla, että ani harvan valtakirja enää olisi voimassa. Voisipa olla, että jos lupausten rikkomisesta rangaistuksena olisi potkut, niin monikaan ei tässä salissa enää istuisi. Mutta lupauksen ja odotusten pettämisestä ei ole säädetty sanktiota. Ainoastaan vaaleilla voidaan mitata, nautimmeko edelleen kansan luottamusta ja olemmeko tehtävässämme onnistuneet. Kansan tahtoon demokraattisessa järjestelmässä on sopeuduttava ja sitä kunnioitettava kaikissa olosuhteissa, kaikissa tilanteissa.

Tänään kuitenkin olemme saaneet pääministerin tiedonannon vaalikauden puolivälissä tapahtuneesta hallituspohjan muutoksesta, istuuhan hallituksessa nyt ryhmittymä edustajia, jotka eivät enää kuulu siihen puolueeseen, jonka listoilta heidät on tehtävänsä äänestetty. Kolmen koplusta on tullut kahden kauppa ja yhden korvapuusti. Tultiinko tähän tilanteeseen sattumalta, vahingossa, vai oliko kaikki sittenkin ennalta sovittua, taitavaa poliittista peliä?

Kun pääministeri Sipilä ja ministeri Orpo päättivät ihmisoikeuksiin ja arvopohjaan vedoten näyttää ovea Halla-ahon johtamille perussuomalaisille, heräsi oppositiossakin pieni toive siitä, että onkohan nyt mahdollisuus muuttaa eriarvoistavan leikkauspolitiikan suuntaa. Pääsisimmekö vihdoinkin perumaan koulutusleikkaukset ja parantamaan kaikista pienituloisimpien ihmisten toimeentuloa? Saisivatko lapsiperheet ja omaishoitajat helpotusta arkeen ja jaksamiseen? Löytyisivätkö avaimet pelastaa hyvinvointivaltiota se, mitä vielä jäljellä on?

Mutta nämä toiveet valuivat hiekkaan, sulivat ennen kuin oli päästy niitä edes hallitukselle esittämään. Sipilän oikeistolaisen hallituksen ja sen hyväksymän leikkauslistan pelastajiksi rynnosti perussuomalaisista erkaantunut ryhmä Timo Soinin johdolla. Uusi vaihtoehto antoi siunauksensa vanhalle hallitusohjelmalle sisältöineen päivineen. Ei muutoksia parempaan, ei huojennuksia köyhille. Kaikki kelpaa Uudelle vaihtoehdolle, mutta niin kelpasi myös Halla-ahon perussuomalaisillekin vielä viikko sitten. Tänään on tosin tainnut jo ääni perussuomalaisten kellossa muuttua, heittää kunnolla häränpyllyä, mutta äänestäjät kyllä muistavat, mitä teidän ollessa hallituksessa tehtiin. Olitte vastaan panematta hyväksymässä kaikki hallitusohjelman 4 miljardin säästöt ja leikkaukset. Äänestyksissä tässä salissa perussuomalaisten yli pyyhkäisi vihreä "jaa"-aalto joka kerta, kun pienen ihmisen toimeentuloa heikennettiin. Vaikka pesisitte käsiänne, kuten Pontius Pilatus aikoinaan, niin näistä päätöksistä te edelleen vastaatte Suomen kansalle.

Arvoisa puhemies! Tarkoitukseni ei ole kuitenkaan heittää ensimmäistä kiveä ketään kohti tai ketään syyllistää. Tosiasioiden valossa demokratian tila näyttää kuitenkin erittäin huolestuttavalta 100-vuotiaassa Suomessamme. Ihmisiltä saadut yhteydenotot ovat hämmentyneitä, vihaisia ja epäuskoisiaakin. He todella ihmettelevät, kuinka tämä tilanne on mahdollista. He myös kyseenalaistavat hallituksen perustuslaillisuuden, koska katsovat, että Uusi vaihtoehto ei enää edusta mitään viime eduskuntavaaleissa mukana ollutta puoluetta. Pääministerin osaltakin kritiikkiä on tullut valtavasti, koska on herännyt vahva epäily siitä, että taustalla on jo viikkoja sitten ryhdytty valmistelemaan suunnitelmaa siltä varalta, jos Halla-ahosta tulee perussuomalaisten puheenjohtaja. Tyngäksi jääneitä neuvotte-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

luja RKP:n, KD:n ja muiden oppositiopuolueiden kesken pidetään lähinnä teatterina ja poliittisena pelinä.

Arvoisa puhemies! Viime viikolla meille edustajille jaettiin Sosiaalibarometri, jossa asiantuntijavastaajista peräti 88 prosenttia katsoo, että eriarvoisuus on kasvanut koko maassa. [Puhemies koputtaa] — Anteeksi, jatketaan myöhemmin.

16.04 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Olemme tänään tässä salissa nähneet ja todistaneet erittäin värikästä keskustelua ja osaltaan myöskin erittäin hämmästyttävää: täällä on jopa henkilöiden välisiä asioita puitu. Minä luulin, että kun tähän saliin tullaan, niin ajetaan kansan asioita, ei omia asioita — ollaanko loukkaannuttu vai ei — mutta näköjään sekin sitten kuuluu tähän eduskuntatyöhön.

Eduskuntatyöhön kuuluu parlamentarismi. Eduskuntatyöhön kuuluvat puolueet. Me olemme tottuneet siihen, että meillä ovat puolueissa olevat ihmiset hallituksessa. Tosin onhan meillä ollut Martti Miettusen virkamieshallitus, ja välttämättähän ministerin ei tarvitse kuulua puolueeseen — hän on hallituksessa omalla nimellään — mutta oudolta tämä tällä hetkellä tuntuu. Nyt tuntuu vähän siltä, että meillä on villin lännen säännöt, ja laki tuntuu olevan lonkalla, mutta siitä huolimatta mikään ei ole muuttunut. Aivan samat asiat ovat voimassa kuin ennen perussuomalaisten puoluekokoustakin. Hallitusohjelma jatkaa samanlaisena. Kaikki leikkaukset ovat samanlaisia. Nyt esimerkiksi työntekijöiltä otetaan, vähäväkiset unohdetaan.

Jos otetaan noista työntekijöistä pikkusen enemmän esille, niin minä en vieläkaan ymmärrä sitä kolmen ässän kuutta minuuttia, eli jos työpäivään lisätään kuusi minuuttia ja siten sanotaan, että enemmän on vähemmän. Tässä tämä on juuri näin päin: nimittäin jos kuusi minuuttia lisätään työaikaa, niin sitten tarvitaan näissä barometreissä vähemmän työntekijöitä, ja se näyttää hyvältä paperilla. Pienempi työntekijämäärä tekee enemmän töitä, koska jokainen tekee kuusi minuuttia per päivä lisää työtä. Mutta se kohta, mitä en todellakaan tässä ymmärrä, on se, mistä saadaan se kikyn lisäarvo näistä kuusista minuuteista: missä tämä kuusi minuuttia muuttuu euroiksi? Tietenkin se muuttuu niin päin euroiksi, että jokainen kuusiminuuttinen lisää työttömyyttä, koska silloin kun tulee kuusia minuutteja tarpeeksi, niin sillä voitaisiin palkata yksi työntekijä täyttämään se ihan oikealla työnteolla. Tämä on pikkaisen outo juttu.

Mutta sitten se, mikä muuttui. Minä olin todella hämmästynyt, kun Uusi vaihtoehto tänään ilmoitti nimekseen Sininen tulevaisuus. Nyt en tiedä, minkä sininen. Olemme tottuneet siihen, että vanha Perussuomalaiset oli tummansininen elikkä oli hyvin oikealla, kirkkaansininen oli kokoomus. Onko tämä nyt sitten vaaleansininen, [Toimi Kankaanniemi: Jään sininen!] vai minkä sininen tämä nyt on? Joka tapauksessa mielikuva on se, että siniset ovat porvareita, vihreät ovat vihreitä tai keskustaa ja punaiset ovat työväenliikkeen ihmisiä. No, Soini on aina sanoutunut irti työväenliikkeestä, sanonut, että Perussuomalaiset on työväenliike ilman sosialismia. No, nyt voimme todeta, että se on myöskin ilman työläisiä, koska se on sininen. Kaikkein eniten minua hämmästytti se, kun yritin sitten googlettaa tätä Sinistä tulevaisuutta. Mikäs sieltä hyppäsikään: sininentulevaisuus.com meni suoraan kokoomuksen sivuille. Joten tätä taustaa vasten ymmärrän aika hyvin pääministeri Sipilän tekemiset ja toimet tässä asiassa. Nyt näyttää siltä, että siellä onkin haluttu vahvistaa nimenomaan kokoomusta ja sitä kautta myöskin keskustaa hallituksessa.

Tosiasia on myöskin se, että perussuomalaiset olivat apupuolueen asemassa jo aikaisemmassa hallituksessa, ja nyt tuo näkyy pelkästään lisääntyvän. Vahinko, että täällä ei ole

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

yhtään Sinisen tulevaisuuden ministeriä vastaamassa tästä asiasta, mutta minusta sekä tämän salin että myöskin äänestäjien on hyvä tietää, mikä tämän uuden puolueen arvopohja on ja millä arvoilla tätä maata luotsataan nyt eteenpäin nämä seuraavat vajaat kaksi vuotta — jos luotsataan.

16.08 Olli Immonen ps: Arvoisa herra puhemies! Kulunut hallituskriisiviikko Suomen politiikassa on ollut historiallinen. Sen sijaan, että se olisi ollut vain yksi viikko muiden joukossa, se jää historiaan erittäin surullisena esimerkkinä demokratian halveksumisesta johtavien poliitikkojemme toimesta.

Yhden hallituspuolueen, eli tässä tapauksessa perussuomalaisten, puheenjohtajan vaihtuminen demokraattisesti puolueen jäsenten äänestämänä puoluekokouksessa sai valtakunnan politiikan täysin pois tolaltaan. Tiedotusvälineet — kaikki kunnia tässä tilanteessa niille — saattoivat ansiokkaasti kansalaisten tietoon, että hallituksessa istuvat ministerit ja hallituspuolueiden puheenjohtajat olivat varautuneet perussuomalaisten puoluejohdon vaihdokseen kaikessa hiljaisuudessa kabineteissa vehkeillen ja juonitellen. Kulisseissa oli käyty jo hyvän aikaa ennen perussuomalaisten puoluekokousta keskusteluja ja neuvotteluja sekä sovittu erilaisista lehmänkaupoista siltä varalta, että perussuomalaisten johtoon nousee hallituseliitin mielestä epämiellyttäviä henkilöitä. Tänään keskustelemmekin täällä salissa siitä, nauttiiko uusi hallitus kaiken esille tulleen vehkeilyn jälkeen eduskunnan luottamusta. Siitä olen varma, että kansalaisten luottamusta se ei todellakaan nauti.

Hallituksessa uutena ryhmänä istuva Uusi vaihtoehto, loikkariyhmä, ei edusta sitä puoluetta, joka oli mukana hallitusneuvotteluissa vuonna 2015. Nämä kyseiset loikkaarit häikäilemättömällä tavalla pettivät alkuperäisen puolueensa äänestäjät. Hallitus onkin nyt muodostettu joidenkin aivan muiden ryhmien kuin vaaleissa äänestäjien äänestämien puolueiden ja niiden muodostamien eduskuntaryhmien kesken.

Arvoisa puhemies! Kansalaisten passiivisuus vaaleissa äänestämistä ja yleisesti politiikkaa kohtaan selittyy usein sillä, että politiikka ei ole tarpeeksi avointa, rehellistä ja kansantajuisesti ymmärrettävää, suoraa demokratiaa ei ole ja päätökset tehdään suljetuissa kabineteissa suhmuroimalla ja erilaisia lehmänkauppoja tehden. Perussuomalaisten jäsenet käyttivät toissa viikonloppuna hyväkseen mahdollisuutta vaikuttaa ja äänestivät demokraattisesti jäsenäänestyksellä puolueensa uudeksi puheenjohtajaksi Jussi Halla-ahon, joka on vaaleista toiseen nauttinut suurta luottamusta äänestäjien keskuudessa. Myös perussuomalaisessa puolueessa hänen suosionsa on kasvanut silmin nähden vuosi vuodelta. "Kyllä kansa tietää", sanoi arvostamani Veikko Vennamo aikoinaan, mutta kuluneet viikot ovat osoittaneet sen, että hallituseliitin mielestä kansa ei tiedä eikä äänestystulosta ja demokratiaa tarvitse sen mielestä kunnioittaa.

Arvoisa puhemies! Muodostettu uusi loikkarihallitus ei nauti minun eikä äänestäjieni luottamusta. Kuukausia, vaiko kenties vielä pidempään, kestäneet neuvottelut ja juonittelut kulisseissa sekä viime viikolla nähty häikäilemätön poliittinen teatteri ja petos ovat syöneet hallituksen ja suomalaisen politiikan uskottavuuden täysin. Kesärannan saunassa ei tainnut palaa pelkästään hallituksen eroilmoitus, vaan siellä paloi myös hallituksen poliittinen uskottavuus. Tätä hävytöntä näytelmää 100-vuotias Suomi ei olisi todellakaan ansainnut.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Huhtasaaren tekemää epäluottamuslause-esitystä.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

16.12 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Eräs itsenäisen Suomen suurimmista poliittisista häpeätahroista liittyy vuonna 1973 säädettyyn poikkeuslakiin, jolla kansalaisilta vietiin mahdollisuus valita itselleen presidentti demokraattisesti järjestettävillä vaaleilla. Presidentti Kekkonen jatkamista presidenttinä pidettiin tärkeänä hyvien suhteiden säilyttämiseksi itänaapurin kanssa. Kekkonen ei kuitenkaan katsonut arvolleen sopivaksi osallistua vaalikamppailuun pahimpien vastustajiensa kanssa vuoden 1974 presidentinvaaleissa. Tämän takia eduskunnassa ryhdyttiin säätämään poikkeuslakia, joka vaati tuekseen viiden kuudesosan enemmistön. Sosiaalidemokraattien, Keskustapuolueen ja SKDL:n eduskuntaryhmät olivat poikkeuslain hyväksymisen takana. Suomen Maaseudun Puolue puheenjohtajansa Veikko Vennamon johdolla oli sitä vastoin lakiesitystä vastaan. Kokoomus, RKP ja Liberaalinen Kansanpuolue eivät olleet yhtenäisiä. Ennen poikkeuslain säätämistä näyttikin siltä, ettei riittävää viiden kuudesosan enemmistöä löytyisi.

Puoluetukea koskevaa lainsäädäntöä muutettiin kuitenkin loppuvuonna 1972 siten, että toiseen ryhmään siirtyvät kansanedustajat voivat viedä mukanaan kansanedustajittain maksettavan puoluetuen, mikäli siirtyjiä oli yli puolet eduskuntaryhmän kansanedustajista. Syksyllä 1972 SMP:stä irtautunut Suomen Kansan Yhtenäisyyden Puolue hyötyi taloudellisesti kyseisestä lakimuutoksesta ja äänesti ilmeisenä vastapalveluksena vuoden 73 poikkeuslakiaänestyksessä lain hyväksymisen puolesta. Presidentti Kekkonen uudelleen valinnan sinetöinyt poikkeuslaki tuli näin voimaan äänin 170—28. Yksi ääni oli tyhjä. SMP:n puheenjohtaja Vennamo kutsui SKYPin kansanedustajia seteliselkärankaisiksi, koska näiden katsottiin uhranneen kansanvaltaiset arvot itselleen koituneiden taloudellisten etujen vuoksi.

Kuluvan vaalikauden alussa puoluelakia muutettiin siten, että eduskuntaryhmän hajotessa puoluetuki jäisi emopuolueelle siinäkin tapauksessa, että eduskuntaryhmästä loikkaisi yli puolet sen jäsenistä. Tämä oli ministeri Soinille tärkeä periaatteellinen kysymys, ja sillä korjattaisiin hänen mukaansa suuri historiallinen vääryys. Joidenkin opposition edustajien, muun muassa edustaja Stefan Wallinin, mukaan tämä lakimuutos, kutsumanimeltään Lex Soini, oli ministeri Soinin pääasiallinen saavutus hallitusneuvotteluissa. Edustaja Wallin epäili, että ministeri Soini ajoi lakimuutosta pelätessään perussuomalaisten eduskuntaryhmän hajoamista. Olivatpa syyt mitkä tahansa, periaatteelliselta kannalta puoluelain muutos oli joka tapauksessa moraalisesti täysin oikea ratkaisu.

Arvoisa puhemies! Vaikka Kekkonen aikakausi on onneksi jo pitkään ollut ohi, vuoden 73 poikkeuslain kanssa samassa mittakaavassa oleva räikeä demokratian vastainen keinottelu sai uuden ilmentymänsä viime viikolla. Lännen Median toimittaja Lauri Nurmi kirjoitti kesäkuun alussa hallituslähteistä kuulemistaan huhuista, joiden mukaan hallituksen sisällä olisi sovittu 20 perussuomalaisen kansanedustajan jättävän eduskuntaryhmänsä ja jatkavan Sipilän hallituksen tukemista omana ryhmänään, mikäli Jussi Halla-aho valittaisiin demokraattisesti perussuomalaisten puoluejohtajaksi. Tämä kaikki kuulosti niin uskomattomalta, että myönnän itsekin suhtautuneeni huhuun pelkkänä vaikuttamisyrityksenä puheenjohtajavaalin lopputulokseen. Valitettavasti kyseinen huhu ei kuitenkaan ollut vailla totuuspohjaa vaan toteutui käytännössä kirjaimellisesti.

Perussuomalaisista irtautuvan ryhmän ainoana tavoitteena oli säilyttää viisi ministerinpaikkaa, keskustan ja kokoomuksen tavoitteena taas saada tahdoton apupuolue hallitukseen sekä tehdä samalla suurta vahinkoa perussuomalaiselle aatteelle ja puolueelle. Kysymys ei todellakaan ollut paljon puhutuista arvoista vaan häikäilemättömästä valtapelistä. Hallituskumppanit tiesivät, että Jussi Halla-aho olisi huomattavasti Timo Soinia vaikeam-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

pi vastustaja hallituksen sisäisissä väännöissä. Niinpä päädyttiin nyt koettuun lopputulokseen. Onkin suurta historian ironiaa, että perussuomalaisten eduskuntaryhmän hajotessa — viime tiistaina noin kello 13.04 — puoluelakiin vuonna 2015 tehty muutos estää puolue-tuen maksamisen niin sanottua uutta vaihtoehtoa edustavalle ryhmälle.

Pääministeri Sipilän ja valtiovarainministeri Orpon viime maanantain neuvottelu perussuomalaisten tuoreen puheenjohtajan Jussi Halla-ahon kanssa oli pelkkää kulissia, vaikka se hämäsi myös ruotsalaisen kansanpuolueen edustajat. Äänestäjien mielessä onkin herännyt hyvin oikeutettu kysymys, johdetaanko tätä maata rehellisin keinoin ja kansakunnan parasta ajatellen. Suomalainen politiikka näyttää olevan todella pahasti rikki.

Kannatan edellä olevan perusteella edustaja Huhtasaaren tekemää epäluottamuslause-esitystä.

16.18 Ville Tavio ps: Arvoisa herra puhemies! Tämän hallituksen muodostaminen ei täytä demokraattisessa sivistysvaltiossa vaadittavia edellytyksiä. Perustuslain 60 §:n mukaan ministerien on oltava rehellisiä. Lännen Media uutisoi jo 3.6., viikkoa ennen perussuomalaisten puoluekokousta, tietonsa useista hallituslähteistä, että oli sovittu suunnitelma Jussi Halla-ahon valinnan varalle. Mitä pääministeri Sipilä ja valtiovarainministeri Orpo ovat sitten julkisuudessa esittäneet, vaikuttaa olevan näyteltyä. Timo Soinin johtama loikka on ollut hallituksen sisäpiirin tiedossa hyvissä ajoin. Sipilä ja Orpo ovat siten esittäneet Suomen kansalle, että etenemistapa olisi ollut heille improvisoitu asia. Miten pitkälle perustuslain 60 §:n tulkintaa ministerien rehellisyydestä Sipilän hallitus aikoo venyttää? Aiemmin ministerien eroon ovat johtaneet esimerkiksi seuraavat tapahtumat: 2008 ulkoasiainministeri Ilkka Kanerva erosi tekstiviestiskandaalin vuoksi, 2003 pääministeri Anneli Jäätteenmäki erosi saatuaan Irak-tietoja ulkoministeriön salaisista asiapapereista, ja 2002 kulttuuriministeri Suvi Lindén erosi myönnettyään valtionapua yhdelle golfkentälle, jossa hän oli osakkaana. Nyt on käynyt niin, että ministeri Terho hävisi selvin äänin puheenjohtajuudesta käydyin perussuomalaisten laillisen ja demokraattisen jäsenäänestyksen. Ministeri Terhon ehdolle asettuminen ja kampanjointi tuossa puheenjohtajavaalissa asettaa näiden tapahtumien valossa hänen rehellisyytensä hyvin kyseenalaiseen valoon. Millainen ministeri asettuu ehdolle vaaliin ja käy pitkän, suunnitellun kampanjan mutta ei kunnioita vaalin lopputulosta? Voiko tällaista ministeriä pitää rehellisenä? [Olli Immonen: Hyvä kysymys!]

Arvoisa puhemies! On tapahtumassa historiallinen vääryys. Perussuomalaiset saivat eduskuntavaaleissa yli puoli miljoonaa ääntä. Nuo äännet annettiin perussuomalaisen puolueen linjalle ja puolueen eduskuntavaaliohjelmalle. Alkuperäiset hallitusneuvottelut käytiin perussuomalaisten toimesta perussuomalaisten eduskuntavaaliohjelmaa kunnioittaen. Timo Soinin seuraajien muodostama eduskuntaryhmä ei ole edes tässä vaiheessa puolue, sillä ei ole omaa ohjelmaa tai linjaa. Sen ainut linja on pysyä kiinni ministerinsalkuissa. Mikä on Suomen demokratian tila, kun nyt myös suureksi pettymykseksi keskusta ja kokoomus ovat hyväksyneet tällaisen kepulikonsteilla muodostetun loikkarihallituksen Timo Soinin seuraajien avulla, loikkarihallituksen, jolla ei ole kansan enemmistön luottamusta?

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen muodostaminen ei täytä demokraattisessa sivistysvaltiossa vaadittavia edellytyksiä. Ei ole myöskään tehty tilanteen vaatimaa selvitystä hallituksen muodostamisen perustuslainmukaisuudesta. Suomessa ei ole oikeuskansleria. Myöskään perustuslakivaliokunta ei ole voinut tätä asiaa käsitellä. Jos oikeusministeriössä on tehty muistio, kuten pääministeri on esittänyt, miksei sitä ole nyt esitetty eduskunnalle, vai onko sekin muistio jo poltettu?

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Perustuslain 61 §:n mukaan hallitusohjelmasta ja valtioneuvoston kokoonpanosta neuvottelevat eduskuntaryhmät. Tämä perustuslain tarkoitus on selvästi, että eduskuntaryhmä on saanut mandaattinsa joko puolueen tai valitsijamiesyhdistyksen kautta. Äänestäjien valitsemasta puolueesta uuteen ryhmään loikanneilla ei ole enää perustuslain 61 §:n mandaattia. Hallitusohjelman valvonta on päätynyt tosiasiallisesti nyt vain keskustan ja kokoomuksen käsiin. Näin ollen demokraattisia periaatteitamme loukataan. Tämän hallituksen muodostaminen ei täytä demokraattisessa [Puhemies koputtaa] sivistysvaltiossa vaadittavia edellytyksiä.

Kannatan edustaja Huhtasaaren tekemää epäluottamuslausetta.

16.24 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten eduskuntaryhmän hajoisemisessa ei ole voittajia, ei ainakaan niiden 37 tuntemani kansanedustajan joukossa, jotka tänään ovat toinen toistaan moittineet. Kuusi vuotta yhdessä työtä tehden ja toista tukien useat meistä ovat täällä vaeltaneet. Ministeri Mattila, et ole paikalla, mutta nyt pitää mainita tässä, että hävettää tänä päivänä olla poliitikko, kun arvot ja ystävyys ovat pelkkää kauppatavaraa. Ei näin saisi olla.

Pääministeri Sipilä tänään mainitsi, että perussuomalaisten linja on muuttunut, arvot on säilytettävä samana. Ministeri Orpo mainitsi, että miten me suhtaudumme ihmisarvoon. Mielestäni on aika röyhkeää leimata pelkän puheenjohtajavaihdoksen takia koko puolue ja sen jäsenistö rasismilla, vaikka mitään ei ole vielä puoluekokouksen jälkeen muuttunut. Ei minun tietääkseni myöskään muidenkaan perussuomalaisten eduskuntaryhmän jäsenten keskuudessa mikään ideologia tai mikään linja ole muuttunut. Tämän johdosta olisi ollut rehellistä ja ministerin arvovallan mukaista esittää perustelut aivan jostain muualta kuin luoda kansalle mielikuvia siitä, että nyt on perusteet olemassa.

Perussuomalaiset nimittäin ovat ihan tavallisia tolkun ihmisiä, joita yhdistää huoli isänmaamme turvallisuudesta ja hyvinvoinnista. Jos tätä huolta pidetään nykymaailmassa ääriajatteluna, niin sitten minäkin olen ääriajattelija. Mielestäni tällaisten asioiden, mitä perussuomalaiset ovat aikaisemmin ja nyt pitäneet esillä, näiden huolien, pitäisi olla yhteisiä, koko eduskunnan huolia.

Pidän hallituspohjan muutosta ennen kaikkea yrityksenä leimata maamme tulevaisuuden kannalta olennainen keskustelu epäasialliseksi ja ei-toivotuksi. Tähän ilmapiiriin eivät mahdu turvallisuuden ja itsenäisyyden säilyttämisen puheenvuorot. Ne vaiennetaan tavalla tai toisella. Tällaista tekoa en näe demokratian periaatteiden mukaisena. Siksi onkin hyvin luonnollista kannattaa tätä epäluottamusta hallitukselle.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisista irtautuneet Uuden vaihtoehdon ryhmän jäsenet esittävät itsensä Suomen pelastajana. He ovat isänmaan asialla, ikään kuin perussuomalaiset eivät sitä enää olisi, ei siitäkään huolimatta, vaikka olemme yhdessä tässä hallituksessa kaksi vuotta rinta rinnan tehneet yhteisen päämäärän eteen töitä. Heille on tärkeämpää pelastaa Sipilän hallitus kuin oma puolueensa. Tämä on ikävä kyllä totuus.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi haluan vielä sanoa, että perussuomalaisessa puolueessa ei syrjinnälle ja rasismille ole annettu mitään sijaa. Eivät täällä ole tuumaakaan asiat muuttuneet. Kriittinen maahanmuuttopolitiikka ei ole synonyymi rasismille, pikemminkin synonyymi isänmaallisuudelle. Perussuomalaiset on kristillissosiaalinen puolue, ja puolueen arvot ovat kaikki luettavissa verkkosivuillamme ja meidän ohjelmissamme. Näihin olemme sitoutuneet. Mikään siltä osin ei ole muuttunut, vaikka täällä muuta väitetään.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla kannatan edustaja Huhtasaaren osoittamaa epäluottamuslausetta hallitukselle.

16.28 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies ja muut kuulijat! Edustaja Mika Niikko puhui erittäin hyvin, ja kuuntelin sitä huolella. Mikään ei ole muuttunut. Perussuomalaisilla oli puoluekokous, josta puhuttiin pitkään. Kokoomuksen ja keskustan edustajat toivat näkemyksiään siitä jo etukäteen, että jos Halla-aho valitaan puheenjohtajaksi, yhteistyö ei käy. Meidän äänestysimme haluttiin vaikuttaa. Huomasiko muuten kukaan, että vihreillä oli tuossa viikonloppuna myös jäsenäänestys? Siihen ei ollut kannanottoja kellenkään antaa. Eli mikään ei ole meillä muuttunut. Loikkaarit ovat lähteneet, me emme tiedä heidän ohjelmiaan emmekä arvojaan. Mutta silti, kuten edustaja Niikko äsken sanoi, meidän arvomme ovat käyneet oudoiksi.

En ole soinilainen ollut, en ole ollut halla-aholainen, olen ollut perussuomalainen. Olin itse ehdolla puheenjohtajaksi. Siitä huolimatta muutuinkin yhdessä yössä, ilmeisesti joidenkin mielestä, arvottomaksi ihmiseksi. Olen ollut maahanmuuttokriittinen puheissani. Olen kritisoinut monia hallituksen päätöksiä. Olen ollut EU-kriittinen. En silti mielestäni ole epäsopiva. Olen saanut hyvin paljon postia kansalaisilta, ja minulta on kysytty: "Kerro, Leena, lakimiehenä, voiko näin olla. Olemme äänestäneet perussuomalaisia, ja yhtäkkiä perussuomalaisten ryhmästä eroaa ihmisiä, jotka istuvat nyt hallituksessa." He kysyvät minulta: "Eikö pitäisi olla rehellinen?" Heillä menee viimeinenkin usko politiikkaan: "Mitä te suhmuroitte siellä?"

Olen vastannut, että minä en tiedä tästä asiasta, koska minulle ei kerrottu etukäteen. Is-tuin eduskuntaryhmän kokouksessa — median saattelemana valtava manööveri, näyttävä tilaisuus. Meidät yritettiin sekaannuttaa. Ilmeisesti oli kysymys siitä, että loppujen lopuksi tämä loikkareiden ryhmä yritti kaapata perussuomalaisten eduskuntaryhmän, joka on vaaleilla valittu ja jonka puolueen puheenjohtaja on vaihtunut demokraattisessa äänestyskes-sä. Kukaan ei ole väittänytkaan, että siellä mitään laittomuuksia olisi tapahtunut. On pu-huttu juntaamisesta — eikö kaikissa äänestyksissä ja vaaleissa ole kannattajia, jotka aja-vat omaa ehdokastaan? Minullakin oli joitakin sellaisia, eivät he varmaan, nämä ahkerat naiset, jotka minun takanani olivat, ole mitään junttaporukkaa.

Minä en tullut tänään vakuuttuneeksi. Minä kysyin ministeri Sampo Terholta... 5.6. kuuntelin Poliitikkaradion huolella, jossa kysyttiin, liikkuu huhu, että 20 edustajaa on loik-kaamassa ja he jatkavat hallituksessa, mitä sanotte tästä. Silloinen puheenjohtajaehdokas vastasi: naurettavaa, aivan naurettavaa, eihän nyt ikinä tämmöistä voi tapahtua. Mitä tapah-tui? Juuri se 20 marssi sinne huoneeseen. Tämä ei vaikuta hyvältä. Ihan aidosti, jos me mie-timme kansanvaltaa ja demokratiaa, ihmiset ovat pyöristyneitä.

Oikeusoppineet ovat esittäneet kyllä, joo, muodollisesti tämä menettely on suhteellisen ok, mutta tämä ei lisää kansalaisten luottamusta, ja legitiimisyys on nyt vaarassa.

Meillä perussuomalaisilla on ohjelmat. Meillä on arvot. Minä en voi ymmärtää, mikä se arvopohja on, mikä ei nyt enää kelpaa. Minäkin olen kelvannut tähän asti. Olen kelvannut kyllä oikein hyvin, sitä ihmettelen. Tämä on tekosyy sabotoida meidän vaalitulostamme.

Kiinnitin huomiota yhteen asiaan tai oikeastaan kahteen asiaan, mitä ministeri Orpo sa-noi, jotka kuvastavat oikeastaan sitä, mitä varten tämä loikkaariryhmä on otettu sinne:

Elikkä heillä ei ole enää vipuvartta eikä neuvotteluvartta, vaan he ovat varmistamassa muun muassa kokoomuksen ja keskustan sote-uudistusta. Orpo sanoi: hallitus on nyt toi-mintakykyisempi. Totta kai, eihän siellä ole kuin kaksi puoluetta enää, totta kai se on toi-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

mintakkyisempi. Kolmas puolue noudattaa hallitusohjelmaa, johon ei saa enää muutoksia eikä ilmeisesti niitä maahanmuuton kiristyksiäkään enää. Nehän ovat olleet perussuomalaisen vaatimuksia.

Toinen oli se, että ministeri Orpo sanoi näin: EU-jäsenyys on isänmaallisuutta, sitä ei saa kyseenalaistaa. Emmekö me saa siis keskustella EU:n syvenevästä integraatiosta, meidän määräämisvaltamme menemisestä? Ilmeisesti se on jo huono asia. Minusta on nyt mielenkiintoista, että kuitenkin meidän perussuomalaisia on siirtynyt tai nämä loikkaajat ovat siirtyneet hallitukseen, jossa ajetaan EU:n syvenemistä, ja sitten toisaalta sanotaan meille, että meillä on väärät arvot.

Tämä on niin sekava tilanne, että kyllä kansa ymmärtää tämän, minä olen ihan varma, ja seuraavissa vaaleissa kansa puhuu jaloillaan.

16.34 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Suomi sai uudenmuotoisen hallituksen, jossa on kaksi puoluetta ja yksi epäpuolue eli apupuolue, joka on vasta muotoutumassa. Emme tiedä, minkälaista politiikkaa se tulee harjoittamaan.

Tässä yhteydessä, kun hallituksessa tapahtui tällainen muutos ja käytiin ainakin jonkinlaisia neuvotteluja — tosin salassa, ei niin kuin normaalisti hallitusneuvotteluja käydään — olisi ollut mahdollisuus tarkastella hallitusohjelmaa joiltakin osin. Myönnän, että meille perussuomalaisille ennen viime viikkoa ja sen jälkeenkin olisi hallitusohjelma kelvannut sellaisenaankin, mutta kun se on hyvin pyöreä strateginen ohjelma, niin olisi voitu tarkentaa sitä joiltain osin. Itse olisin ollut halukas tarkentamaan nimenomaan sen sosiaalista painotusta.

Me tiedämme tavattoman hyvin, että kun tämä vaalikausi alkoi, Suomi oli lähes vapaassa talouden pudotuksessa. Sosiaalidemokraattien valtiovarainministerit ja työministeri jättivät meille lähes konkurssipesän taloudessa ja työllisyydessä. Velkaantumismuutos oli aivan hirvittävä. Veroja oli kiristetty niin, että talouselämä yski. Työttömyys kasvoi ja kaikki indikaattorit näyttivät väärään suuntaan. Tarvittiin selkeä, vahva suunnanmuutos talouspolitiikassa. Sen Sipilän hallitus — keskusta, perussuomalaiset ja kokoomus — päätti tehdä ja ryhtyi toimenpiteisiin: tehtiin leikkaukset, tehtiin kiky-sopimus, tehtiin rakenneuudistuksia ja monia muita, pienempiä toimenpiteitä. Luottamus palautui ja talous lähti kasvuun. Talous ja työllisyys, molemmat lähtivät kasvuun. Nyt lukemat ovat kohtuullisen hyviä olosuhteisiin nähden.

Tässä tilanteessa kun ollaan nyt, olisi voitu tarkastella sitä, voitaisiinko yli miljoonaa suomalaista vähävaraista, köyhää hieman helpottaa. He ovat nimittäin maksaneet kovan laskun tässä kahden vuoden aikana ja nyt he odottavat, että jos hekin saisivat pienen osan tästä talouden käänteen tuomasta kasvusta. Minä myönnän, että pääministeri ja valtiovarainministeri ovat oikeassa siinä, että kasvu on heikolla pohjalla ja riskit ovat suuret, mutta kyllä meillä on myös niitä ihmisiä, joiden elämä on vielä heikommalla pohjalla. Siksi tässä yhteydessä olisi ollut paikallaan tarkastella tätäkin, mutta siihen ei ollut halua, vaan hallitus jatkaa entiseen tapaan ja köyhille ei ole luvassa mitään.

Arvoisa puhemies! Mitä sitten tulee tähän hallituksen muodostamiseen, niin se kulminoituu tietyllä tavalla Jyväskylän puoluekokoukseen. Sinne tuli tavallisia ihmisiä eri puolilta maata, yli 2 000 äänioikeutettua puolueen jäsentä. Minusta on hyvin raskas pilkka, häväistys heille, kun väitetään, että he ovat joitakin ääriaineksia, jotka halusivat vaihtaa puoluejohdon. Ei todellakaan, he tulivat Pohjanmaalta, Itä-Suomesta, Lapista, Etelä-Suomesta, ja heissä oli paljon niitä, jotka ovat kärsineet tästä talouden kovasta kuurista, mikä on ol-

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

lut kaksi vuotta. He eivät ole eronneet puolueesta vaan odottaneet suunnanmuutosta politiikkaan. Siksi he äänestivät niin kuin äänestivät. He halusivat muutosta. He eivät uskoneet, että Sampo Terho tuo muutoksen, vaan he hakivat ehdokkaan, johon luottivat, luottivat, että hän tuo muutoksen, ja äänestivät niin kuin äänestivät, ja tuloksen tiedämme. Eli en hyväksy sitä, että pilkataan perussuomalaisten jäsenistöä sillä, että he olisivat jotakin sopimaton alasakkia. He ovat rehellisiä, työtä tekeviä suomalaisia. [Leena Meri: Juuri näin!] Ja näin tapahtui tuossa kokouksessa. Johtopäätökset siitä olivat, että puolue muuttui. Yksikään puolueen ohjelma, [Puhemies koputtaa] yksikään puolueen tavoite ei muuttunut. Olin puheenjohtajana, ja siellä ei käsitelty mitään ohjelmakysymyksiä. Tämä on tämän hetken totuus.

Nyt voimme katsoa, että tämä on ollut vallankaappaus, joka on häpeällinen. Hallitus, joka muodostettiin, ei nauti minun luottamustani.

16.39 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Viime viikolla tehtiin synkkää poliittista historiaa. Demokraattisesti puolueensa johtoon valitulla Jussi Halla-aholla ei todellisuudessa ollut edes mahdollisuutta osoittaa valmiuttansa puolueen hallitustyöskentelyn jatkamiseksi. Median ansiokkaasta selvitystyöstä käy ilmi, että suunnitelma eduskunnan toiseksi suurimman eduskuntaryhmän hajottamiseksi oli oletettavasti laadittu muiden hallituspuolueiden puheenjohtajien kanssa jo hyvissä ajoin ennen perussuomalaisten puoluekokousta. Tämä johti siihen perin kummalliseen tulokseen, että lopulta ministeritroikalle ei sopinut edes oma hallitusohjelmansa tai koulukiusaajamentaliteetilla ei ainakaan väriä henkilöiden kanssa.

Hallitusyhteistyön jatkoa arvioitaessa puhuttiin paljon arvoista ja siitä arvopohjasta, joka puolueiden tulisi keskenään jakaa. Loikkarihallituksen arvopohjasta ei muuta tietoa ole kuin hallitusohjelma. Mitä muuta kulisissa on sovittu, sen tietävät ainoastaan asianomaiset. Kansanvallan ja parlamentarismien näkökulmasta on kuitenkin kyseenalaista, että puolen miljoonan kansalaisen ja kahdentuhannen puolueen jäsenen äänestystuloksen voi kaksikymmentä loikkaria tällä tavoin vesittää.

Perussuomalaisten arvot ovat kirjoissa ja kansissa vaaliohjelmassa, josta ne on helppo tarkastaa, eivät ne ole miksiäkään muuttuneet puoluekokouksen jälkeenkään. "Perussuomalaisten toiminnan perustana ovat rehellisyys, oikeudenmukaisuus, inhimillisyys, tasa-arvo, työn ja yrittämisen kunnioittaminen sekä henkinen kasvu." Uudelta loikkariryhmältä jää todennäköisesti puuttumaan näistä ainakin pari ensimmäistä kohtaa. [Toimi Kankaanieniemi: Ja viimeinen!]

Perustuslain 60 § määrää, että ministerien on oltava rehellisiksi ja taitaviksi tunnettuja Suomen kansalaisia. Ensin mainittu ominaisuus voidaan tämän hallituksen ministerien kohdalla perustellusti kyseenalaistaa. [Olli Immonen: Juuri näin!] Onkin valitettavaa, että tämä lainkohta on lähinnä kuollut kirjain eikä tarkemmin määrittele ministerivalinnan kriteerejä; muussa tapauksessa olisi hallitus saattanut jäädä muodostamatta.

Arvoisa puhemies! On päivänselvää, että oppositiossa ollessaan perussuomalaiset eivät aja sellaista hallitusohjelmaa, joka oli kolmen puolueen kompromissi. Perussuomalaisilla on oma ohjelmansa, jonka puitteissa hallituksen hyviä esityksiä voidaan tukea tai sitten ei tueta. Suomen yhtiöittämistä ja yksityistämiskehitystä emme tule puoltamaan. EU-integraation syventämistä, haitallisen maahanmuuton lisääntymistä ja Kreikan tukipaketteja tuemme vastustamaan. Tämä on perussuomalaista politiikkaa perussuomalaiselta arvopohjalta.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Kannatan edustaja Huhtasaaren tekemää esitystä hallituksen epäluottamuksesta.

16.44 Arja Juvonen ejuv: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Mennyt viikko on ollut aika mykistävä ja myllertävä. Meillä on käsissämme hallitus, jossa osa hallituksen ministereistä on tullut uudesta eduskuntaryhmästä. Perussuomalaisten puolue on mennyt rikki viikon takaisen puoluekokouksen johdosta. Olin itsekkin ehdolla perussuomalaisten puolueen varapuheenjohtajaksi ja kiersin kovasti kenttää ja kuulin ja näin, millaiset olivat kentän ajatukset. Kovasti odotettiin puoluekokousta ja sitä, että siellä saadaan sitten tulla äänestämään. Se oli demokratiaa ja se oli sitä, että jäsenet tulivat ja jäsenet äänestivät.

Arvoisa puhemies! Poliitiikka on mennyt rikki. Tällaista lausetta olemme kuulleet aikaisemminkin, mutta nyt ensimmäistä kertaa itse henkilökohtaisesti olen sen nähnyt, että politiikka on mennyt rikki. Ajatus siitä, että teemme työmme hyvin, aidosti, jopa eettisesti oikein, inhimillisesti, toinen toisiamme kuunnellen ja ymmärtäen, on mennyt rikki. Mielestäni se toimintatapa, millä täällä eduskunnassa on toimittu tämän ryhmän jakaantumisen tapahtuessa, on ollut kummallinen, on ollut outo. Se on hämmästyttänyt, miten tällä tavalla voidaan toimia. Tämä keskustelu tietysti kulminoituu nyt meihin perussuomalaisiin, perussuomalaisten eduskuntaryhmän jäseniin. Tuntuu välillä siltä, että tässä henkilökohtaisuusiinkin mennään, koska jokainen meistä miettii ja pohtii, mitenkä tässä näin kävi ja menikö tämä nyt ihan oikein.

Arvoisa puhemies! Tapahtumat silloin tiistaina vyöryivät eteenpäin rytinällä ja vauhdilla, ja monikaan meistä eduskuntaryhmän jäsenistä ei tiennyt, mitä siellä pinnan alla kyti ja millaisia päätöksiä oltiin tehty. Osa meistä eduskuntaryhmän, hallituspuolueen, jäsenistä oli leimattu epäluotettaviksi tai muutoin sopimattomiksi edes keskustelemaan siitä, mitä meidän puolueellemme tulevaisuudessa tapahtuu, millaisella kokoonpanolla me jatkaisimme täällä eduskunnassa. Itse kuulin myös siihen ryhmään. Se työ, mitä olin 10 vuotta tehnyt puolueen eteen, miten olin hallitusohjelmaa ja politiikkaa täällä vienyt eteenpäin, osoitautuikin yhtäkkiä epäluotettavaksi. Ja sitä minä olen tässä nyt miettinyt monta yötä ja päivää, että kuinka tässä oikeastaan näin kävikään.

Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu arvoista. Arvot eivät ole kaupan, ja jokaisen tulee kulkea sitä omaa kultaista keskitietä ja polkua pitkin, minne se ikinä johdattaakaan. Itse en kuulu tähän UV-ryhmään. En kuulu myöskään tällä hetkellä perussuomalaisten eduskuntaryhmään, sillä olen välitilassa. Olen joutunut välitilaan, kun joudun punnitsemaan myös niitä omia arvojani ja ajatuksiani, mitenkä tästä eteenpäin jatketaan. On tuntunut jotenkin pahalle, kun täällä UV-ryhmän jäsenet ovat maininneet, että he ovat isänmaan asialla. He ovat isänmaan asialla viemässä Suomea nousuun ja pelastamassa Suomea. Mitä me muut olemme olleet tekemässä? Mitä on jäänyt jäljelle siitä perussuomalaisesta eduskuntaryhmästä, jos siellä on jäljellä niitä, jotka eivät taistele isänmaamme puolesta eivätkä halua tehdä sellaisia ratkaisuja ja päätöksiä, että Suomessa on asiat hyvin?

Arvoisa puhemies! On se sitten salaliittoa, on se sitten House of Cards -tv-sarjaa tai 24 -tv-sarjaa, niin kyllä pinnan alla on kytenyt. Miten me voimme lähteä tekemään hyvää politiikkaa niin, että meidän äänestäjämme, joita me kohtaamme päivittäin myös ruokakaupassa, tuolla turuilla ja toreilla, ymmärtävät ja tajuavat sen, tehdäänkö täällä oikeasti, todellisesti, rehellisesti ja aidosti asioita? Millaista on suomalainen politiikka ja millaista luottamusta me kansanedustajat nautimme? On ihan turha itkeä, että "voi kun meitä haukutaan ja tulee vihapostia ja tulee inhopostia", jos me toimimme tällä tavalla. Sitten pitää ottaa vastaan se posti, mitä meille tulee, jos me emme osaa reiluja ja oikeita pelisääntöjä.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

Miten me voimme puhua mistään kiusaamisesta tai puuttua asioihin, jos emme itse noudata niitä?

Arvoisa puhemies! Kannatan perussuomalaisen eduskuntaryhmän epäluottamuslausetta. Toivon, että pystymme kuitenkin jatkamaan täällä eduskunnassa eteenpäin niin, että toimimme inhimillisesti toinen toisiamme kunnioittaen ja arvojamme kuunnellen. Jokainen seuratkoon sydämensä ääntä. Niin minäkin teen tulevaisuudessa täällä eduskuntasalissa.

16.49 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Olemme tänään keskustelleet täällä salissa hallituksen muodostamisesta, siitä, pitäisikö hallitus kaataa, millä oikeuksilla ja velvollisuuksilla hallitusohjelmaa voi jatkaa. Täällä on monta ajatusta esitetty myös siitä, voiko perustuslakia tulkita. Itse en ole asiantuntija perustuslain suhteen, joten jätän sen tulkinnan kokeneemmille ja tietävämmille henkilöille.

Hallitus jatkaa kuitenkin samalla arvopohjalla kuin millä 2015 hallitusohjelma kirjoitettiin. Se on täällä tänään moneen kertaan kerrottu. Hallitusohjelmaan ei tehdä muutoksia tässä yhteydessä, vaan mennään niin sanotusti kirjan mukaan eteenpäin, on kyse sitten sote-uudistuksesta taikka maahanmuutosta taikka työllisyyden hoidosta.

Täällä on myös keskusteltu siitä, onko tämä nykyinen meno eduskunnassa taidetta, kesäteatteria, onko tällä toiminnalla luottamusta. Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja, ja itsekin tässä viikon aikana tätä asiaa olen varmaan miettinyt. En kuitenkaan haluaisi käyttää tästä talosta ja salista sanaa "kesäteatteri" tai "teatteri" yleensä. Vakavista asioistahan täällä päätöksiä tehdään. Ainakin itse koen niin, että kaikki 200 kansanedustajaa ovat täällä tekemässä omien arvojensa mukaista politiikkaa ja enemmän tai vähemmän sitten tietenkin ohjelmassa joutaen, niin kuin hallituksessa olijat tiedämme, ja oppositiolla on tietenkin mahdollisuus olla sitten tiukempuna omien asioittensa takana.

Tämä tilanne, mikä Suomeen syntyi toissa viikonlopun jälkeen, loi mahdollisuuden toimia myös tällä tavalla, että hallitus voi jatkaa nykyisellä ohjelmalla ja uudella kokoonpanolla, niin kuin itse sitä tulkitsen. Hallitusta ei tarvinnut lain mukaan hajottaa, ei tarvittu uusia vaaleja, vaan nykyinen, uusittu pohja jatkaa nykyisellä hallitusohjelmalla.

Täällä on käyty värikkäitäkin keskusteluja päivän aikana, ja uskon, että tämäntyypinen keskustelu seuraavat kaksi vuotta jatkuu täällä salissa. Tämä uusi syntynyt tilanne, kun eduskuntaryhmien lukumääräkin on kasvanut yhdellä, mahdollistaa tämmöisen keskustelun. Toivon kuitenkin, että henkilöön kohdistuvaa arvostelua tai kovaakin sanankäyttöä pyrittäisiin välttämään täällä salissa ja annettaisiin asioiden olla ne, mistä käytetään tiukastikin kannanottoja. Tämmöinen henkilöön kohdistuva arvostelu ei mielestäni ole tämän salin arvovallan mukaista. — Kiitoksia.

16.53 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Puhuin tuossa aikaisemmin Orwellista ja demokratiasta, Sipilän ja Orpon ja ennen kaikkea Soinin vastuusta kansalaisille, joiden kuva päätöksenteosta ja politiikasta mustui entisestään. Nyt vielä pari sanaa Euroopasta ja historiasta.

Muistamme Kekkosen ohjeen: jos jommankumman täytyy olla rempallaan, niin olkoon se mieluummin sisäpolitiikka kuin ulkopoliitiikka. Tämä hallitus ajattelee päinvastoin: kunhan Suomessa saadaan aikaan järjestelmän muutos, viis Suomen kansainvälisestä maineesta. Edellytin tuossa äsken, että ministeri Terho lupaa, ettei ole vaatimassa EU-kansanäänestystä seuraavissa vaaleissa. Sekään, että EU-ministeri ei suorastaan aja Suomen eroa EU:sta, ei ihan muodosta rakentavaa ja uskottavaa roolia Suomelle juuri näinä kriittisinä ja

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

merkittävinä eurooppalaisina aikoina. Vaikka EU:ssa populistit ovat pudonneet johdosta, Suomessa populistit johtavat EU-politiikkaa. Populismin vastavoimana Euroopassa vahvistuu eurooppalaista yhteistyötä lisäävä ja laajentava ajattelu, jossa aloitteellisia ovat Ranskan uusi johto ja Saksan todennäköisesti jatkava johto. Komissiolta tulee lisää aloitteita rahaliiton korjaamisesta ja työllisyyttä, kasvua ja investointeja lisäävistä yhteistyötoimista.

Tämä hallitus on tähän saakka noudattanut perussuomalaisten EU-linjaa, joka kiteytyy sanaan "impivaaralainen". Tähän ei ole tulossa muutosta. Kokoomuksen puheenjohtaja kyllä uhoilee ja puhuu, vaikka teot jäävät täysin puuttumaan. Tästä on hyvä muistutus kahden vuoden takaa. Tuolloin Suomen kokoomuslainen valtiovarainministeri Alexander Stubb, jonka elämäntyö on EU:n edistäminen, joutui perussuomalaisten painostuksesta vaatimaan Kreikan erottamista euroalueesta. Mahtoi olla hänen uransa mustin hetki. Suomi meni takki auki Brysseliin uhoamaan ja uhkailemaan. Kuten arvata saattaa, sieltä palattiin häntä koipien välissä. Suuri valiokunta vaadittiin sunnuntaina koolle heinäkuussa, jotta tämä nolo vaatimus peruutettiin. Tämä oli kokoomuslaista europolitiikkaa perussuomalaisten pihdeissä, armoilla ja ehdoilla. Tämä ei ikävä kyllä muutu miksiäkään, koska luottohenkilöt eli ottopojat jäävät, vaikka puolue meni alta. Ja ikävä kyllä tämä paperiliittimillä, sinitarralla, narulla korjattu hallitus heikentää koko ajan Suomen asemaa maailmassa. Eräällä uudella hallituspuolueella ja uudella oppositiopuolueella se on tietenkin tarkoituskin, mutta muu hallitus ajelehtii tarkoittamattaan yhä kauemmas ulapalle.

Arvoisa puhemies! Lopuksi muistutuksia historiasta. Edustaja Gustafsson vertasi ansiokkaasti nykytilannetta sadan vuoden takaiseen ministerisosialismiin, mutta niinkään kauas ei tarvitse mennä. Pääministeri Karl-August Fagerholm hävisi täpärästi SDP:n puheenjohtajavaalin vuonna 1957 eli 60 vuotta sitten. Hän koki, aivan oikein, että hallituksen ministerit olivat saaneet epäluottamuslauseen — aivan kuten hallituksen perussuomalaiset ministerit Jyväskylässä. Mutta nyt tulee ratkaiseva ero: Fagerholm teki johtopäätökset, Soini ei. Fagerholm erosi, ministerit erosivat ja uusi hallitus muodostettiin. Nythän tehtiin päinvastoin: epäluottamuslauseen jälkeen tartuttiin entistä kouristuksenomaisemmin ministerisalkkuihin. Tämä ei nosta demokratian arvostusta, parlamentarismien arvovaltaa eikä ole 100-vuotiaan Suomen kansanvaltaisten perinteiden arvoista.

Toinen historiantapaus, johon tapahtuma vertautuu, on kaikille tuttu tapaus 26. päivästä kesäkuuta 1944. Tasavallan presidentti Risto Ryti lähetti Adolf Hitlerille kirjeen, jossa hän vakuutti, että Suomi jatkaa sotaa Saksan rinnalla loppuun saakka. Muutamaa päivää aikaisemmin natsi-Saksan ulkoministeri Joachim von Ribbentrop oli käynyt Helsingissä vaatimassa lupausta. Ryti teki tarkoituksella sitoumuksen vain omissa nimissään, joten Suomi katsoi sopimuksen rauenneen samalla hetkellä, kun presidentti erosi tehtävästään elokuussa 44. Neuvostoliiton kanssa sovittiin rauha seuraavassa kuussa.

Vaikka olot olivat tietenkin aivan toiset reilut 70 vuotta sitten, perussuomalaisten tulo hallitukseen oli samanlainen yhteen henkilöön tukeutuva ratkaisu. Perussuomalaisia voitiin sietää vain siksi, että luotettiin, että Timo Soini pitäisi puolueensa ääriyhmät kurissa. Siedettiin rasistisia möläytyksiä, vähemmistöjen kiusaamista ja enemmänkin: maahanmuuttopolitiikka annettiin Jussi Halla-ahon kirjoitettavaksi.

Täällä eräs kokoomusedustaja heristeli sormeaan perussuomalaisille, jotka flirttailivat ääriryhmien kanssa saavuttaakseen riittävän kannatuksen — hillotolpalle riittävän — mutta eivät osanneet pitää heitä vähemmistössä. Mutta vielä vahvemmin hän saisi moittia

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

omaa puolueuttansa, joka uskalsi rakentaa hallitusohjelman vain yhden henkilön varaan kuin Ribbentrop.

Nyt vielä ihan lyhyt loppukaneetti, jossa totean, että riski oli valtava ja se laukesi. Sipilä ja Orpo hävisivät oman uhkapelinsä, joten heidän oli pakko muuttaa pelin sääntöjä. He takavarikoivat pankin ja pelimerkit.

Arvoisa puhemies! Historiallisia yhtäläisyyksiä on mutta myös ratkaiseva ero. Tappion kärsinyt Fagerholm luopui vallasta. Tappion kärsinyt Ryti luopui vallasta. Tappion kärsinyt Soini ja tappion kärsinyt Terho takertuivat valtaan. Tämä on ero miesten ja valtiomiesten välillä.

16.59 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Paljon ei ole politiikasta kerrottavaa. Hallituksella meinasi tulla orpo olo, kun huomattiin, että yksi hallituspuolueista on vaihtanut puheenjohtajaa.

Tässä kohtaa, arvoisa puhemies, pidän hiljaisen hetken politiikan ja demokratian muistolle tämän hallituksen jäljiltä. [Puhuja on hetken hiljaa]

Arvoisa puhemies, kiitos!

17.00 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kankaanniemi otti tässä aiemmin esille sen, että perussuomalaisten Jyväskylän puoluekokouksessa toissa viikonloppuna henkilöt ja jäsenet, jotka äänestivät Jussi Halla-ahoa, eivät todellakaan koostuneet mistään ääriaineiksista eivätkä koostuneet mistään rasisteista vaan olivat tavallisia suomalaisia ihmisiä.

Tunnen itsekin monta Jussi Halla-ahoa puoluekokouksessa äänestänyttä henkilöä. Heistä useimpien tahtotila oli se, että he halusivat muuttaa painotuksia, joita perussuomalainen puolue ja kansanliike edistää. He halusivat Suomen kansan parasta ja arvelivat, että Sampo Terho ei toisi sitä muutosta, eikä ainakaan haluttuun suuntaan. Se on taidettu nyt nähdä, mikä se suunta olisi ollut.

Jostain syystä Timo Soini muuttui viime vuosina median inhokista sen suosikiksi. Oliko hän ajanut hallituksessa liikaa muiden puolueiden agenda omat aiemmat lupauksensa unohtaen? Se jää kunkin itse arvioitavaksi, varsinkin tämän viime viikon erittäin karkean episodin jälkeen.

Arvoisa puhemies! Omien taholta tapahtuva selkäänpuukotus on aina kaikkein pahin. Olen aina puolustanut julkisuudessa omiani, vaikka monesti täällä eduskunnassa tehdyt päätökset ovat olleet vaikeita, joskus ehkä jopa arvojeni vastaisia, mutta kun ne on sovittu, olen seissyt yhteisessä rintamassa. Olisin seissyt myös Sampo Terhon takana, jos hänet olisi valittu puolueen puheenjohtajaksi.

Arvoisa puhemies! Pyrin itse aina toimimaan politiikassa rehellisesti. Myönnän suoraan olevani vihainen, erityisesti entisille ryhmätovereilleni, jotka ovat loikanneet, mutta myös entisille hallituskumppaneille, jotka näyttävät ajaneen perussuomalaisen puolueen hajottamista. Luottamus on nyt mennyt pitkäksi aikaa. Saa nähdä, palautuuko se vielä joskus, edes osittain.

17.02 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Täällä eduskunnassa ja sosiaalisessa mediassakin on pitkään arvuuteltu, mikä mahtaa olla tämän uuden ryhmittymän lopullinen nimi. Itse olen ehdottanut kaiken yksinkertaisuuden vuoksi nimeksi heille Apupuolue, mutta sitten he valitsivat tällaisen paljon ihmettelyä herättäneen yhdistyksen nimen kuin Sininen

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

tulevaisuus. Se kääntynee englanniksi nimeksi Blue future, joka voidaan tulkita, kääntää muun muassa "murheellinen, surullinen tulevaisuus". Meidän tehtävämme täällä eduskunnassa on huolehtia siitä, että tämä ennuste ei käy toteen.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi puolustusvoimista annetun lain 47 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 30/2017 vp
Valiokunnan mietintö PuVM 3/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 20.6.2017 pidettävään täysistuntoon.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 36/2017 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 6/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 20.6.2017 pidettävään täysistuntoon.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta

Hallituksen esitys HE 38/2017 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 11/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 20.6.2017 pidettävään täysistuntoon.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ampuma-asetlain, rikoslain 41 luvun 1 §:n ja poliisilain 2 luvun 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 266/2016 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 12/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 20.6.2017 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

9. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Uuden-Seelannin välillä tehdyn suhteita ja yhteistyötä koskevan kumppanuussopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 55/2017 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 6/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 20.6.2017 pidettävään täysistuntoon.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja Latinalaisen Amerikan sekä Karibian alueen kansainvälisen säätiön perustamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 62/2017 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 7/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 20.6.2017 pidettävään täysistuntoon.

11. Valtioneuvoston selonteko ruokapolitiikasta Ruoka2030 Suomi-ruokaa meille ja maailmalle

Valtioneuvoston selonteko VNS 2/2017 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 7/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 20.6.2017 pidettävään täysistuntoon.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain ja rajavartiolaitain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 40/2017 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 13/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 20.6.2017 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 72/2017 vp

13. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 20.6.2017 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.04.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen